

ΠΑΝΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
ΤΑΞ. ΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΕΜΠΙ
ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2010
Τεύχος 350

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στόχος όλων μας είναι να ενημερώνουμε και να εμπλουτίζουμε τις γνώσεις μας γύρω από το παρελθόν και το σύγχρονο πολιτιστικό γίγνεσθαι της Αλεξανδρούπολης αλλά και της ευρύτερης περιοχής. “Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ” επιζητεί τις συνεργασίες των αναγνωστών και τις θεωρεί απαραίτητες και χρήσιμες. Όλα τα αποστελλόμενα κείμενα λουπόν πρέπει να αναφέρονται σ’ αυτά τα γεγονότα και κυρίως στο ιστορικό και ανεξερεύνητο παρελθόν της Αλεξανδρούπολης. Οι φίλοι αναγνώστες θα πρέπει να αποφεύγουν τις αναφορές σε περιστατικά και βιώματα καθαρά προσωπικά, εκτός εάν αυτά εγγίζουν γεγονότα και καταστάσεις γενικού πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Η Σ.Ε. θα έχει την ευχέρεια να επιλέγει την αποστελλόμενη ύλη και να κρίνει με αμερόληπτη διακριτικότητα ποια θα είναι κατάλληλα για δημοσίευση. Παρακαλούνται οι αναγνώστες που στέλνουν εργασίες προς δημοσίευση να επισυνάπτουν φωτογραφικό υλικό με σχετικές λεζάντες. Οι φωτογραφίες να είναι φωτογραφικά αντίγραφα και όχι φωτοτυπίες. Φωτογραφίες και κείμενα δεν επιστρέφονται.

Οι συνεργασίες παρακαλούμε να αποστέλλονται στην εξής διεύθυνση: **Κράτης Ποιμενίδης, Κερκύρας 65 - Κυψέλη, Τ.Κ. 113 62 Αθήνα.**

Όσοι ενδιαφέρονται να ενημερώνουν τους αναγνώστες του περιοδικού για εκδόσεις βιβλίων ή περιοδικών τους, παρακαλούμε να αποστέλλουν αντίτυπο στην διεύθυνση: **Αλεξάνδρα Μποτονάκη, Θεμιστοκλέους 33, Τ.Κ. 154 51 Νέο Ψυχικό - Αθήνα, fax: 210 6753216.**

Επειδή πιστεύουμε ότι διακαής πόθος όλων μας είναι η έκδοση του παρόντος περιοδικού να διαρκέσει πολλά χρόνια και σταδιακά να επιτυγχάνεται η βελτίωσή του με αύξηση σελίδων και προσθήκη χρωμάτων, παρακαλούμε να συμβάλετε στην προσπάθειά μας με οικονομική ενίσχυση. Μπορείτε λουπόν να ενισχύσετε οικονομικά την έκδοση του περιοδικού με δύο τρόπους:

- α) Ως δωρεά ή χορηγία
 - β) Ως προσφορά για κοινωνικούς λόγους.
- Και στις δύο περιπτώσεις μπορείτε να καταθέτετε το ανάλογο ποσό στην **Τράπεζα Εργασίας, αριθμ. λογαρ. EFG Eurobank Εργασίας 0026-0251-56-0100338892**, ενημερώνοντας τηλεφωνικά τον Πρόεδρο του Συλλόγου κ. **Παναγιώτη Τσιακίρη, τηλ. 210 6004855.**

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΕΥΧΟΣ 35

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
2010

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός Σύλλογος Αλεξανδρούπολιτών Αττικής.

Συγγρού 137 & Αιγαίου Τ.Κ. 171 21 Νέα Σμύρνη
5ος όροφος, Τηλ. 210 3215354

ΕΚΔΟΤΗΣ: Π. Τσιακίρης Πρόεδρος

Επτανήσου αρ. 7
153 41 Αγία Παρασκευή
Τηλ. 210 6004855

Υπεύθυνος κατά νόμον:

Παν. Τσιακίρης Πρόεδρος Συλλόγου

Επιμέλεια ύλης: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Τηλ. 210 6723649 Fax: 210 6753216

Συντάσσεται από Επιτροπή. Το κύριο άρθρο και όσα κείμενα είναι ανυπόγραφα απηχούν τις απόψεις της Σ.Ε. Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.

Τιμή τεύχους 0,01 €

Κωδικός 6427

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Μαρία Μπουζάλα

Λ. Αλεξάνδρας 18 - Αθήνα 106 82

Τηλ: 210 8837081- fax: 210 8252075

e.mail: bouzala@otenet.gr

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν το Δ.Σ.

Γεωργίου Γρηγόρης, Καραμανίδου-Μίχου Γεωργία,
Κοτσώνη Δώρα, Κουκουρίκου Στρατούλα,
Μποτονάκη Αλεξάνδρα, Πινάτζη-Αννίνου Πέπη,
Ποιμενίδης Κράτης, Σταυριανίδης Θεόδωρος-
Χρήστος, Τσιακίρης Παναγιώτης

Εξώφυλλο - οπισθόφυλλο:

Κορίτσια... σε ποδήλατο

Αλεξανδρούπολη, δεκαετίες 1950 και 1960

Καλλιτεχνική σύνθεση:

Απόστολος Μπουζάλας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Η Αλεξανδρούπολη και η 4η Αυγούστου 1936, λίγο πριν... λίγο μετά	4
Κράτης Ποιμενίδης: Τζων Γιάγκος (ΜΕΡΟΣ Β')	9
Θεόδωρος Κυρκούδης: Οδηγός της Ελλάδος 1910-1911	11
Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Δρυς παρά Σέρρειον ..	16
Παντελής Αθανασιάδης: Ντοκουμέντα και ιστορία της Θράκης	18
ΣΤΗΛΗ ΒΙΒΛΙΩΝ	19
Αμαλία Καραϊσκάκη-Δούκα: Πολιτιστικά καλοκαίρια στην Αλεξανδρούπολη και Σαμοθράκη	21
Πολυζένη Τσατσοπούλου-Καλούδη: Εγνατία οδός	23
Μαρία Γκούτη: Διδακτική πρόταση για την τοπική ιστορία και την περιβαλλοντική εκπαίδευση	27
Πασχάλης Χριστοδούλου: Ο Ορφέας και η ιερά νίσσος της Σαμοθράκη	30
Κράτης Ποιμενίδης: Η Θράκη πατάει γκάζι	33
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ	33
Παναγιώτης Τσιακίρης: Σπάρταθλον 2010	34
Αντώνης Τερζής: Δεδέαγατς - Νεάπολη - Αλεξανδρούπολη	35
Γιώργος Ψύλλας: Αναφιώτικα	36
ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ-ΔΩΡΕΕΣ	37
ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ	38
Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Μικτό Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης	39
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ	41
Ζαφείρης Αλεξιάδης: Το κλειδί	42
Γιώργος Χατζηανδρέου: Αλεξανδρούπολη, κόμβος αεροθαλάσσιος - στεργιανός (ΜΕΡΟΣ Β')	44
Στρατούλα Κουκουρίκου: Συνταγές	47
Υθόννη Δαΐδου: Επιλογές από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης	48
Παναγιώτης Τσιακίρης: Μνήμες και πρόσωπα	50

Σκίτσα: Γιώργος Χατζηανδρέου

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Αγαπητοί φίλοι,

Το φθινόπωρο με τα πρωτοβρόχια του ήρθε να μας επαναφέρει στην πραγματικότητα μετά την ξεγνοιασία των διακοπών. Ας είμαστε καλά και του χρόνου να βρεθούμε πάλι στην αγαπημένη Αλεξανδρούπολη, είτε για τις ετήσιες συναντήσεις των αποφοίτων -που δεν ήταν και λίγες φέτος-, είτε για να αποδιάσουμε τις πλιχουδιές της, τις καταγάλανες και δροσερές ακρογιασιλιές της, είτε για να συναντήσουμε γνωστούς και φίλους. Εμείς παράλληλα κάναμε και κάποιες παραγωγικές επαφές!

Με χαρά σας αναγγέλλουμε ότι, στις 29 Οκτωβρίου, θα παρουσιάσουμε και θα διανείμουμε, σε συνεργασία με την Υπερνομαρχία Ροδόπης-Έβρου, την έκδοση "Σελίδες από την ιστορία της Αλεξανδρούπολης και της γύρω περιοχής".

Με την ευκαιρία αυτής της εκδήλωσης σας καλούμε να έλθετε στην εκδρομή που οργανώνει ο Σύλλογος στη Βασιλεύουσα.

Ο Πρόεδρος της Ν.Α.Ρ.Ε. κ. Γιώργος Μηνόπουλος με τη μερική χρηματοδότηση της έκδοσης του δεύτερου βιβλίου με τίτλο «Σελίδες από την ιστορία της Αλεξανδρούπολης και της γύρω περιοχής» έδειξε το αμέριστο ενδιαφέρον του για την προσπάθεια του Συλλόγου μας να διαφυλάξει τα στοιχεία εκείνα της ιστορίας μας, που με το πέρασμα του χρόνου και την σταδιακή απουσία των ανθρώπων που τα έζησαν, υπήρχε ορατός κίνδυνος να ξεχαστούν και να σβήσουν. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα και τον κ. Μηνόπουλο αλλά και το μέλος μας κ. Θεόδωρο Γιασεμάκη που με έκτακτη εισφορά του συνέβαλε στο κόστος της έκδοσης του βιβλίου. Ελπίζουμε να βρεθούν μιμητές τους σε προσεχείς μας δραστηριότητες.

Στην παρούσα 35η έκδοση του περιοδικού μας έχουμε την τιμή να φιλοξενούμε ποικίλες εργασίες με ιστορικό και αρχαιολογικό περιεχόμενο, ντοκουμέντα που βιοθούν στην τεκμηρίωση ερευνών, ευχάριστα μικρά κείμενα που ...λόγω σεμνότητας δεν τα χαρακτηρίζουμε λογοτεχνικά, ενδιαφέρουσες νεανικές συμμετοχές, πολιτιστικά δρώμενα και φυσικά τις σταθερές σελίδες, πάντα σε ποιοτικό επίπεδο.

Η προσπάθεια για τη δημιουργία του Επαγγελματικού Οδηγού ελάχιστα απέδωσε. Μόνον πέντε υπέβαλαν τα στοιχεία τους μέχρι στιγμής. Εμείς θα συνεχίσουμε την δημοσίευση του εντύπου και ελπίζουμε να κινήσουμε το ενδιαφέρον σας.

Είχαμε τη χαρά να δεχθούμε ευμενή και κολακευτικά σχόλια για το περιοδικό μας αλλά και δεκάδες προτάσεις για νέους συνδρομητές. Αυξάνουν οι συνεργασίες που δεν μπορούν να περιπληθούν σε αυτό το τεύχος, παρά το γεγονός ότι θα βγει καλοθρεμμένο. Φθάσαμε ως εδώ, με τις δικές σας οικονομικές προσφορές, για τη στήριξη της εκδοτικής μας προσπάθειας, αλλά και τις συνεργασίες σας, που μέρα τη μέρα πληθαίνουν. Από σας παίρνουμε κουράγιο και δύναμη για τη συνέχεια.

Σας ευχαριστούμε όλους για την αγάπη σας.

ΚΑΛΟ ΧΕΙΜΩΝΑ!

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Ε Π Ε Τ Ε Ι Α Κ Α

Η Αλεξανδρούπολη και η 4η Αυγούστου 1936 λίγο πριν... λίγο μετά

Γράφει η Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Είναι η πρώτη φορά που πλησιάζουμε την εικόνα της πόλης μας κατά την εποχή των Μεσοπολέμων. Η περιοχή ακολουθεί τη γενικότερη ιστορία της νέας Ελλάδας, κατά την περίοδο αυτή, και οι μεγάλες ή μικρές πολιτικές συγκρούσεις, που διαδραματίζονται στον ελλαδικό χώρο, έχουν τον απόηχό τους και στην απομακρυσμένη πόλη μας. Το κίνημα των Βενιζελικών, τον Μάρτιο του 1935¹, είχε τις ανάλογες επιπτώσεις και σημάδεψε ιδιαίτερα την πόλη μας, μιας και κυριαρχούσε το κόμμα των Φιλελευθέρων στην Αλεξανδρούπολη. Στο τείχος αυτό θα προσεγγίσουμε την επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά, στις 4 Αυγούστου 1936, και ότι σχετικό βρήκαμε στην έρευνά μας που να αναφέρεται στην ιδιαίτερη πατρίδα μας.

Δώδεκα χρόνια περίπου επέζησε η πρώτη αβασιλευτή κοινοβουλευτική δημοκρατία της νεότερης Ελλάδας, από το 1924² έως το Νοέμβριο του 1935³. διήγυνε αυτά τα χρόνια μέσα σε σοβαρούς κλονισμούς και κλυδωνισμούς, ξεκινώντας από μια «φαιδρή δικτατορία» του μεγάλου στρατηγού Θεόδωρου Πάγκαλου⁴ και καταλήγοντας σε μια άλλη δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά. Αντιθέσεις μεταξύ βενιζελικών και αντιβενιζελικών ή φιλοβασιλικών και αντιβασιλικών, συχνές εκλογές, ακρότητες των δύο μεγάλων κομμάτων, κινήματα (που κυρίως ξεκινούσαν από τη Βόρεια Ελλάδα), απόπειρες δολοφονίας, σκληρή πολεμική εναντίον των κομμουνιστών (από το ιδιώνυμο του Βενιζέλου, το 1929, μέχρι τη βίαιη καταστολή των εργατικών εξεγέρσεων στη Θεσσαλονίκη, τον Μάιο του 1936⁵, και το αποτυχημένο κίνημα του 1935), σιγά-σιγά οδηγούν τη χώρα στη δικτατορία, χωρίς καλά-καλά αυτή να το καταλάβει· ούτε ίσως και ο Γεώργιος Γλίξμπουργκ, ο οποίος είχε επανέλθει ως βασιλεύς Γεώργιος Β' (ο Γεώργιος επέστρεψε από την εξορία τον Νοέμβριο του 1935 και σύμφωνα με το δημοψήφισμα ορκίσθηκε ως Γεώργιος Β'), για να ηρεμήσει τα πνεύματα, ένα χρόνο πριν, κατάλαβε την προωθούμενη αλλαγή!

Κατά το έτος 1936, μία σειρά από θανάτους πρωταπικοτήτων, που πρωταγωνίστησαν στις πολιτικές διαφορές, σφράγισαν με μοιραίο και μη αναστρέψιμο τρόπο τη λήξη της Α' Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας της νεότερης Ελλάδας.

στις 16 Ιανουαρίου πεθαίνει ο Γεώργιος Κονδύλης
 στις 18 Μαρτίου ο Ελευθέριος Βενιζέλος
 στις 13 Απριλίου ο μετριοπαθής Κωνσταντίνος Δεμερτζής
 στις 14 Μαΐου ο Παναγής Τσαλδάρης και
 στις 17 Νοεμβρίου ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου

Η ιδιαίτερη πατρίδα μας, γεωγραφικά μακριά από τα κέντρα των ζυμώσεων και τις προετοιμασίες των συγκρούσεων, ζούσε τα πρώτα χρόνια ελεύθερης, από ξένη κυριαρχία, ζωής της και προσπαθούσε να προσαρμοσθεί στο νέο, γι' αυτήν, τρόπο λειτουργίας της ελληνικής πολιτικής ζωής. Οι τοπικοί ηγέτες, πολιτικοί, οικονομικοί, πνευματικοί, ήταν Έλληνες που κατάγονταν κυρίως από περιοχές που είχαν ελευθερωθεί πολύ παλαιότερα και είχαν εμπειρίες από το πολιτικό «νταβαντούρι» της παλιάς Ελλάδας. Υπήρχαν, βέβαια, και προσωπικότητες, καταγόμενες από την Ανατολική Θράκη, κυρίως στην τοπική αυτοδιοίκηση και την εκπαίδευση, π.χ. ο Κωνσταντίνος Αλτιναλμάζης, ο Αθανάσιος Σπανός κ.ά.

Πολλοί από τους κατοίκους της «օρκίζονταν» στο όνομα του Μεγάλου Εθνάρχη, στον οποίο όφειλαν και την απελευθέρωσή τους, αλλά και αρκετοί αρνιόνταν να τον δεχθούν ως σωτήρα τους, αφού, πρόσφυγες πια, προέρχονταν από τις «χαμένες» πατρίδες και άλλοι αγαπούσαν με πάθος τη βασιλεία. Παράλληλα, οι ίδεες του κομμουνισμού είχαν συγκινήσει νέους ή και μεγαλύτερους, παρόλο που στην Αλεξανδρούπολη δεν υπήρχε μεγάλη εργατική τάξη.

1. Για το κίνημα του '35 θα αναφερθούμε σε επόμενο τεύχος.

2. Στις 25 Μαρτίου 1924 η Δ' Εθνοσυνέλευση ψήφισε την έκπτωση του βασιλιά Γεωργίου Β' και της οικογένειάς του και ανεκήρυξε την αβασιλευτή Δημοκρατία.

3. Δεκαπέντε μήνες αργότερα, στις 25 Ιουνίου 1925, ο στρατηγός Θεόδ. Πάγκαλος κάνει κίνημα και σχηματίζει κυβέρνηση, στηριζόμενη από κοινοβουλευτικούς.

4. Ο Γιάννης Ρίτσος εμπνεύστηκε τον "Επιτάφιο" από τα γεγονότα αυτά.

Τη δικτατορία της 4ης Αυγούστου θα την πλησιάσουμε, πάντα σε συνάρτηση με την περιοχή μας, χωρίς να τολμήσουμε να κάνουμε πρωτότυπη ιστορική ανάλυση των αιτίων ή της ιδεολογίας.

Προσεγγίζοντας το πρόσωπό της θα επισημάνουμε, παρακολουθώντας τις πηγές, όσα διατηρήθηκαν στη μνήμη ανθρώπων που έζησαν τα τέσσερα χρόνια που διήρκεσε η διακυβέρνηση της χώρας από τον Ιωάννη Μεταξά. Ο έξυπνος Ιθακήσιος στρατιωτικο-πολιτικός ξεκίνησε ως υπουργός της βασιλευομένης πια Δημοκρατίας και σε λίγους μήνες, αφού συνέβησαν μοιραία γεγονότα (αδυναμία των δύο μεγάλων παρατάξεων να συμφωνήσουν, παρά μόνο στο "παρά πέντε", αλλά ανώφελα πλέον [1, 2] και των μικρών κομμάτων να βοηθήσουν), ως επίσης και οι θάνατοι των πέντε μεγάλων μορφών της πολιτικής ζωής, όλων των αποχρώσεων, που προαναφέραμε, ο Ιω. Μεταξάς ανέλαβε, ως από μηχανής θεός, να εξαλείψει τις αντιθέσεις και τις συγκρούσεις, καταλύοντας τους δημοκρατικούς θεσμούς με το πρόσχημα του κομμουνιστικού κινδύνου!

Αξίζει να παρατεθούν εδώ οι απόψεις του βουλευτή Ηλείας Βάσου Στεφανόπουλου (Λαϊκό Κόμμα) στη συνεδρίαση της 29ης Απριλίου και με αφορμή συζήτηση για το εκλογικό σύστημα: «Χθες ακόμη εις μίαν μακράν και ολονύκτιον συνεδρίασιν ηναγκάσθημεν να κηρύξωμεν την χρεωκοπίαν του λεγομένου Κοινοβουλευτισμού. Ειδομεν το θέαμα ενός κόμματος, το οποίον ο λαός επλούτισεν με 120 βουλευτάς και ενός άλλου με 80 και ενός άλλου με 40 να μη δύναται κανέν εξ αυτών αλλ' ούτε, δυστυχώς, όλα μαζί να δώσωμεν Κυβέρνησιν εις τον τόπον. [...] Και έτι πλέον, κ. Βουλευταί. Εχάσαμεν ίσως και τον ψυχικόν σύνδεσμον προς τον λαόν, το οποίον ενετάλημεν να διακυβερνήσωμεν. Διόπι, τι είδος ψυχικός σύνδεσμος είναι δυνατόν να διατηρηθή όταν ο μεν λαός φωνάζει δεν θέλω να με κυβερνήσῃ ο κ. Μεταξάς, ημείς δε αδιαφορούντες προς την κραυγήν ταύτην του απαντώμεν: Και όμως θα σε κυβερνήσῃ ο κ. Μεταξάς». [1]

Κατά τη διάρκεια του «θερμού» αυτού έτους, ο βασιλεύς Γεώργιος Β' επισκέφθηκε την διαίτερη πατρίδα μας ως αδελφός του βασιλιά, που πριν από 15 χρόνια είχε περάσει από τη νέα πόλη θριαμβευτής, οδηγώντας τον ελληνικό στρατό προς την πραγματοποίηση της Μεγάλης Ιδέας και είχε χαρίσει το όνομά του στη μικρή μας πόλη.

Φαντασθείτε τη συγκίνηση του λαού της πόλης. Ο Αθ. Κριτού διασώζει χαρακτηριστικό περιστατικό από την επίσκεψη, την υποδοχή του βασιλιά και τη δεξιώση που παρέθεσε ο γνωστός φιλοβασιλικός συμπολίτης μας Παναγιώτης Παπαδόπουλος [3]: «Το καλοκαίρι του 1936 ο βασιλιάς ανέλαβε μεγάλη περιοδεία στη Βόρειο Ελλάδα και Θράκη, για να τις γνωρίσει, να αμβλύνει τα κομματικά πάθη και να ελκύσει την αγάπη του λαού προς το βασιλικό θεσμό και το πρόσωπό του. Φυσικό ήταν να

Ο Ιωάννης Μεταξάς και ο Γεώργιος Β' συνομιλούν... [10]

επισκεφθεί και την πόλη μας και μάλιστα με ιδιαίτερη προτίμηση, τόσο ο Γεώργιος, όσο και ο Διάδοχος Παύλος, γιατί αυτή έφερε το όνομα του αδικοχαμένου, τόσο νέου, αδελφού τους, γι' αυτό και η πόλη μας επεφύλαξε θερμότατη υποδοχή, ο δε Δήμος παρέθεσε προς τιμήν του πλουσιώτατο επίσημο γεύμα στο μεγάλο σαλόνι του περικαλλούς μεγάρου της Παιδαγωγικής Ακαδημίας. Την παράθεση του γεύματος ο Δήμος ανέθεσε στο ρέκτη επιχειρηματία Παναγιώτη Παπαδόπουλο, ο οποίος σαν φανατικός βασιλόφρων επέδειξε πολύ μεγάλο ενδιαφέρον για να παρουσιάσει ό,τι καλύτερο μπορούσε.

Στο γεύμα αυτό κλήθηκαν, καθ' υπόδειξη τού επί της εθιμοτυπίας υπαλλήλου, εκπρόσωποι όλων των τάξεων, βιομηχάνων, εμπόρων, βιοτεχνών, επαγγελματιών, αγροτών και εργατών και διαβιβάσθηκε παράκληση του Βασιλιά, όπως δεδομένου ότι είχε χορηγηθεί αμνηστεία σε όλους τους πολιτικούς, που συμμετέσχαν στην Επανάσταση της 1ης Μαρτίου, αλλά δεν είχε γίνει και αποκατάσταση στις θέσεις τους των αιρετών δημοτικών Αρχών, αναλάβει από της ημέρας εκείνης τα καθήκοντά του ως Δημάρχου και τον προσφωνήσει στο γεύμα, ο Κων/νος Αλτιναλμάζης, αλλά να παραστεί στη συνεστίαση και ο διορισμένος μέχρι τότε Δήμαρχος Στέργιος Κουταβέλης, ο οποίος όμως αρνιόταν να παραστεί, ισχυριζόμενος ότι είχε λήξει η αποστολή και μόνο κατόπιν επίμονης παράκλησης του Μιχ. Κανέτου δέχτηκε να παραστεί.

Όταν ο Δήμαρχος Αλτιναλμάζης στην σκάλα της Ακαδημίας υποδέχτηκε τον βασιλιά με την επίσημη στολή του, το φράκο, προξένησε αρίστη εντύπωση για την αρχοντική και συμπαθή εμφάνισή του και την ευγενική συμπεριφορά.

Μετά την εκφώνηση συγκινητικών ομιλιών και πρόσεων εκ μέρους του Δημάρχου, Βασιλιά και του Μητροπολίτου Ιωακείμ και την αρκετά μεγάλη και ευχάριστη διάρκεια του γεύματος, ο Βασιλιάς αποχαιρετώντας τους εκπροσώπους της πόλης, δεν παρέλειψε να ευχαριστήσει ιδιαίτερα τον Δήμαρχο και τον Παπαδόπουλο για τη νοοτιμάδα και το μέγεθος των μπαρμπουνιών της Μάκρης».

Ο Ι. Μεταξάς επέλεξε ως γενικό Διοικητή Θράκης έναν νεαρό, «με ομολογουμένως εντυπωσιακές ικανότητες», τον μετέπειτα επιτυχημένο υπουργό στις κυβερνήσεις Κωνσταντίνου Καραμανλή Ευρυτάνα Ευάγγελο Καλατζή και διόρισε Νομάρχη Έβρου κάποιον ονόματι Μπαζιώνη ή Παζιώνη. [4]

Για τον Ι. Μεταξά θυμάμαι από διηγήσεις των μεγάλων ότι όταν ήρθε εδώ και μίλησε από τον εξώστη του ξενοδοχείου «Βαλκανία» του Σπύρου Ξένου, που ήταν στη γωνία Δημοκρατίας (Βασ. Γεωργίου) και Κύπρου, απευθυνόμενος στους πολίτες, είπε: «Όταν κάνετε μία αίτηση σε οποιαδήποτε Δημόσια Υπηρεσία και δεν σας απαντήσουν εντός τριών ημερών, να την στείλετε σε μένα...», και η μάνα μου που τον άκουε είπε στο αυτί του πατέρα μου: «Και την άλλη μέρα θα σε στείλω στον Άη Στράτη...». Δεν έγινε όμως γνωστό αν κάποιος έστειλε το αίτημά του και αν ναι, τι αποτέλεσμα είχε.

Επίσης, ένα άλλο περιστατικό που συνέβη ήταν όταν μία επιτροπή Αλεξανδρουπολιτών που πήγε στην Αθήνα για υπόθεση της πόλεως και απευθύνθηκε στον αρμόδιο διευθυντή του υπουργείου Εσωτερικών, ο οποίος τους είπε, τι ζητάτε από εμάς, να πάτε στο Κάιρο... και πήγαν στον Μεταξά, έστειλε τον διευθυντή στο σπίτι του.

Επί κυβερνήσεως Μεταξά κτίστηκαν και οι στρατώνες της πόλεως μας, στους οποίους δούλευαν πολλοί τεχνίτες και εργάτες. Θυμάμαι, μάλιστα, ότι κάθε εργάσιμη ημέρα στις 8 το πρωί σφύριζε η σειρήνα που βρισκόταν στο ένα από τα καμπαναριά του Αγίου Νικολάου και έπιαναν όλοι δουλειά, ξανασφύριζε στις 12 το μεσημέρι για το γεύμα. Τελευταία φορά που την άκουσα να σφυρίζει ήταν το πρωί της 28ης Οκτωβρίου 1940 για την κήρυξη του πολέμου.

Γιώργος Γιαννούτσος

Ο Θανάσης Αποστολίδης, μαθητής Γυμνασίου κατά την περίοδο αυτή, μεταφέρει τα εφηβικά του βιώματα και κρίνει με την αγνότητα της ηλικίας το πρόσωπο του καθεστώτος με τις εκτοπίσεις, τα στρατοδικεία, τις «δηλώσεις μετανοίας» των «κομμουνιστών» και τις διώξεις συνδικαλιστών, εκπαιδευτικών υπαλλήλων [1] που είχαν αγγίξει και τη μικρή μας πόλη. «... Συνταξιδεύαμε με κάποιον αξιωματικό της Χωροφυλακής γνωστό του πατέ-

ρα και από προηγούμενα ταξίδια μαζί του. Στην κουβέντα μαζί του ο πατέρας, όπως φαίνεται ότι έκανε και παλαιότερα, ξανοίχτηκε πάλι σε κριτική για την κατάσταση στον τόπο μας, οπότε απότομα ο αξιωματικός αυτός του είπε:

“Σταμάτα τη συζήτηση, γιατρέ, γιατί τώρα πια δεν επιτρέπονται πολιτικές συζήτησεις και κρίσεις, κάθε τέτοιο οδηγεί σε στρατοδικείο και το λιγότερο σε εξορία, ας διακόψουμε λοιπόν, γιατί υπάρχουν και οι... καλοθελητές”.

Είχα μισοδιαβάσει στις εφημερίδες για την πολιτική αλλαγή, που έγινε στον τόπο μας, αλλά σαν παιδί δεν την είχα συνειδητοποίησει, μια και δεν ήξερα καλά-καλά τη μορφή της. Τα λόγια, όμως, και το ύφος του αξιωματικού της Χωροφυλακής και η συζήτηση, που έκανα στο σπίτι μας με τον πατέρα μου, μου άνοιξαν το μυαλό για να δω και από άλλη πλευρά την αλλαγή αυτή, μέσα στην οποία έμελλε να ζήσω για να κρίνω τα καλά της και τα επακόλουθά της.

Η κοινωνική ιδεολογία της 4ης Αυγούστου ήταν η γνωστή σε παρόμοια καθεστώτα ανά τους αιώνες: «**άρτος και θεάματα**». Και όσον αφορά τον «άρτο», το καθεστώς προχώρησε σε μεγάλη μεταρρύθμιση που καρκινοβατούσε, λόγω των αντιθέσεων των «βενιζελικών» και «λαϊκών» από το 1932. Οργάνωσε το ΙΚΑ και στη συνέχεια ρύθμισε τα αγροτικά χρέη.

Ως σημαντικότερο κοινωνικό έργο της δικτατορίας αναφέρεται συνήθως η ίδρυση του ΙΚΑ, γεγονός που είναι μάλλον ανακριβές. Το όλο πλαίσιο λειτουργίας του οργανισμού αυτού εκπονήθηκε από την κυβέρνηση του Ε. Βενιζέλου (1928-32) και τη βραχύβια κυβέρνηση του Α. Παπαναστασίου (1932), ενώ ο ιδρυτικός νόμος 6298 ψηφίστηκε το 1934, επί Π. Τσαλδάρη. Κατά τα κρίσιμα χρόνια που ακολούθησαν -παρά τα τεράστια προβλήματα που υπήρξαν- έγιναν κάποια δειλά βήματα για τη θεομοθέτηση της γενικής κοινωνικής ασφάλισης, που έμειναν όμως ανολοκήρωτα. Τα κενά αυτά άρχισαν να καλύπτονται στα τέλη του 1937 με την ενέργοποίηση του νόμου του 1934, με τον οποίο δόθηκε ουσιαστική υπόσταση στο ΙΚΑ. [9]

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΘΗΝΑΙ, ΕΦΗΜΕΡΙΣ Ε ΛΟΥΤΡΟΝΙΩΝ

ΤΙΜΗ ΗΜΕΡΗΣ ΦΙΔΑΙΩΝ ΑΡΙΘΜ. 97

ΕΓΚΡΙΣΕΙΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΤΟΥ Κ. ΜΕΤΑΞΑ ΑΝΕΛΑΒΕΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΣΙΝΗΣ ΝΥΚΤΟΣ ΕΙΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΔΙΑ Ν' ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟΝ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΔΙΕΛΥΘΗ Η ΒΟΥΛΗ, ΕΚΗΡΥΧΩΘΗ Ο ΣΤΡΑΤ. ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΣΤΡΑΤΕΥΘΗΣΑΝ ΟΙ ΑΠΕΡΓΟΥΝΤΕΣ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΘΕΙΣΑ ΩΡΚΙΣΘΗ. - ΤΟ ΕΚΔΟΘΕΝ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ

Πρωτοσέλιδος τίτλος της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ, στις 6 Αυγούστου 1936 [10]

Όσον αφορά τα «θεάματα», η κυβέρνηση του Μεταξά εφάρμισε μεγαλόπνοια σχέδια, στηριζόμενα στο πρόσφορο έδαφος που διέθετε η ένδοξη ιστορία της Ελλάδας.

«Ο Ιωάννης Μεταξάς και οι σύμβουλοί του, στην προσπάθειά τους να συνθέσουν το ιδεολογικό «πιστεύω» του καθεστώτος, αναζήτησαν τα πρότυπά τους σε περιόδους της ελληνικής ιστορίας και ιδιαίτερα στην αρχαία Σπάρτη, στην αρχαία Μακεδονία του Φιλίππου και του Αλεξανδρού και στο Βυζάντιο: Στους τρεις αυτούς σταθμούς της ελληνικής ιστορίας οι θεωρητικοί της 4ης Αυγούστου αναζήτησαν την πρώτη ύλη για να συνθέσουν την πολιτιστική ιδεολογία του καθεστώτος, την οποία ονόμασαν «Τρίτο Ελληνικό Πολιτισμό». Η Σπάρτη τους πρόσφερε το ιδανικό της «πειθαρχούμενης ελευθερίας», η κλασική Μακεδονία την αυθεντία του ηγέτη και το Βυζάντιο τη θρησκευτικότητα. Από την ιδεολογική σύνθεση της 4ης Αυγούστου απουσιάζει κάθε αναφορά στο δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας». [2]

Το τρίπτυχο του «Νέου ελληνικού πολιτισμού», «Πατρίς - Θρησκεία - Οικογένεια», είχε θετικό αντίκτυπο στην πόλη μας. Τα πρώτα μνημεία για τη Δόμνα και τον Θεμιστοκλή Βισβίζη στήθηκαν στην παραλία, επί καθεστώτος I. Μεταξά, κατά μαρτυρία της απογόνου των Αινιτών ηρώων, κ. Δόμνας Βισβίζη-Δοντά.

Το καθεστώς της δικτατορίας του Ιω. Μεταξά χρησιμοποίησε πολλά μέσα για να στηρίξει –όπως πίστευε– το εθνικό φρόνημα του λαού και να τον θωρακίσει «ιατρικά» από το «μίασμα» του κομμουνισμού. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν και οι αθλητικοί αγώνες, που ήσαν περισσότερο παραστάσεις και λιγότερο αγώνες. [4]

Για την Αλεξανδρούπολη, η οργάνωση των Πανθρακικών Αγώνων αποτελεί ξεχωριστή λαμπρή σελίδα στην ιστορία του αθλητισμού.

Η δικτατορία όμως σύντομα θα απλώσει τα χέρια της και πάνω στους αθλητικούς και μη συλλόγους. Άλλους θα τους διαλύσει και άλλους θα τους αναμορφώσει. Ο ΕΘΝΙΚΟΣ μπαίνει αμέσως στο στόχαστρο της δικτατορίας έχοντας ήδη τη φήμη αριστερού σωματείου λόγω στήριξής του από λαϊκά και προσφυγικά στρώματα. Με υπόδειξη παραγόντων της δικτατορίας επιβάλλεται συγχώνευση του σωματείου ΕΡΜΗΣ με τον ΕΘΝΙΚΟ (1937). Η συγχώνευση αυτή παρ' ότι επιβλήθηκε άνωθεν είχε τη συγκατάβαση και τοπικών παραγόντων και τελικά αποδείχθηκε επιτυχής. Ο νέος σύλλογος, η «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ» γίνεται πανίσχυρος. [8]

1937. Ο Ιωάννης Μεταξάς επισκέπτεται την Αλεξανδρούπολη [8]

Οι Πανθρακικοί Αγώνες βέβαια δεν άρχισαν επί καθεστώτος Μεταξά, αλλά την επαύριο της ενσωματώσεως της Δ. Θράκης στην Ελλάδα. Για πρώτη φορά όμως μετασχηματίσθηκαν σε πανηγυρική εκδήλωση (άρματα, παρελάσεις κ.λπ.), όπου μέσω της προβολής του παρελθόντος γινόταν διαφήμιση του καθεστώτος. Δεν είναι τυχαίο ότι πρόεδρος της μονίμου Επιτροπής των Πανθρακικών Εορτών και Αγώνων ήταν ο ίδιος ο Ευάγγελος Καλαντζής, που με εκτενή προκήρυξη στις 10 Απριλίου 1938 εξηγεί τους λόγους που τον ώθησαν στην καθιέρωση του θεσμού. «Ο θεσμός, αίφνης των Πανθρακικών Εορτών και Αγώνων, που καθιερώθηκε για πρώτη φορά, προκάλεσε ανυπόκριτο ενθουσιασμό και χαρά σ' όλο το λαό. Οι ζωντανές αναπαραστάσεις του παρελθόντος ηλέκτρισαν κυριολεκτικά νέους και γέρους. Είδαν το παρελθόν της φυλής, ηρωικό, να περνά μπρος απ' τα μάτια τους και, πραγματικά, αισθάνθηκαν εθνική υπερηφάνεια.» [4]

Ο Θ. Αποστολίδης αφηγείται τις εντυπώσεις του από τους περίφημους Πανθρακικούς αγώνες (1938): «Η Δράμα ήταν η πόλη στην οποία τη χρονιά εκείνη έγιναν οι αθλητικοί αγώνες και συγκεντρώθηκαν σ' αυτήν όλοι οι Αθλητικοί Σύλλογοι της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, όλα τα Γυμνάσια, οι Προσκοπικές Ομάδες και οι τοπικές οργανώσεις της EON. Πανηγύρι λοιπόν της νεολαίας οι αγώνες αυτοί. Το Γυμνάσιο μας είχε αναλάβει στις γιορτές αυτές να αναπαραστήσει την "Πομπή των Παναθηναϊών" από τις γορτές που γινόταν στην αρχαία Αθήνα προς τιμήν της θεάς Αθηνάς. Συμμετείχα σαν μαθητής κι εγώ στην εικδήλωση αυτή, κι έτσι, για πρώτη φορά, δεν συνόδευσα την Προσκοπική μου ομάδα στη Δράμα, που συνοδεύτηκε όμως από τον υπαρχηγό της.» [6]

Όλα αυτά, όμως, επιτυγχάνονται με την κατάλληλη παιδεία. ...«Το κορυφαίο τεκμήριο για το φασιστικό

υπόβαθρο της 4ης Αυγούστου αποτελεί η προσπάθεια του Μεταξά να οργανώσει υποχρεωτικά ολόκληρη την ελληνική νεολαία, από 8 έως 20 ετών, σε μια παραστρατιωτική οργάνωση, την «Εθνική Οργάνωση Νεολαίας - EON». Η EON ιδρύεται τυπικά στις 5 Σεπτεμβρίου 1936, αλλά η σύσσωμη αντίδραση του ελληνικού λαού ήταν τέτοια, ώστε χρειάστηκε να περάσει ένας χρόνος για να γίνει η ορκωμοσία του πρώτου τμήματός της. Η δικτατορία, για να προσελκύσει τους νέους, χρησιμοποιεί κάθε μέσο, όπως υλικές παροχές, υπόθαλψη ταπεινών ενστίκτων και εκμετάλλευση της κάθε νεανικής ματαιοδοξίας.

Η οργάνωση αυτή συγκροτείται στα τέλη του 1937 (κάνει την πρώτη της επίσημη εμφάνιση-παρέλαση στις 28 Δεκεμβρίου στους δρόμους της Αθήνας) και μέσα σε μια διετία κατορθώνει να στρατολογήσει πάνω από ένα εκατομμύριο μέλη. Η στρατολογία αυτή, βέβαια, είχε ελάχιστα εθελοντικό χαρακτήρα, μια και ο κάθε νέος ή νέα δέχεται άμεσες ή έμμεσες πιέσεις από το σχολείο ή το επαγγελματικό του περιβάλλον και βρίσκεται κάτω από τη δαμόκλειο σπάθη απειλών...» [9]

Η μεγάλη πλειονότητα των αγοριών και των κοριτσιών που συμμετείχαν σ' αυτήν δεν ταυτίστηκαν ποτέ με τα ιδεολογήματα της δικτατορίας και οι όποιες μαζικές εκδηλώσεις της οργάνωσης δεν υποδήλωσαν κατά κανόνα κάποιο φανατισμό ή κάποια ιδεολογική ταύτιση των συμμετεχόντων. Οι περισσότεροι νέοι με τα μαύρα ρούχα λειτουργούσαν μάλλον μηχανικά (από φόβο, άγνοια ή αδιαφορία), αλλά κάνανε την πλάκα τους και κάποιοι φρόντιζαν να εκμεταλλεύονται την κατάσταση. [9]

Στο πλαίσιο αυτό, πολλοί από τους άπορους νέους της ακριτικής μας πόλης ταξίδευαν δωρεάν στην Αθήνα και επισκέπτονταν την Ακρόπολη. Οι νέοι χαίρονταν τις

Το 1937 ο προσκοπισμός δεν έχει καταργηθεί. Προσκοπίνες σε σχολική γιορτή με τον καθηγητή τους Κώστα Μαρέλη.

Φωτ. αρχείο Ραλούς Ζαρκάδη

παροχές. Εξάλλου, τα σύννεφα ενός νέου πολέμου είχαν αρχίσει να μαζεύονται και τους κατοίκους της απομακρυσμένης Αλεξανδρούπολης, λίγα χιλιόμετρα μακριά από χώρες υπό αιμφισβήτηση φιλικές έως εχθρικές δεν άφηναν περιθώρια για άλλους προβληματισμούς. Τα γειτονικά "οχυρά Μεταξά", ονομασία που δόθηκε από τους ξένους και υιοθετήθηκε από εμάς [4], ολοκληρώθηκαν κατά τα χρόνια αυτά (ενώ είχαν ξεκινήσει να κατασκευάζονται από το 1914 επί Ελ. Βενιζέλου), προσέφεραν κάποια σιγουρία και υπόσχονταν σχετική ασφάλεια.

«Όπως βλέπεις, Ευάγγελε, η χάραξις των συνόρων εις μικρόν βάθος από της θαλάσσης, ίδια εις την Ροδόπην, είναι το αισθενές σημείον διά την άμυνά μας. Είμεθα κρεμασμένοι με τα χέρια στην οροθετική γραμμή, αλλά το σώμα μας αιωρείται εις το κενόν, διότι τα πόδια δεν στηρίζονται...»

Ιωάννης Μεταξάς (1871-1941) [4]

«...Τυπικός αρχηγός της EON θα αναλάβει κάποια στύμη ο διάδοχος Παύλος, ενώ διαπρεπή στελέχη της οργάνωσης θα διατελέσουν και άλλα μέλη της βασιλικής οικογένειας. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί εδώ ότι τόσο ο Γεώργιος όσο και ο Παύλος δεν είδαν ποτέ με ιδιαίτερη συμπάθεια την EON, που εμφανίζόταν ως ανταγωνιστική με το Σώμα των Ελλήνων Προσκόπων (στενά συνδεδεμένο με το θρόνο), το οποίο άλλωστε διαλύθηκε τον Ιούνιο του 1939...» [9]

Κατά τη σύντομη προσέγγιση στο θέμα μας, θα αναφερθούμε κυρίως στην «αντίσταση» που προέβαλαν οι πρόσκοποι της πόλης μας να ενταχθούν στην οργάνωση της EON και να παραδώσουν τη σημαία τους, όπως την περιγράφει ο Θανάσης Αποστολίδης στο σχετικό άρθρο που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό μας [7].

«...Το 1937 ήμουν πια μαθητής της Εγκ τάξεως του Γυμνασίου. Παράλληλα, στον Προσκοπισμό μου

Από θεατρική εκδήλωση του 1937.
Φωτ. αρχείο οικ. Νίκου Μουσιοπούλου

είχαν ανατεθεί τα καθήκοντα αρχηγού της διοργάνωσης της 2ης Ομάδας Προσκόπων της πόλης μας. Είχαν αρχίσει ήδη και στην πόλη μας οι κινήσεις για τη διάλυση των Προσκοπικών ομάδων με σκοπό την ενδυνάμωση της νεολαίας του Μεταξά, της περίφημης EON, που άρχισε να σχηματίζεται. Θυμάμαι ότι στην πρώτη άφιξη του δικτάτορα Μεταξά στην Αλεξανδρούπολη, ο Γυμνασιάρχης μας (ήταν ακόμη ο Κ. Κόντος), έχοντας και την έγκριση μερικών Αρχών, δεν επέτρεπε στους μαθητές προσκόπους να παρελάσουν μπροστά στον δικτάτορα, με τις προσκοπικές ομάδες, στην παρέλαση που θα γινόταν το βράδυ προς τιμήν του... [6]» και συνεχίζει... [7]

Ο προσκοπισμός στην Αλεξανδρούπολη αντιστάθηκε μέχρι και το 1939.

Η ιστορία έκλεισε τα κατά τον Ηρόδοτο «**Θωμαστά έργα**» του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου με τραγική κάθαρση. Ο Ι. Μεταξάς, ο πολιτικός που κατέλυσε τις ελευθερίες του Κοινοβουλευτισμού, ακολουθώντας ιδεολογία φασιστικού προσανατολισμού, αρνήθηκε να στε-

ρήσει την εθνική ελευθερία του ελληνικού λαού, που εκπροσωπούσε, και να παραδώσει αυτόν στους προσωπικούς του ομοιδεάτες· μετά από λίγους μήνες, απογοητευμένος, πέθανε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. I.E.E. Εκδοτική Αθηνών, τόμος ΙΕ'
2. Εκδ. ΟΕΔΒ, Β. Σκουλάτου, Ν. Δημακοπούλου, Σ. Κόνδη, Ιστορία νεότερη και σύγχρονη, τ. Γ', 1999.
3. Αθαν. Κριτού, Αλεξανδρούπολη, Η εκατοντάχρονη ιστορία της, 1878-1978.
4. Σαράντος Καργάκος, Αλεξανδρούπολη. Μία νέα πόλη με παλιά ιστορία, Αθήνα 2000.
5. Θανάσης Αποστολίδης, Αλεξανδρούπολη, Μορφές, γεγονότα, αναμνήσεις 1971.
6. Θανάσης Αποστολίδη, Θυμάμαι, Θυμήθηκα, μου θύμισαν, Πρόκνη - Κομοτηνή 1997.
7. Θανάσης Αποστολίδης, περιοδικό «Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης», τ. 28, σελ. 12-13.
8. Κων/νος Κυριακίδης, Αλεξανδρούπολη και ποδόσφαιρο 1870-2009, Εκδ. Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Αλεξανδρούπολης.
9. 100 χρόνια Ελλάδα, εκδ. Μανιατέα Α' τομ. 1900-1949.
10. Ιστορικά, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, Νεολαία - Ιδεολογία - Αισθητική, Οκτ. 2010.

ΘΡΑΚΙΚΗ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Tzawu Γιάγκος

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΟΙΜΕΝΙΔΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ: ΚΡΑΤΗΣ ΠΟΙΜΕΝΙΔΗΣ

Β' ΜΕΡΟΣ

Γιατί αυτά φανταχτερά, πολύ φανταχτερά, σερβίρουν όλα τα πρόγματα νόστιμα και ωραία, ακόμα και του Οιδίποδα τις αικαταστασίες και τις αιμομειξίες.

Ο καιρός όμως κυλούσε αναπόφευκτα και έφτασε και στα χρόνια της κατοχής. Χύθηκαν αλαφιασμένοι οι κατακτητές στην ύπαιθρο και έμαθε ο Γιάγκος ότι «βάλανε νόμο» να παραδοθούν τα όπλα των κυνηγών, γιατί αλλοιώς θα εκτελούν όσους τα κατέχουν. Οι λίγοι κυνηγοί του χωριού συμμορφώθηκαν, χωρίς αντίρρηση, στη διαταγή. Ο Γιάγκος όμως το έκρυψε. Δεν φοβήθηκε μήπως μαθευτεί η παρανομία αυτή, αφού οι περισσότεροι του χωριού δεν ήταν συγχωριανοί του για να ξέρουν πολλά μυστικά του. Έρχονταν από τα πέρατα του κόσμου και δεν γνώριζαν ελληνικά. Αυτοί έτρωγαν τα κολοκύθια σαν αγγούρια και άδειαζαν τα μπουκάλια που χρόνια στέκονταν σκονισμένα στα ψηλά ράφια των μαγαζιών. Αυτόν θα κοίτζαν και μ' αυτόν θα ασχολούνταν; Έπιασε και πείνα, μα αυτή δεν πολυτείραζε τον Γιάγκο και το σπιτικό του. Είχε δημιουργήσει την κλειστή του οικονομία που έφτιαξε με τη γριά και τις ανύπαντρες αδελφές του. Πετιμέζια, ξηρές μπάμιες, μελιτζάνες, σύκα και σιταροκρίθαρο. Ενέσκηψε και ο θάνατος σε πολλά ζώα που τα μισότρωγαν οι άνθρωποι πηγαίνοντας κρυφά πριν χαράξει στα λογκάδια που ήταν πεταμένα, κόβοντας τα ψαχνά τους. Ο Γιάγκος αρκούνταν στο να μαζεύει τις τρίχες από τις ουρές και πολλαπλασίαζε τις θηλιές και τα άλλα σύνεργά του για να ήταν σε όλα τα είδη επαρκής.

«Κοινωνικό», πολύ κοινωνικό «ζώο ο άνθρωπος». Ρίξε μια ματιά λίγο μακρύτερα στα παζάρια που το ανθρωπόλοι εξαφανίζει τα πουλήματα για να ξεγελάσει ο ένας τον άλλον, στα μακρινά αγροκτήματα, στους ξοχάρηδες¹ του βουνού -καρβουνιάρηδες, ασβεστάδες, τσοπάνους-, στους ψαφάρδες του απόκοσμου γιαλού, στους φαροφύλακες, στους σαρακατσανάιους και στους λατόμους που στέκουν στο μεροδούλι και θα δεις το κοινωνικό αυτό στην καλή του όψη και όχι στις περιγραφές των βιβλίων.

«Κοινωνικό», πολύ κοινωνικό «ζώο ο άνθρωπος». Ρίξε μια ματιά λίγο μακρύτερα στα παζάρια που το ανθρωπόλοι εξαφανίζει τα πουλήματα για να ξεγελάσει ο ένας τον άλλον, στα μακρινά αγροκτήματα, στους ξοχάρηδες¹ του βουνού -καρβουνιάρηδες, ασβεστάδες, τσοπάνους-, στους ψαφάρδες του απόκοσμου γιαλού, στους φαροφύλακες, στους σαρακατσανάιους και στους λατόμους που στέκουν στο μεροδούλι και θα δεις το κοινωνικό αυτό στην καλή του όψη και όχι στις περιγραφές των βιβλίων.

Το χωριό ήταν, όπως είπαμε, απόμερο. Ο κατακτητής δεν είχε φρουρές ούτε και περιπολίες έστελνε. Έτσι ο Γιάγκος τη δεύτερη χρονιά της κατοχής δεν έβρισκε τον λόγο γιατί να μην κυνηγά με το τουφέκι του που το έτρωγε η σκουριά. Γι' αυτό δεν σκέφτηκε πολύ. Το ανέσυρε από την κρυψώνα, το έκλαψε για τα χάλια που είχε, έξισε τις σκουριές και το λάδωσε παίρνοντας λάδι από το καντόλι της Παναγίας που πάντα κρατούσε αναμμένο, σαν ιέρεια, η μάνα του και οι θεοφοβούμενες αδελφές του.

Έβγαινε στα κυνηγοτόπια πριν χαράξει. Περνούσε από τα σοκάκια του χωριού έχοντας κρυμμένο το όπλο κάτω από το παλιό του παλτό. Όμως, είναι γεγονός πως της νύχτας η σκιά υλοποιείται στο φως της ημέρας.. Τον αντιλήφθηκαν οι ξοχάρηδες και δάγκωναν τα χειλικά τους. Το ψιθύρισαν ο ένας στον άλλον και έγινε σούσουρο από αυτί σε αυτί. Εξάλλου, το όπλο μπορεί να κρύβεται, όπως οι ατιμίες των εντίμων, οι απάτες των ευπολήπτων και τα θηράματα των λαθροθηρών. Μα η βροντή της τουφεκιάς πώς να πνιχτεί, όταν βγαίνει από το όπλο; Αναταράζει την ησυχία των ρουμα-

Ο συγγραφέας κρατώντας ένα δίκανο σχεδόν παρόμοιο με το όπλο του Τζων Γιάγκου

νιών, ξυπνά το ρουτινιασμένο και τελματωμένο πνεύμα, γεννά υποψίες και δίνει αφορμή για συζητήσεις και σχόλια. Άλλα εκείνη την εποχή, εκεί στο μακρινό χωριό, που να ακουστεί τουφεκιά μέσα στους γύους της πείνας και του τρόμου. Παρ' όλα αυτά, όλοι ήξεραν το μυστικό του Γιάγκου και το σχολίαζαν. Μόνο αυτός δεν έδωσε την «εμπρέπουσα» σημασία.

Πέρασαν δύο τρεις μήνες και ο Γιάγκος λειτουργούσε μία με τις σπάθες και μία με το τουφέκι. Πολλές σφαίρες δεν έριχνε. Δεν είχε και αποθέματα μπαρούτης. Μία τουφεκιά κάθε μέρα έφτανε να επισημοποιεί την παράτολμη ιδιότητα.

Κάποια μέρα έφτασαν στο χωριό πέντε-έξι οπλισμένοι και καλοξυρισμένοι εισβολείς. Σταμάτησαν στο καφενείο του χωριού και ξεφόρτωσαν στις καρέκλες τα σύνεργά τους. Φιλόξενοι οι χωρικοί τους κερνούσαν και με τις μοναδικές λέξεις της γλωσσομάθειάς τους «καμαράτ,

γκουτ» συνεννοούνταν θαυμάσια. Έμαθε το χωριό την παρουσία τους και σχεδόν όλο παρέλασε έξω από τα τζάμια του μαγαζιού και τους περιεργάσθηκε. Δεν είχαν περάσει έως τότε από εκεί και όσοι δεν είχαν κατεβεί στη χώρα να τους δουν, δεν γνώριζαν τη σιλουέτα τους.

Από το καφενείο οι ξένοι πήγαν στα γραφεία της κοινότητας. Μερικοί προθυμοποιήθηκαν να τους κουβαλήσουν και τα πράγματά τους. Κάθησαν εκεί λίγη ώρα και τέσσερις από αυτούς με τον «επί κεφαλής» βγήκαν με τα όπλα τους δρόμους και ζήτησαν «με τα ονόματα» τρία σπίτια. Μπήκαν μετά στα δύο πρώτα και έκαναν έρευνα. Δεν βρήκαν τίποτα και προχώρησαν προς το τρίτο που ήταν του Τζων Γιάγκου. Μαζεύτηκε και κόσμος έξω στο δρόμο. Οι άνθρωποι εκείνοι δεν είχαν πείρα από τέτοιες ιστορίες και αφήνονταν πρόθυμα στη διάθεση της περιέργειάς τους. Δεν πέρασε πολλή ώρα και βγήκαν έξω αυτοί που ενήργησαν το φάξιμο κρατώντας το παλιοτούφεκο του Γιάγκου και τον ίδιο κίτρινο σαν το φλουρί. Τότε οι συγκεντρωμένοι τρόμαξαν και οι περίεργοι σκόρπισαν, άλλοι με τρόπο και άλλοι τρέχοντας. Το θέαμα τους συνετάραξε και δεν τους έδωσε το δικαίωμα να σκεφτούν να δουν την κατάληξη του γεγονότος, ίσως γιατί πολλοί δεν άντεχαν να αντικρύσουν την πιθανή εξαφάνιση του Γιάγκου.

Οι άτεγκτοι κατακτητές μάζεψαν ύστερα τις αποσκευές τους, περιφρόνησαν την καλή διάθεση του πρόεδρου που τους ετοίμασε τραπέζι με ψητές κότες, πήραν το καλαθάκι με τα αυγά και έφυγαν σέρνοντας ανάμεσά τους τον δύσμοιρο Γιάγκο, ενώ το σπίτι του θρηνούσε και οι αδελφές του απαρηγόρητες μαδούσαν τα μαλλιά τους. Κάποιοι στο καφενείο έλεγαν πως σε δύο ημέρες θα ξαναγύριζε απείραχτος. Μόνο το τουφέκι του θα έχανε. Άλλοι πάλι ζάρωναν αμίλητοι, φορτωμένοι από μαύρη απαισιοδοξία. Και αυτοί δυστυχώς επαληθεύτηκαν, διότι ο Τζων Γιάγκος αντί να επιστρέψει πήγε πιο μακριά.

Δύο ημέρες τον κράτησαν στα γραφεία των Αρχών Κατοχής στη χώρα. Δεν κάλεσαν από το χωριό μάρτυρες, όπως έλεγαν όσοι ήξεραν τις διαδικασίες των δικαστηρίων. Αντίθετα, τον οδήγησαν πρώι πρώι στο άλσος της χώρας κοντά στην ακροθαλασσιά και τον έδεσαν σε ένα χοντρό πεύκο. Έξι στρατιώτες με τον «επί κεφαλής» παρατάχθηκαν απέναντί του, σε κοντινότερη απόσταση από εκείνη που στεκόταν ο ίδιος όταν σημάδευε πέρδικες. Σήκωσαν τα όπλα τους κατάντικρυ στα τρεμάνενα στήθη του, τα όπλισαν και όταν εδόθη το σύνθημα, πυροβόλησαν και τον σώριασαν κάτω. Ύστερα του άνοιξαν το στομάχι και το γέμισαν με πέτρες. Με αυτές τον έριξαν στη θάλασσα για να βρει «εν τόπω χλοερώ» ο βαρυόμοιρος την αιώνια ανάπαιασή του.

Ευτυχώς που οι αδελφές του δεν βρέθηκαν στην ανάγκη να βάψουν τα ρούχα τους μαύρα, γιατί τέτοια έτυχε να φοράνε «εφ' όρου ζωής».

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. Ξοχάρης = εγκατεστημένος, εργαζόμενος σε υπαίθριους χώρους

ΣΠΑΝΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

Οδηγός της Ελλάδος 1910-1911

Από το αρχείο του Θεόδωρον Κυρκούδη

ΝΙΚΟΛ. Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ά.

ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ: ΚΡΗΤΗΣ—ΚΥΠΡΟΥ—ΣΑΜΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ, ΕΜΠΟΡΙΟΝ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΝΑΥΤΙΛΙΑ, ΓΕΩΡΓΙΑ,
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΤΕΧΝΑΙ,
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ, ΜΕΤΑΛΛΕΙΟΛΟΓΙΑ, ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΤΛ.
ΜΕΤΑ ΠΟΛΛΩΝ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

1910-1911

ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΕΟΔΕΑΓΑΤΣ - DÉDÉAGATCH

Πέδιλος παράξενος της Ηράκλειας πομπεύοντα διοικήσιμες (Συντάξεις) υπαγόμενες εἰς τη βιβλιοτήκην 'Αθηνανούπολεως'.

Εἰς τὴν Σαντζάκον λαθενεργήτες ὑπάρχονται εἰς ὑποδιοικήσιμες (λαζάρδες) Λίνου καὶ Σουσλίου, περιλαμβάνεις ἡ 42 γωρία, ἡ δὲ 14 Λαστινιάκα καὶ 28 Μουσουλμανικά.

Σταθμηδὸς Σιδηροδρομικῆς τῆς Ἰνοτικῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης—Καναπαντενεούπολεως (Ιωνεῖον Σαλονίκης—Σούτηρε) ἐν αὐτῷ γινεται ἡ ἔνωσις τῶν δύο γραμμῶν καὶ ἀπίκεται τῆς Θεσσαλονίκης 12 ὥρας

απορροφούμενης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολην 12 ὥρας.
Απὸ θαλάσσης ἀπίκεται τῆς Κινέζικης ὥρας 8.

Ἐπριν Μητρόπολιτον Λίνου, Μητρόπολες Τιακαστία Πτωρυγέτου.

Διοικητής

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπαργύριαν Λίνου ὑπάρχονται 2 γραμματεῖς τῆς διοικήσεως διδεούσατε, 4 τῆς ὑποδιοικήσεως Κεπανῆς καὶ 11 τῆς ὑποδιοικήσεως Λίνου καὶ Σουσλίου. Εἴς τῶν γυρίων τῆς διοικήσεως διδεούσατε ἡ Μίλητη καὶ ἡ Σαρδούριας ἐκκλησιαστικῶν διάδοχον εἰς τὴν Μητρόπολιν Μαρμανέας.

180

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Πληνούσιδης Δεδεαγάτης 2, 310 Μελλήνες 369
Πουλγάροι, 1542 Μωάνικονοι, 325 Λαριστός, 230
Τουζάιοι και 110 Καθολικοί.

Έκκλησια. Έλληνική 1 με ιερεῖς 3, Βουλγαρική 1, Λαρισινή 1, Εβραική συναγωγή και Καθολική 1. Τεμένα 2.

Σχολεία-Σωματεία -Λέδιγια

Σχολεία Ελληνική. Λατινική σχολή χρεώνων τάξις 7, μαθηταὶ 130, διδάσκαλοι 5.

Παρθεναγωγείον μετά νηπιαγωγείου τάξις 6, διδάσκαλοι 6, μαθηταὶ 133 και νήπια 130.

Τουρκική σχολὴ μαθηταὶ 200, διδάσκαλοι 4.

Βουλγαρική > μαθηταὶ 46, διδάσκαλοι 2.

Άρμενική > > 50 > 2.

Έβραική > > 30 > 1.

Καθολικοί ιερεῖς > 25

Σωματεία. Έλληνική Σύλλογος Φιλομούσων μετά Λέσχης και Μουσικού τμήματος.

Οθωμανική Λέσχη, Νεοτουρκικοῦ Κομιτάτου.

Προϊόντα φυσικά. Δημητριακή, βιολογία.

Τὸ Δεδεαγάτες κέντρον διαμετακομιστικού έμπορου.

Άρχαί

Μουτσαρέφης Λυχών Καραπετιάν έρινδης

Στρατιωτικὸς Δεσμοχήτης Άλεη Ριζά πασάς

Μουδίρης τῶν Εμιλίσων φόρων Θεμιστοκλῆς έφ.

Άρχηγὸς τῆς γωρούλακῆς Ίασιράχη Ίασιράχης Βένης

Διευθυντῆς τῆς Λαστονομίας Άλεη Ριζά έρινδης

Αιμενάργης Ναστάν Βασι Βένης

Τελώνης

Άρχιλογιστής Ιαματήλ Χακκή έρινδης

Δημιουργὸς Μαγιουτ Σερκίτ Βένης

Μηχανικὸς Λόζεμιάν Ι.

Ιατρὸς Δημοτικὸς Σανσή Βένης

Κτηνιάτρος Ταγγίν έρινδης

Ἐπόπτης τῶν φόρων Μπαδέττης Γ.

Διευθυντῆς τοῦ Ὑγειονομίου Ναζέζη Μουσταφῆς έφ.

Ιατρὸς Ὑγειονομέου Ντ. Καλούσης

Μουδίρης Ταχυδρομείου και Τγλεγραφείου Χασδῆ έρινδης.

Δημόδιον Οθωμανικὸν χρέος

Μουδίρης Ίασιράχη Χακκή

Μονοπώλιον καπνοῦ (Regie)

Μουδίρης Αρσάν Βένης

Σένα ταχυδρομεῖα

Λύστριακὸν ταχυδρομείον διευθυντῆς Berguglian E.

Ι'αλλικὸν * * * Μπαδέττης E.

Νοσοκομεῖα

Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον

Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον

Τράπεζαι

Όθωμανική Αυτοκρατορική Ηραπέζης *) πόκα-

τάστημα διευθυντῆς Όστ. Υποδιευθυντῆς Λολστίν II.

Τράπεζα Θεσσαλονίκης Ηρακτόρεον

Deutsche Orient Banque Agent.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΙ ΔΕΔΕΑΓΑΤΕΣ

Άλεύρων Εμπόροι

Άλλατίνη Αδελφοί

Κουνταΐδης και Αθανασίου Αν-

τιπρ. ξηρομύλου Ζαρ. II. Στα-

λίου εν Ικεσμουλτζήν

Κορδέλης K.

Σαραβόκουλος Α.

Παπασταύρου και Υός

Πρωτοπαπᾶ I. Δ. και Σ.χ.

Άργιούχων ποτῶν Εργοδιάδη

(aux Gazeuses)

Καρκατζίδης II.

Ανατολικὸς Σιδηρόδρομος

Godsand Μηχανικὸς τῆς κινήσεως;

Adikian E. Σταθμάρης

Σαλήμας I. B. ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων

Ionction Salonique—Calle Ενωτ. Σιδηρ.

Gattegno I. Σταθμάρης

Καλδησιάδης Θ. Μηχανικός

Νικολαΐδης A. Μηχανικός ἐπὶ τῶν μηχανῶν

Ρεζήλ. Επιθεωρητής

Έκκαθαρισταὶ άβαριῶν

Alliance de Berlin Μισσίρης I. και Υοὶ

de Gênes Κορδέλης K.

Allgemeine Versich. Gesell. für Fluss,

Lana & Transport Μισσίρης I. και Υοὶ

Άγριπνη Χαμπούρης A.

Άπράλειας Γ. Τεργίστης Ηεργκουλάν E.

Basler transport Versich. Rohde W.

Baloise Χαμπούρης H.

Bayerischer Lloyd Rohde W.

Comité des Assur. de Gênes Μισσίρης I. και Υοὶ

Continentale Χαμπούρης A.

Γερμανική Λόδη Rohde W.

EI Dia τῆς Καρθαγένης Χαμπούρης A.

Feilbronner Versich. Gesell. Μισσίρης I. & Υοὶ

Italia de Gênes Μισσίρης I. και Υοὶ

Kolmer Lloyd Χαμπούρης A.

Λιγύρια Μισσίρης I. και Υοὶ

Λόδη Αγγλική Μισσίρης I. και Υοὶ

Λόδη Διεύθυντος οὐρ. Ηερολίνου Weickam.

London Assurance Αναστατώσης II.

Mannheim Χαμπούρης A.

Nationale Suisse Μισσίρης I. και Υοὶ

Niederrheinischer Güter-Assukuranz Gesell. et

Oberrheinische Versich. Gesell. Rohde W.

Patrie (la) et Cons. Χρήστος Ιωάνν. Κανίτσας και

Υοὶ

Provincia de Vienne Rohde W.

Riunione Adriatica Ηεργκουλάν E.

Rhemania de Cologne Μισσίρης A. και Υοὶ

Silesienne (la) Χαμπούρης A.

Syndicat des Assur. Marit. de Marseille Μισ-

σίρης I. και Υοὶ

The Marine Insur. of London Χαμπούρης A.

Universo di Milano. Μισσίρης I. και Υοὶ

Wurtembourgeoise Μισσίρης I. και Υοὶ

Προΐεντα

Άγγλιας ὑποπρόξενος Godlefroi Badetti

Άυστρουγγαζίας * E. Bezuglian

Ι'σπανίας * W. Rohde

Γαλλίας διευθυντῶν Ιωάν. Ταχέλλας

Ι'λλισσος διευθυντῶν N. Ταρίπης

Ι'ταλίας διευθυντῶν Evariste Tacchella

Ι'σπανίας ὑποπρόξενος Αντ. Χαμπούρης

Ι'ωανίκης * A. Kritis

ΔΕΔΕΛΓΑΣ

131

Πετρήμ. Λγάς · Ανθρακιέψυπορούι · Αντωνίδης Δημήτριος Νιζαμπαζίλαν Ο. Πέτζ. Εφένδης · Αντιπροσώπειαι ειδαγωγή-βιβλιογραφή Γουδάς και Ανδριανής Δράκος 'Αλεξανδρός Ευσουχίδης Ε. Κερδέλης Κ. ἀντιπρ. τοῦ Οὐγγρικοῦ · Αυτοκρατορικοῦ 'Επιμελητηρίου Κουταβέλης και 'Αλανασίου Κανέτσος Ι. Χ. και Γιοι οίκος Ηδωνού Θείς τῷ 1860. 'Υποκατάστημα · εἰς Λίνω. Σεραφόπουλος Α. Χ. Τεκιλέλλας Α. Ε. και Γιός Φιμερέλλη 'Αδελφοί Φραγκόπουλος Αντώνιος · Αποθολεῖς Rohde Wilhelm τοῦ οίκου Schenck ker et Cie · Αρτοποιοί Πέτζ. Αθανάσιος Κέραλης Ιωάννης Μανασῆς 'Απόστολος Παντεγιός Γεώργιος Τσαγκαρανδιώτης Παναγής Χατζηγιαννακούδης 'Αριστείδης · Αργυραψωτιοί Παντρεμένος Α. Σεσσακίαν Μ. · Αδφάλειαι ζωῆς · Αμοδιαία πράκτωρ Χ. Κανέτσος και Γιοι. · Ανατολή πράκτωρ 'Αντώνιος Γουδάς · Αδφάλειαι θαλάσσης Deutscher Lloyd de Berlin, πράκτωρ W. Rohde. La Patrie πράκτωρ Χ. Κανέτσος και Γιοι. Lloyd Anglais, πρ. G. Bailetti. · Μανησιεία, πράκτωρ Α. Χουμαρίης. · Αδφάλειαι πυρούς Aachen & Munchen πράκτωρ K. Κορδήτη. Commercial Union πράκτωρ K. Κορδήτης. London & Lancashire, πράκτωρ Χ. Κανέτσος και υιοί. Northern πράκτωρ W. Rohde. Société générale d'assurances Ottomane πράκτωρ II. Αναστασία δης. <td>· Εμμανουὴλ Δ. · Ιωαννίδης Κωνστ. · Ιωάννου 'Αδελφοί Λερτσιέρης Α. Λεονταρέλης Α. Λεονταρέλης Ι. Μαρινώρ 'Αθαν. Σταυρόφρ. Μίτσος Α. Βιβλιοπωλεῖα-Βιβλιοθετεῖα χαρτοπωλεῖα Βόγιας Γαβριήλ Ιαγιανόπουλος Σταύρος Καραμιγάλογλου Γρηγόριος Παντρεμένος Α. Γαλακτοπωλεῖα Γαλατάς Δημήτριος Γαλατάς Ιωάννης Λασκαρίδης Ευάγγελος Σισσιάν Μ. Σεσσικάν Παράκλ. Στώκου Μεγάλη Ταχτικέρεν Γεωργίος και Γιός Γεννημάτα · Αντωνίδης Ι. Δάρδας και Καραϊστάς Δελτημιγάλης Γ. Ε. · Ιωάννου 'Αδελφοί Κομνίδης και Παπαλαζής Κορδήτης Κ. Λαριπουσιάδης Χ. και Γιοι Λεονταρέλης Η. Μαντζουρίης Ε. Μπούκας και Μαντζίης Σίτης Η. και Γιοι Γεννημάτων Μεδίται Κολλάλης και Μαρίτας Κορυνηδής Σ. και Σιά Λαριπουσιάδης Χ. Δέρματα διατέργαμτα · Αλκτίνη 'Αδελφοί Δάρδας και Κερακούτσος · Ιωαννίδης Κωνστ. Κούδης Δ. Λεονταρέλης Η. Δικηγόροι Δεμάλλ ιερέων Κορακετσίαν 'Αδελής Κόκκινος Ίπαμειν. Πεσατ έφενδης · Εκτελωνιδται Περναρέάκης Σωκρότης Γουδάς 'Αθαν. Αντινίκος Κατεούλης Σταύρος Μαργαριτίδης και Κοϊτού Σερογγάλης Ιασσίλειος Στρογγάλης Ιωάργιος Φραγκόπουλος 'Αντ. · Ελαια και μάπωνες · Ανδρέου Θεοδόσιος Κουταβέλης και 'Αλανασίος Παπαυτζήχης Η. Σιταράς και Γιοι</td> <td>· Εμποροι ἀποικιακῶν Λεονταρέλης Ναρζλαμπες Μολλᾶς Ι. Ι. · Οθσέδια Ν. Παπούτσανης Α. Χρ. Πουλημένου 'Αδελφοί Σιταράς Ε. Βιστρ. · ΕΥΣΤΡ. Ε. ΣΙΤΑΡΑΣ ΑΙΓΑΙΟΘΙΚΗ · Ελαίων, Σαπώνων, Σύκων · Σταφίδος και λοιπῶν · Εδρα η Διδειαγάτες · ΙΩΑΝ. Γ. ΜΟΛΛΑΣ ΕΜΠΟΡΟΣ ΑΙΓΑΙΟΚΙΑΚΩΝ και Διαφέρων 'Εγχωριων Ειδῶν · ΧΑΡΑΛΑΜ. Α. ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗΣ ΕΜΠΟΡΟΣ · Ελαιών, Ελαιόν, Σάπωνες, Τυρίων και Διαφέρων · ΕΜΠΟΡΟΣ · Ελαιών, Ελαιόν, Σάπωνες, Τυρίων και Διαφέρων · ΑΝΤ. ΑΘΑΝ. ΓΟΥΔΑΣ · Εμπορος Βαλανιδίων Προηηδετής και 'Εκτελωνιοής · Εμποροι Καδυμηρίων και έτοιμων ένδυμάτων · Αντύπος Ηαν. Πιοβαλάκης Λάζαρος Εύμορφοπούλος Πεύς Χάτερ 'Αθράμ · Εμποροι ναυτικῶν-εἰδῶν Ταρρού Ιωάννης Ιαπαγιάν 'Ονιχ Ιαπαζογλου Δωροθεος Προβατες Βεσίλιος · Εμποροι ύδαταν · Αντύπας Παναγής · Αγτωνίου και Γιος. · Αποστόλου 'Ανδριας Ιαγιενάρας Ιωάννης Ιασιλείου Ιασχάτης και Απ. Κα λάχος Ναζοράγ. 'Αθραόμ Ναζοράγ. Κεμάλ Νισιμ Μπαχάρ Πιουσή Στάμωρ Μίτσος Τουρτεαπιλμέζογλου Νιζ.</td>	· Εμμανουὴλ Δ. · Ιωαννίδης Κωνστ. · Ιωάννου 'Αδελφοί Λερτσιέρης Α. Λεονταρέλης Α. Λεονταρέλης Ι. Μαρινώρ 'Αθαν. Σταυρόφρ. Μίτσος Α. Βιβλιοπωλεῖα-Βιβλιοθετεῖα χαρτοπωλεῖα Βόγιας Γαβριήλ Ιαγιανόπουλος Σταύρος Καραμιγάλογλου Γρηγόριος Παντρεμένος Α. Γαλακτοπωλεῖα Γαλατάς Δημήτριος Γαλατάς Ιωάννης Λασκαρίδης Ευάγγελος Σισσιάν Μ. Σεσσικάν Παράκλ. Στώκου Μεγάλη Ταχτικέρεν Γεωργίος και Γιός Γεννημάτα · Αντωνίδης Ι. Δάρδας και Καραϊστάς Δελτημιγάλης Γ. Ε. · Ιωάννου 'Αδελφοί Κομνίδης και Παπαλαζής Κορδήτης Κ. Λαριπουσιάδης Χ. και Γιοι Λεονταρέλης Η. Μαντζουρίης Ε. Μπούκας και Μαντζίης Σίτης Η. και Γιοι Γεννημάτων Μεδίται Κολλάλης και Μαρίτας Κορυνηδής Σ. και Σιά Λαριπουσιάδης Χ. Δέρματα διατέργαμτα · Αλκτίνη 'Αδελφοί Δάρδας και Κερακούτσος · Ιωαννίδης Κωνστ. Κούδης Δ. Λεονταρέλης Η. Δικηγόροι Δεμάλλ ιερέων Κορακετσίαν 'Αδελής Κόκκινος Ίπαμειν. Πεσατ έφενδης · Εκτελωνιδται Περναρέάκης Σωκρότης Γουδάς 'Αθαν. Αντινίκος Κατεούλης Σταύρος Μαργαριτίδης και Κοϊτού Σερογγάλης Ιασσίλειος Στρογγάλης Ιωάργιος Φραγκόπουλος 'Αντ. · Ελαια και μάπωνες · Ανδρέου Θεοδόσιος Κουταβέλης και 'Αλανασίος Παπαυτζήχης Η. Σιταράς και Γιοι	· Εμποροι ἀποικιακῶν Λεονταρέλης Ναρζλαμπες Μολλᾶς Ι. Ι. · Οθσέδια Ν. Παπούτσανης Α. Χρ. Πουλημένου 'Αδελφοί Σιταράς Ε. Βιστρ. · ΕΥΣΤΡ. Ε. ΣΙΤΑΡΑΣ ΑΙΓΑΙΟΘΙΚΗ · Ελαίων, Σαπώνων, Σύκων · Σταφίδος και λοιπῶν · Εδρα η Διδειαγάτες · ΙΩΑΝ. Γ. ΜΟΛΛΑΣ ΕΜΠΟΡΟΣ ΑΙΓΑΙΟΚΙΑΚΩΝ και Διαφέρων 'Εγχωριων Ειδῶν · ΧΑΡΑΛΑΜ. Α. ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗΣ ΕΜΠΟΡΟΣ · Ελαιών, Ελαιόν, Σάπωνες, Τυρίων και Διαφέρων · ΕΜΠΟΡΟΣ · Ελαιών, Ελαιόν, Σάπωνες, Τυρίων και Διαφέρων · ΑΝΤ. ΑΘΑΝ. ΓΟΥΔΑΣ · Εμπορος Βαλανιδίων Προηηδετής και 'Εκτελωνιοής · Εμποροι Καδυμηρίων και έτοιμων ένδυμάτων · Αντύπος Ηαν. Πιοβαλάκης Λάζαρος Εύμορφοπούλος Πεύς Χάτερ 'Αθράμ · Εμποροι ναυτικῶν-εἰδῶν Ταρρού Ιωάννης Ιαπαγιάν 'Ονιχ Ιαπαζογλου Δωροθεος Προβατες Βεσίλιος · Εμποροι ύδαταν · Αντύπας Παναγής · Αγτωνίου και Γιος. · Αποστόλου 'Ανδριας Ιαγιενάρας Ιωάννης Ιασιλείου Ιασχάτης και Απ. Κα λάχος Ναζοράγ. 'Αθραόμ Ναζοράγ. Κεμάλ Νισιμ Μπαχάρ Πιουσή Στάμωρ Μίτσος Τουρτεαπιλμέζογλου Νιζ.
--	--	--

<p>•Εμπορογενεῖαι Κομνινίδης Σωτ., καὶ Παπαλαζής Κολακλῆς Η. Λαμπουσιάδης Χαράλ., καὶ Γίοι Μαμάτσας Περικλ. Μαντζουράνης Σ.</p> <p>•Εμποροπλοίουρχοι Παγιανάρας Χριστόδουλος Κοτιγής Νικόλαος Πετρούδης Ἀντώνιος Πομάχης Γεώργιος Πομάχης Ράλλης Χαρίτ Καπετάν •Εντολοδοῦνοι Γούδας Ἀθαν., Ἀντώνιος Δάρδας Ἀναστ. Μαργαριτίδης καὶ Κορτού Μαργαρίτου Δημήτρης Στρογγύλης Ιασίλειος</p> <p>ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΔΗΣ & ΚΡΙΤΟΥ •Εκτελωνισται καὶ Ηρωμέναι •Εδιατόρια</p> <p>Γρόνου Σωτήριος Τατρού Γεώργιος Κανελλοπούλου Δημ. Μπάρμπα Γιάννη Παπαζιάν Αρτίν Ζαχαροπλαστεῖα Καραπούλοπούλου Ἀδελφού Κλεάρχου Ἀθαν. Ζέβους Ἀποθητικ. •Bonmonti· Δούκας κατελανταρίνης •Olympos· Κουκουράς Κ. •Ηλεκτριμύνης Import-Agentur Orient •Ιατροί</p> <p>•Λυρζᾶς Β. Καλούδης Κ. Κριτής Λ. Δεφίκης Η. Μαστραζῆς Δ Παπαδόπουλος Γ. Σαθρῆς Μ. Σακελλάριος Σ. Σταματιάδης Τ Τριανταφύλλης Η. Καρυούνων εἰαγωγείς Δούποι καὶ καρυδορυμοι Μπρικας καὶ Μαντσιδης Καπνὰ καὶ φύτα •Λαντινιάδης Σ. Καρφενεία •Άδανικιώτης Ἀθαν. Βερένγχος Βιτζέντζος Βεργίδης Ἀδελφοί Βεργίδης Κωνστ. Δεκράνης Κωνστ. Δημητρίου Ἀθαν. Καραμανλής Ἀντώνιος Κεραμάρη Δημήτρ. Κωνσταντινίδης Ἀλέξ.</p>	<p>Κώνου Ἐλευθέριος Παπγαλήγεις Κ. καὶ Σιά Πολίτου Κυριάκος Νατζή Θεοδώρου Τούλινης Κιγκελαρίας ἔμποροι Ἀντύπας Η. Ἀποστόλου Ο. Σισσακίαν Β.</p> <p>Κῦποι Διηγόδιοι Hourziel Baghchessi Κονγρέα Γεωργίου· καὶ Νικόλαος Δημητρίου Σταύρος Εύφροντούλος Γεώργιος Τιγγίζης Χρήστος Κεραμιγάλογλου Ἰργιγόριος Κρυποπλετεῖα Ἀνδριανούπολίτες Βασίλ. Ἀγιάτη ἀγράς Θεοδώρου Δημητρίου Δηρθεντήη Ἀθαν. Δερθεντήης Ηέτχιος Δημητρίου Ἐμμ. Δούκας καὶ Λεονταρίδης Δουκίδης Παναγ. Δωρόπουλος Χαράλ. Ζήσης Νέστωρ Κουλούρης Κωνστ. Κόνου Γεώργιος Μολλᾶς Β. Ἰωάννης Μποκέλης Βασιλείος Πατουτσινης Α. Χαρ. Πέρωποπατζής Θωμής Πουλημένου Ἀδελφοί¹ Σιτερᾶς Α. Ευστρ. Στάμωρ Α. Μέρσιος Φραγκόπουλος Κομνηνός Ποδήλατα Import-Agentur •Orient• Μαντζουράνης Ε.</p> <p>Πρακτορεῖα ἐταιρειῶν Διγοπλοϊκῶν Ἀμερικανικοῦ Ἀρχιπελάγους Χρη- πούρη Ἀντώνιος Adolf Dierpe B. A. Μισούρης καὶ Γίοι Λιάτρη. Λόδη Β. Περγουλιαν Γερμαν. απμοπλ. W. Kolide Δεστούη—Γιαννουλέτου Δ. Ηρα- τόπαππας καὶ Σιά Μεσαζερή Ζ. Badetti Πανταλέοντος Ἰωαν. Φιμερέλης Φρασινιάτ Α. Ε. Ταχίλα καὶ Τίρη Φλώριος Ἰταλικού Β. Badetti Φωκαϊκῆς πράκτωρ Ππόλλας Ι. Πρακτορεῖον Maritime Ρέππεν Θεοδ. Ράπται Γαταγόλης Γεώργ. Γιοβαλάκης Λάζαρος Ρέιρ Μ. Τσουμπινέλης Κ. Χάτεμ Αβραάμ</p>
--	---

ΔΕΔΕΛΓΑΤΣ—ΣΟΥΦΛΙ

Σιδήρου καὶ Σιδηρικῶν ἔμποροι:	Φιμερέλοις 'Αδελφοί Τράπεζαι:	Κερατικάπουλος 'Αναστ. Λύσος Νικόλ.
Δανειάν Ο. Ιατροῦ Ι. Λ. Όχανες Δανιλάν Παπαγιάν Τανίκ Τζουλιάν Καραμπέτ Σιδηρουργοί Θεοδώρου 'Αθαν. Καραμπετάν Κιστέρ Παχής Νικόλαος Ψάλτου Δημ. Σιτέυμποροι Βρυξενούχλ Δ. Ζωΐδης Κ. Γ., καὶ Υἱοί Κονταβέλης καὶ Ἀθανασίου Κορδίλλης Κ. Παπατάύρου Νικ. Στιῆς Γ. καὶ υἱοί	Bank de Salonique Deutsche Orient Bank Όθιωμαντική: Τραπεζίται: 'Αλτιναλμάζης 'Εμ. Γιάκω Μπολούλ Ζωΐδης Ι. Κ. καὶ Υἱοί Ηασχάλης Β. Τυπογραφεῖα καὶ Σαμογραφεῖα Σισσακίαν Βαρσάκ Τεριάν Ελαιογούρης Τούνινος 'Αδελφοί Αχτέστηρα καὶ ἐν Λίνερ Παπουτσανής Ν. Α. Σιτάρκης Εύστρ. Τυποδημιατοποιοί Ελαγγελίδης Ευάγγ. Χρυσούχοι Ζαρκόπουλος Δ. Μ. Ωφροδογοποιοί Ιντζεσλιάν 'Αλεξίνης Ούδανιζιάν Δανιήλ Παπαλωνσταντίνου Πιούζην	Φαρμακεῖα 'Ανδρόνικος Ηανάχ. Κολοζάνθη Δημήτρ. Κωνσταντινίδης Κ. Μαστράρης Π. Χρ. Παπαδόπουλος Πέτρος Χρυσούχοι Ζαρκόπουλος Δ. Μ. Ωφροδογοποιοί Ιντζεσλιάν 'Αλεξίνης Ούδανιζιάν Δανιήλ Παπαλωνσταντίνου Πιούζην

ΔΙΝΟΣ - ENOS

εξάς τοῦ Συντάκτου Διδεργούχου. Ήδης θεούντος
Κάτιοκην 2.960. Οίκοις αριθ. ΗΙ πάλις σύγχρονα
είχαν 18 μέριμνα. Έτσι τῶν ὄποιον 11 Τουρκικῶν
επαύληκαν 2720 καὶ 7 Ἑλληνικῶν ρι 2100 καταστήσαντας
τὸν Αρραβόνα τῆς Ἀνθράκωντού διεύθυνσιν. Εἰς τοὺς
τὴν εἶχαν του μετέπειτα καταστήσειν τῷ Συντάκτῳ
τοῦ Αρραβόνα.
εἴμαστε. Καὶ τῶν ἐρέθησες Καρατσάνης.
Ιεράρχος Δημοσιεύεται Παγής οὐράς

Ἐπόπτης τῶν Θάρην Πανα. Μιστρή.
Τυπονόμος Παστήρη Μπότης.
Μονοπάλιον καπνοῖ
Μήλους Μπελγήτη έργονδης
Προξενεῖα
Πατέλας Ποιάνη. Τακείλλας προξενίου πράκτων
Πατέλας Α. Ε. Τακείλλας
Εξαγωγὴ
Δημητριακοί καρποί, Ελαστονύμες, ξύλα κ.τ.π.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΔΙΝΟΥ

Άγγριοπλάσται μένος Π. επουλεύεται Δ. καὶ Καραϊρίου Ζέλη 'Αδελφοί πανος Δημ. καὶ Μανώλης Δ. Άτυμόγυμνοι γύνης Ν. (μὲ τρεῖς πίτιες) Γεωργικαὶ γυναῖκαι νέτεσος Χρ. καὶ Υἱοί Ἐπιδιόμυκοπλάσται εργάλους/Δελε. καὶ Ιωάννου/Αλέξ. επιμονούχλ Δ. καὶ Μ.
--

Παππακανάστου 'Ανδρ. καὶ Παπα- νούς Γ. Παπαϊάν 'Αναστ. Νατζή Παπακανάστης Η. καὶ Επο- νούρας
Ἐμπόροι
Εμπρουάρχη Δ. καὶ Μ. Μίρτη Θεού. καὶ Νικότες 'Αγγε- λίου
Παριγέδης Σ. καὶ Παπαϊάνος Μη- γκόλης
Παπαϊάν 'Αναστ.

Μανιφατούρας έμποροι Εμπρουάρχη Δ. καὶ Γ. καὶ Εύστα- θίου Υἱοί Καρπούρης Μηγκόλη καὶ Ραχήλος Α. Χατζή-Γεωννακούδης Η. καὶ Θ. Λαζαρίδος Κιονιστ.
Παραγγελιοδόχοι Καλίτσος Χρ. καὶ Υἱοί Εποκετή- τησίμα εν Δεσταγάτε
Φαρμακεῖα Δολμᾶς Γ. τῆς Δημαρχίας Καθηύρης Σ.

Παρατηρήσεις

- Ο Οδηγός που δημοσιεύουμε, εκδόθηκε στην Ελλάδα (προσέξτε το εθνόσημο) καὶ είναι μόνο στην Ελληνική.
- Οι πόλεις της Θράκης (Ανατολικής καὶ Δυτικής) αναφέρονται ως πόλεις της Μακεδονίας με την παρατήρηση «τμήμα τη Θράκης, παρακείμενον τῇ Μακεδονίᾳ».
- Τα κυριότερα αγροτικά προϊόντα του Δεδέαγατες είναι τα δημητριακά καὶ τα βελανίδια (δρυς - βαλανίδια).
- Και κατά το 1910-11 οι διοικητικές αρχές αντιπροσωπεύονται από Τούρκους, εκτός από τον ιατρό Υγιεινομήου, που είναι Έλληνας.
- Τα νοσοκομεία έχουν γίνει 2: ένα στρατιωτικό καὶ ένα δημοτικό.

- Αναφέρονται ρεις τράπεζες, εκ των οποίων η μία είναι ελληνική.
- Πολλά επαγγέλματα έχουν σχέση με τους σιδηροδρόμους.
- Τα επαγγέλματα είναι πολύ περισσότερα από των προηγούμενων οδηγών, του 1895 καὶ του 1908 που δημοσιεύθηκαν στα τεύχη 34 καὶ 33, αλλά πάντοτε αστικά.
- Τα προξενεία το 1910 έγιναν οκτώ.
- Το Δεδέαγατς αριθμεί σε κατοίκους: 2.310 Έλληνες, 369 Βούλγαρους, 1.542 Μωαμεθανούς, 125 Αρμένιους, 230 Ιουδαίους, 110 καθολικούς. Σύνολο 4.686, ενώ το Σουφλί αριθμεί σε 12.000 κατοίκους, οι οποίοι ασχολούνται κυρίως με τη σηροτροφία καὶ η Αίνος γύρω στους 3.000. Ελάχιστοι επαγγελματίες της Αίνου αναφέρονται πλέον.

ΕΡΕΥΝΕΣ

“Δρῦς παρά Σέρρειον...”

Γράφει ο Θεόδωρος Ορδουμποζάνης

Με αφορμή την τοποθέτηση στην πλατεία - κόμβο των Παλιού Νοσοκομείου μιας τεράστιας μεταλλικής βαλανιδιάς, ως σύμβολο της πόλης, έγινε πολλή συζήτηση γύρω από το έργο αυτό και τον συμβολισμό του! Ο Δήμος Αλεξανδρούπολης απαντώντας στα σχόλια αντά, μεταξύ των άλλων σημειώνει: «...Η πόλη μας θεωρείται ότι κτίσθηκε πάνω σε ένα αραιό δάσος βελανιδιάς, κάτι που αναφέρεται και σε διάφορα λογοτεχνικά έργα, με πιο πρόσφατο το βιβλίον των γνωστού συγγραφέα Γιάννη Ξανθούλη «Αλεξανδρούπολη σαν παραμύθι ...σαν ιστορία!»! Επίσης σε μια βραδινή τηλεοπτική εκπομπή σε τοπικό κανάλι συμπολίτης μας ανέφερε ότι διάβασε πρόσφατα αναφορά για την ύπαρξη στη περιοχή αρχαίας πόλης με το όνομα «Δρυς»!

Για να βοηθήσω στην ιστορική έρευνα γύρω από αυτό το θέμα, συγκέντρωσα και παραθέτω τα πιο κάτω στοιχεία, μερικά των οποίων είναι δημοσιευμένα στο περιοδικό μας, σε άλλες εργασίες.

Τούτο η περιοχή είχε πλούσια βλάστηση από δρυς ήταν γνωστό από την αρχαιότητα, ακόμη και όταν η γύρω από τον Έβρο περιοχή μέχρι την Μαρώνεια αποτελούσε τον χώρο, όπου οι Έλληνες έκτιζαν αποικίες, για να έχουν πρόσβαση στο Ιερό της Σαμοθράκης, τις επονομαζόμενες και ως «Σαμοθρηϊκεια τείχη». Και η πλούσια βλάστηση της δρυός είναι αυτή που έδωσε το όνομά της στην περιοχή από την αρχαιότητα. Συγκεκριμένα, δυτικά του Δεδέαγατς και της αρχαιότατης πόλης Ζώνης, υπήρχε πόλη - αποικία με το όνομα «Δρυς» με την διευκρινιστική συμπληρωματική ονομασία «παρά Σέρρειον» για να ξεχωρίζει από άλλη συνώνυμη πόλη που βρισκόταν στην Ήπειρο. Το όνομα αυτό βρέθηκε γραμμένο σε φορολογικούς καταλόγους των συμμαχικών πόλεων που πλήρωναν φόρο στην Αθήνα. Επίσης αναφέρεται και από τον Εκαταίο ως «Δρυς πόλις Θράκης» αλλά και στον λόγο του Δημοσθένους κατά Αριστοκράτους ως επίσης και από νεώτερους.

Ο Αρεοπαγίτης Σπήλιος Χ. Σακελλαριάδης¹ γράφει: «ΔΡΥΣ: Προς διάκριση επέρας ομωνύμου εν Ηπείρω λέγεται συνήθως η πόλις αυτή «Δρυς παρά Σέρρειον», και ούτω αναγράφεται εν τω φορολογικώ πίνακι των συμμαχίδων πόλεων, των αποιουσών φόρον τοις Αθηναίοις, τω κεχαραγμένω εν μαρμαρίνω τεμαχίω ανευρεθέντι εν ακροπόλει Αθηνών, ως είρηται². Η μνεία αυτής παρά τω Εκαταίω³ διαδηλού ότι ήτο εκ των αρχαιοτέρων

εν Θράκη πόλεων, αναφερομένη ωσαύτως παρά του αρχαίου Σκύλακος (Περίπλ.67) και εν τω λόγω του ρήτορος Δημοσθένους κατά Αριστοκράτους (ΧΧΙΙ, 664) και υπό του μεταγενεστέρου συγγραφέως Πολυαίνου⁴. Έκειτο δε παρά ταίς προμνησθείσαις αποικίαις της Σαμοθράκης, δυσμικώς του Δεδέαγατς και της προπεριγραφείσης αρχαιοτάτης πόλεως Ζώνης⁵. Εις ανευρεθέν ψήφισμα της αυτοκρατορικής εποχής απαντάται και το όνομα «Δρύαι», εμφανίον τους κατοίκους της πόλεως ταύτης. Εκ του ρηθέντος κατά Αριστοκράτους λόγου του Δημοσθένους (5*) πληροφορούμεθα ότι εις την Δρύν κατώκησεν ο κηδεστής του Κότυος γενόμενος Ιφικράτης⁶, τουθ' όπερ προσεπιμαρτυρείται και υπό του Θεοπόμπου κατά τον Αρποκρατώνα, σημειούντα «Δρύςεστί δε και ετέρα εν Θράκη.... Ταύτην εν εικοστή Πέμπτη φησίν υπό Ιφικράτους κατοικισθείναι».

Σε άρθρο της Επιμελήτριας Αρχαιοτήτων Εύης Σκαρλατίδου με τίτλο «Οι ελληνικές αποικίες της αιγαιακής Θράκης», γίνεται εκτενής αναφορά στην πόλη - αποικία Δρυς στις ακτές της Θράκης, ανατολικά της Μάκρης, σε αρκετά σημεία της μελέτης της. Συγκεκριμένα, αναφέρει:

«... Ο σύγχρονός του ιστορικός Εκαταίος από τη Μιλήτο δίνει το όνομα μίας ακόμη Σαμοθρακικής αποικίας, της Δρυός. Από μεταγενέστερες πηγές (του 2ου και 1ου αι. π.Χ.) αναφέρονται δύο ακόμη πόλεις, Τέμπυρα και Χαράκωμα, και οι δύο στην ανατολική περιοχή της Περαί-

1. Σπήλιος Σακελλαριάδης, «Πόλεις και Θέσμια Θράκης και Ιωνίας εν τη Αρχαιότητι» (μετά γεωγραφικής και ιστορικής επισκοπήσεως και παραρτήματος των κυριωτέρων επιγραφών) τόμος πρώτος «ΘΡΑΚΗ» που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1929, στη σελίδα 66

2. Βλέπε: Δελτίο Αρχαιολογίας (1888) σ. 115

3. Βλέπε: Στέφ. Βυζάντ. Εν λ. «Δρυς πόλις Θράκης. Εκαταίος Ευρώπη».

4. Βλέπε: Πολυαίνου Στρατηγ. Β, 22, 3

5. Βλέπε: B. C. H 37 σ 152 και επ.,, ένθα μελέτη κ. Ch. Avezou et Ch Picard, αποκρουόντων την γνώμην κ. G. Seurre (B.C.H 24 σ. 154) ως προς την τοποθεσίαν και την έκλειψιν αυτής κατά τον δεύτερον π.χ. αιώνα.

6. Βλέπε: Δημοσθένους ΧΧΙΙ, 664 «και εις τούτο κατέστησε τον Ιφικράτην απορίας, ώστε απελθόντα εις Άντισσαν, οικείν και πάλιν εις Δρυν». Βλέπε και B.C.H. 37 σ. 147.

ας, προς τις εκβολές του Έβρου...

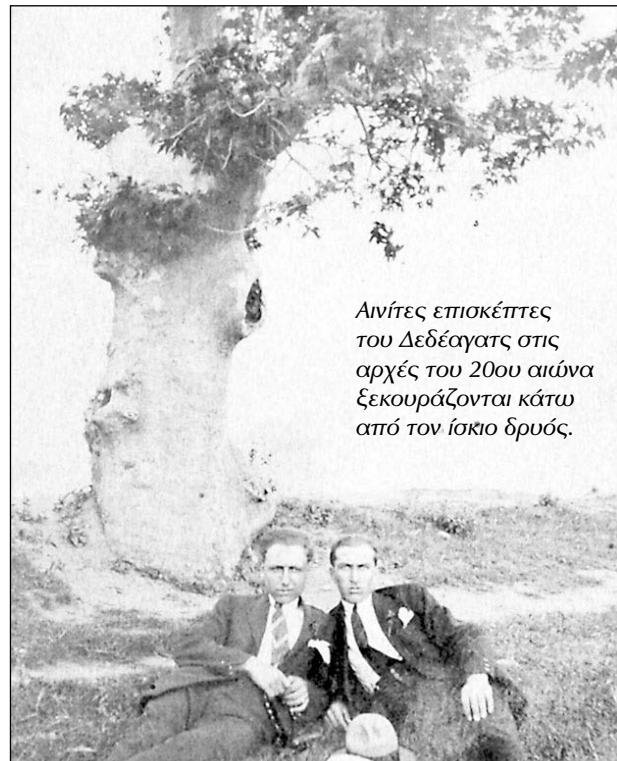
... Ανατολικότερα από τον οικισμό αυτό, στην περιοχή τού ακρωτηρίου Σέρρειον, δίπλα στο σημερινό χωριό Μάκρη, επισημάνθηκαν ίχνη ενός άλλου οικισμού κλασικής και ελληνιστικής εποχής. Θα μπορούσε ίσως να ταυτιστεί με μία από τις αποικίες Δρύ, Ζώνη ή Μεσημβρία, εφόσον η θέση της Σάλης συμπίπτει με τη θέση της σημερινής Αλεξανδρούπολης, σύμφωνα με τις αποστάσεις που δίνουν τα ρωμαϊκά itineraria μεταξύ Σάλης και Τραϊανουσπόλεως (ρωμαϊκής πόλης ανατολικά της Αλεξανδρούπολης).¹

... Έτοι οι τρεις από τις πόλεις Δρύς, Ζώνη και Σάλη φαίνονται στους αθηναϊκούς φορολογικούς καταλόγους σαν ανεξάρτητες πόλεις, μέλη της α' Αθηναϊκής Συμμαχίας.»...

Υπάρχουν και άλλα γραπτά στοιχεία που τεκμηριώνουν την άποψη ότι πιριν την έλευση του σιδηροδρόμου, το Δεδέαγατς, λόγω της μορφολογίας του εδάφους του και της πυκνής βλάστησης ήταν απροσπέλαστος έρημος, από αρχαιοτάτων χρόνων, όταν η ευρύτερη περιοχή, λόγω του Ιερού της Σαμοθράκης, είχε γίνει στόχος πολλών Ελληνικών πόλεων (Ζώνη, Τυροδίζα, Μεσημβρία, Στρύμη, Δρυς, Σάλη), που ήθελαν να εξασφαλίσουν ασφαλή επικοινωνία με το νησί, δημιουργώντας αποικίες. Αργότερα, όταν σταμάτησε η επιρροή του ιερού της Σαμοθράκης, όλες αυτές οι πόλεις-αποικίες εξαφανίσθηκαν και δημιουργήθηκαν νέες όπως η Τραϊανούπολη, η Βήρα, η Μαρώνεια, η Μάκρη κ.λπ. η δε περιοχή των ως άνω αποικιών, μεταξύ των οποίων και της πόλης «Δρυς παρά Σέρρειον», λόγω της εγκατάλειψης ανέπτυξε πολύ πυκνή βλάστηση δρυός (στην αρχαιότητα η δρυς ήταν ιερό δέντρο) και έγινε απροσπέλαστος,

Το μεταλλικό ομοίωμα δρυός στη πλατεία (κόμβο) του Παλιού Νοσοκομείου

Αινίτες επισκέπτες του Δεδέαγατς στις αρχές του 20ου αιώνα ξεκουράζονται κάτω από τον ίσοκι δρυός.

μέχρι που επελέγη για να καταστεί η απόληξη των σιδηροδρόμων και να ξαναεμφανισθεί ανθρώπινη δραστηριότητα στη περιοχή.

Ο Αχιλλέας Σαμοθράκης (με ψευδώνυμο Σαρπηδών) το 1897 παρατηρεί σχετικά με τον μύθο περί του δέντρου του ερημίτη μοναχού: «Λέγεται όπι εἰς ὃ μέρος ὑφοῦται νῦν ὁ φάρος ὅπο γηραιάν δρῦν ἐμόναξεν Θωμανός ἐρημίτης, εἰς ὃν ὀφείλεται καὶ ἡ ὀνομασία τῶν πόλεων, δένδρον τοῦ ἐρημίτου. Δάσος μέγα ἔξετείνετο μέχρι τῆς ἀξένου ἀκτῆς ἔνθα σήμερον ἡ πόλις κροσφύγετον διαβούτον ληστείας, ἢς τά φοβερά ἄθλα διασώζονται ὡς ἀπαίσια παράδοσις. Πόσον ἄγριος ἢν ὁ τόπος. Μόνον ὁ ἐρημίτης ἥδυνατο νά κατοικήσει ἐκεῖ ἐντρυφῶν ἐν τῇ ἀγριότητι τοῦ τόπου καὶ ἀπολαύων τῆς βροντοφώνου μουσικῆς τῶν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς θραυσμένων λυσσαλέων τοῦ νότου κυμάτων. Καί μόνο ἡ σκληρὰ δρῦς περιφρονοῦσα πάντα ἀνθρώπινον φόβον ἢν ἡ σιωπηλὴ σύντροφος τοῦ θεολίπτου αὐτοῦ ἀνθρώπου.»

Ο διάσημος Θωμανός περιηγητής του 17ου αιώνα Evliya Celebi, που το 1667 πέρασε από την περιοχή αυτή, αναφέρει στο βιβλίο του «Seyahatname»: «πρόκειται για ένα τεράστιο δάσος που σκεπάζει μια ολόκληρη οροσειρά του Αίμου. Αγέλες από σαράντα χιλιάδες κέλητες, φοράδες και απίθασα πουλάρια ξεχειμωνιάζουν στις πλαγιές του».

Ο Έλληνας Πρόξενος της Αδριανούπολης K. Βατικιώτης, απευθυνόμενος προς το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών στις 28.1.1875, μεταξύ των άλλων αναφέρει: «... Τό Δεδέαγατς ἔρημος τό πρὸιν ὡς ἀπροσπέλαστος παραλία κεί-

1. Δες σελ. 23-26 του τεύχους αυτού (συνέντευξη της αρχαιολόγου κ. Τσατσοπούλου-Καλούδη)

Χάρτης της περιοχής με τα Σαμοθρακίκεια Τείχη.

Η πόλη-αποικία «Δρυς» φέρεται να ήταν μεταξύ της Σάλης και της Ζώνης.

μενον ἐπί της κατά την Μεσόγειον Θρακικῆς παραλίας μεταξύ Πόροι Λάγου και Αἴνου....».

Τέλος το αρχικό όνομα της πόλης «**Dede Agats**» σημαίνει «περιοχή με τα ιερά δέντρα» και προέρχεται από το

γεγονός ότι στη περιοχή υπήρχε πυκνό δάσος με δρυς, ιερά δένδρα από την αρχαιότητα! (Dede = ιερό και Agats = δένδρο).

Σημειώνεται ότι η δρυς ήταν το ιερό δένδρο των αρχαίων Ελλήνων. Ήταν αφιερωμένο στο Δία και αποτελούσε σύμβολο δύναμης. Τα κλαδιά του ιερού αυτού δέντρου θρόιζαν στους χρησμούς στο Μαντείο της Δωδώνης. Σε ώρες ανάγκης οι καρποί της, οι δρυοβάλανοι, χρησίμευαν ακόμη και για τροφή. Τα «κύπελλα» των βελανιδιών της, γεμάτα σε περιεκτικότητα από τανίνη, ήταν για εκατοντάδες χρόνια το απαραίτητο υλικό για την επεξεργασία των δερμάτων. Επίσης μέσα στα δάση της βελανιδιάς ζούσαν οι Δρυάδες ή Αμαδρυάδες Νύμφες, που προστάτευαν τα ιερά δέντρα. Οι Δρυάδες Νύμφες χαίρονταν με τη βροχή, έκλαιγαν όταν η βελανιδιά δεν είχε φύλλα και πέθαιναν,

όταν το δέντρο κοβύταν. Γι' αυτό και η υλοτόμηση της βελανιδιάς απαγορευόταν με ειδικούς νόμους. Για τον λόγο αυτό στην αρχαιότητα κανείς δεν πείραξε αυτό το δάσος στη περιοχή.

Πτοκουμένια και ιστορία της Θράκης

Ρωσοτουρκικός Πόλεμος και Θράκη

Στο τεύχος αυτό παραθέτουμε άλλο ένα ενδιαφέρον ντοκουμέντο που ανακάλυψε ο δημοσιογράφος Παντελής Αθανασιάδης στη Βιβλιοθήκη της Βουλής και ευγενικά μας το παραχώρησε για δημοσίευση.

Είναι γνωστό ότι μετά τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο (1878) χάθηκαν εκείνα τα τμήματα της Θράκης, που οι αυτόχθονες κάτοικοι τους ζούσαν πάντα με την ελπίδα της απελευθέρωσης και πήραν μέρος σε όλους τους απελευθερωτικούς αγώνες του Έθνους, γιατί πάντα είχαν μέσα τους άσβεστο το όραμα της Ελευθερίας, γιατί πάντα αγωνίζονταν να ελευθερωθούν· γιατί το καντήλι της ελπίδας τους για λευτεριά δεν έσβησε ποτέ.

Εδώ, αντί άλλης αναφοράς, παραθέτω ένα απόσπασμα, από την έκθεση του Έλληνα υποπροξένου στην Αίνο, Εμμανουήλ Ξένου. Είναι γραμμένη ακριβώς την επομένη της αποχώρησης των ρωσικών στρατευμάτων, τα οποία στο ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1877 κατατρόπωσαν τα τουρκικά στρατεύματα, κατέλαβαν τη Θράκη και έφθασαν έως τον Άγιο Στέφανο, έξω από την Κωνσταντινούπολη. Έμειναν εκεί περί τους εννέα μήνες. Αρχικά δημιούργησαν ελπίδες στους υπόδουλους Έλληνες, για απελευθέρωση, αλλά σύντομα διαψεύσθηκαν κατά τρόπο τραγικό.

Η διάψευση των επιτίδων τους όμως, δεν στάθηκε εμπόδιο στην αναζωπύρωση των προσδοκιών των Θρακών. Αυτό το άγνωστο απόσπασμα του διπλωματικού εγγράφου, είναι αντά-

Γράψει ο Παντελής Αθανασιάδης

ξιο της Θρακικής φιλοπατρίας και υπάρχει σήμερα στο Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών. Αναφέρει ειδικότερα ο Εμμανουήλ Ξένος στο υπουργείο:

«Δεν θεωρούμεν άνευ σκοπού, αλλά οφείλομεν να αναγ-
γείλωμεν υμίν, ότι ιερείς τινές Έλληνες εκ των περιχώρων
Αίνου, μετά των Τζορμπατζήδων (Δημογερόντων) προσήλ-
θον προς ημάς, λέγοντες εμπιστευτικώς ότι αν ήτο δυνα-
τόν να εμφανισθή είς (ένας) μόνος οπλαρχηγός εις τα μέρη
ταύτα εκ των ημετέρων με μόνον εκατόν παλληκάρια, τέσ-
σερις έως πέντε χιλιάδες εκ των δούλων Ελλήνων δύνανται
προθύμως να τον ακολουθήσουν. Δεν θα είναι ανωφελές
περί τούτου ν' αναλογισθώμεν ότι εις μίαν ώραν απροσδο-
κήτου πολέμου, οι χωρικοί ούτοι δύνανται να υπηρετήσω-
σι μεθ' όλης της οφειλομένης ζωηρότητος, ανδρείας και
πατριωτισμού. Διότι αν ούτοι υπεδέχθησαν τους Ρώσους
μετά τοσούτου ενθουσιασμού εις ποίον βαθμόν άραγε ήθε-
λε φθάσει ο ενθουσιασμός ούτος κηρυσσομένου πολέμου
μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας;».

στήριξην βιβλίων

Ευτέρη Θεοκλίεβα - Στοϊτσέβα

Η τοπογραφία της Μεσημβρίας του Ευξείνου Πόντου από τον 4ο έως τις αρχές του 7ου αιώνα

Αλεξανδρούπολη 2009

Έκδοση: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ροδόπης-Έβρου

«...Αρχισα να ερευνώ πην παλαιοχριστιανική Μεσημβρία του Ευξείνου Πόντου εδώ και πολλά χρόνια, με δέος: δέος που μου προξενούσε η ίδια η πόλη κάστρο, συνειδητοποιώντας ότι τα σωζόμενα μνημεία της Μεσημβρίας αποτελούσαν ένα σημαντικό πολιτιστικό κέντρο της αρχαιότητας και του Μεσαίωνα. Σε καμπία περιπτώση δεν θα μπορούσε η Μεσημβρία να αντιμετωπισθεί μόνο σαν πόλη με πλούσιο ελληνικό πολιτισμό, αλλά, λόγω και της στρατηγικής της θέσης, όντας κοντά στη νέα πρωτεύουσα κατά τους πρώτες αιώνες της ύπαρξης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, διαδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλο....»

Μία πολυτελής έκδοση, σε 462 σελίδες, της διδακτορικής διατριβής της αρχαιολόγου και ειδικής υπεύθυνης του Αρχαιολογικού Μουσείου της Μεσημβρίας κ. Ευτέρης Θεοκλίεβα-Κοϊτσέβα.

Όπως επισημαίνει ο κ. Μηνόπουλος στον πρόλογο του βιβλίου, η εργασία αναφέρεται όχι στη γειτονική μας αρχαία Ζώνη-Μεσημβρία, αλλά στη Βυζαντινή Μεσημβρία, στα παράλια του Ευξείνου Πόντου, κοντά στον Πύργο (Burgas) της Βουλγαρίας (γνωστή σήμερα με το βουλγαρικό όνομα Nessebar).

Η διδακτορική αυτή διατριβή εκπονήθηκε στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο των Αθηνών, υποστηρίχθηκε σ' αυτό και έγινε αποδεκτή από το δικό μας Πανεπιστήμιο.

Το βιογραφικό της συγγραφέως είναι πολύ ενδιαφέρον. Είναι η πρώτη γναίκα αρχαιολόγος της Βουλγαρίας που πάρει μέρος σε υπόγειες ανασκαφές, ερευνώντας το σύστημα ύδρευσης της πόλης και είναι μία από τους συγγραφείς του ενδιαφέροντος για τους Έλληνες βιβλίου «Οι Έλληνες της Βουλγαρίας». Ένα ιστορικό τμήμα του περιφερειακού ελληνισμού», εκδ. Ι.Μ.Χ.Α.

«...Είναι καρπός μακροχρόνιας εργασίας, με βάση τα συμπεράσματα των αρχαιολογικών ανασκαφών που διεξήχθησαν υπό τη διεύθυνση και με τη συμμετοχή της συγγραφέως. Το μεγαλύτερο μέρος του εικονογραφικού υλικού είναι προϊόν προσωπικής εργασίας της ίδιας. Δίνεται ολοκληρωμένη η τοπογραφία της Παλαιοχριστιανικής Μεσημβρίας, η οποία, ως γειτονική πόλη της πρωτεύουσας Κωνσταντινούπολης, ξεχωρίζει με τις επιβλητικές οικοδομές και τα στρατηγικά οχυρωματικά της έργα, και έχει όχι μόνο αρχαιολογική, αλλά και ιστορική σημασία. Το σύστημα οχύρωσης, το τέλειο υδρευτικό σύστημα, οι βασιλικές που ζώνουν τη χερσόνησο, αλλά πλήθουν και σ' όλη την έκτασή της, καθώς και οι οδοί και οι πλατείες, συνθέτουν την εικόνα μιας πόλης που δημιουργήθηκε και αναπτύχθηκε υπό την αιγιάδα του αυτοκράτορα...» σημειώνεται στο οπισθόφυλλο.

Το βιβλίο διαιρείται σε 4 μέρη με υποενότητες που αναφέρονται στις οχυρώσεις, στο σύστημα ύδρευσης και τις θέρμες της παλαιοχριστιανικής Μεσημβρίας, στις περίφημες βασιλικές της πόλης, στα λιμάνια στα οποία αναδεικνύεται η σπουδαιότητα της βυζαντινής αυτής πόλης. Στο τέλος αναφέρονται τα συμπεράσματα. Η όλη εργασία συνοδεύεται από παραρτήματα με σχέδια και χάρτες. Η επίπονη και μακροχρόνια αυτή εργασία της συγγραφέως καταλήγει σε πολύ ενδιαφέροντα συμπεράσματα όσον αφορά στο πολεοδομικό πρόγραμμα της περιόδου της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τον 4ο μέχρι τον 7ο μ.Χ. αιώνα.

A.M.

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη
Πασχάλης Χριστοδούλου
Μαρίνα Δουλάμη

Βασιλική Τσακόγλου

Ο πρώτος διωγμός των Ελλήνων στην Ανατολική Θράκη (1913-1918)

Εκδόσεις Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη 2010, σελ. 255

Η συγγραφέας Βασιλική Τσακόγλου γεννήθηκε στο Άδενδρο της Θεσσαλονίκης από Ανατολικοθρακιώτες γονείς. Φοίτησε στο Τμήμα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, όπου και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία. Δίδαξε για 31 χρόνια στην Ιδιωτική και δημόσια Μέση Εκπαίδευση, καθώς και για μία δευτία σε ελληνικά σχολεία της Δυτ. Γερμανίας, με ιδιαίτερη αγάπη για το μάθημα της Ιστορίας.

Έναυσμα για την εργασία αυτή, που κατατέθηκε ως μεταπτυχιακή στο ΑΠΘ, αποτέλεσε η καταγωγή της από τα μέρη της Ανατολικής Θράκης. Παιδικά ακούσματα από ορφανούς γιους και κόρες και χήρες γιαγιάδες με συζύγους χαμένους στην αναμπομπούλα του πολέμου, για εξορίες στην «Αρμενία», για τον σεισμό του 1912, για χαμένες πατρίδες είχαν γεννήσει στη συγγραφέα πολλά ερωτηματικά για τις αλήθειες, που κρύβονταν πίσω απ' όλα αυτά.

Η συγγραφέας αφιερώνει το βιβλίο «σ' όλους τους αδικοχαμένους Ανατολικοθρακιώτες, που της χάρισαν ταυτότητα και οι οποίοι θυσιάστηκαν στο βωμό των πιο ετερόκλητων διεθνών συμφερόντων». Το βιβλίο περιλαμβάνει 84 φωτογραφίες και 5 χάρτες.

Στον πρόλογο και την εισ-

γωγή εξετάζεται ο χώρος, η εθνολογική σύνταση της Ανατολικής Θράκης, οι στατιστικές του πληθυσμού της και ο ελληνικός πληθυσμός κατά τις παραμονές των Βαλκανικών Πολέμων. Το πρώτο κεφάλαιο έχει τον τίτλο «Η Ανατολική Θράκη κατά τα έτη 1912-1913». Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τον τίτλο «Οι απελάσεις». Το τρίτο κεφάλαιο: «Οι εκτοπισμοί». Τελειώνει με τον επίλογο και τα συμπεράσματα. Το πόνημα περιλαμβάνει παράτημα εγγράφων και χάρτες.

Πρόκειται για μια σπουδαιότατη επιστημονική έρευνα, αναλυτική και συνθετική, που καλύπτει ένα κενό στη διεθνή βιβλιογραφία. Κάθε Θρακιώτης, όπου γης, τιμώντας τη μνήμη των πατέρων, μητέρων που άδικα χάθηκαν στους διωγμούς 1913-1918, αλλά και πριν και μετά, πρέπει να διαβάσει αυτό το βιβλίο και να το έχει στη βιβλιοθήκη του.

Εύχομαι στη συγγραφέα να μας δώσει μια νέα της εργασία για τους διωγμούς των Ελλήνων της Ανατολικής Θράκης για την περίοδο 1918-1920, αλλά και μετά, π.χ. για το 1955, έτος «πογκρόμ» των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης.

Το βιβλίο στην Αθήνα διατίθεται από το βιβλιοπωλείο «Ιανός».

Π.Χ.

GRECE DU NORD EST (THRACE), Evros, Phodope, Xanthi Ile de Samothrace

Marc & Sylvain Yaghlekdjian
Les Edi Fions, du Bater, 2009
Imprime en France

«Ζεστή χειρονομία υπέρ της Θράκης» θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς την πρωτοβουλία των δύο Γάλλων περιηγητών, των κ.κ. Μαρκ και Σιλβέν Γιαγκλετσιάν, αρμενικής καταγωγής, καθώς εξ αιτίας της αγάπης τους για την περιοχή μας ίδρυσαν εκδοτικό οίκο και εξέδωσαν ταξιδιωτικό οδηγό με τίτλο «Έβρος, Ροδόπη, Ξάνθη και Σαμοθράκη». Γιατρός ο πρώτος στη Βουργουνδία και υπάλληλος του υπουργείου Εργασίας ο δεύτερος αδελφός στο Παρίσι αποφάσισαν να «συστήσουν» τη Θράκη στους Γάλλους συμπολίτες τους, με το δικό τους τρόπο.

Για το σκοπό αυτό, επισκέφθηκαν πολλές φορές την περιοχή, φωτογράφησαν, μίλησαν με τους ανθρώπους, συγκέντρωσαν ιστορικό υλικό, πήραν συνταγές και πρόσφεραν ένα σημαντικό και ενημερωμένο οδηγό στους ταξιδιώτες που θέλουν να γνωρίσουν τη Θράκη. Όταν ήρθαν στη Θράκη διαπίστωσαν πως στη Γαλλία δεν υπήρχε τίποτα που να είναι αισιόλογο και

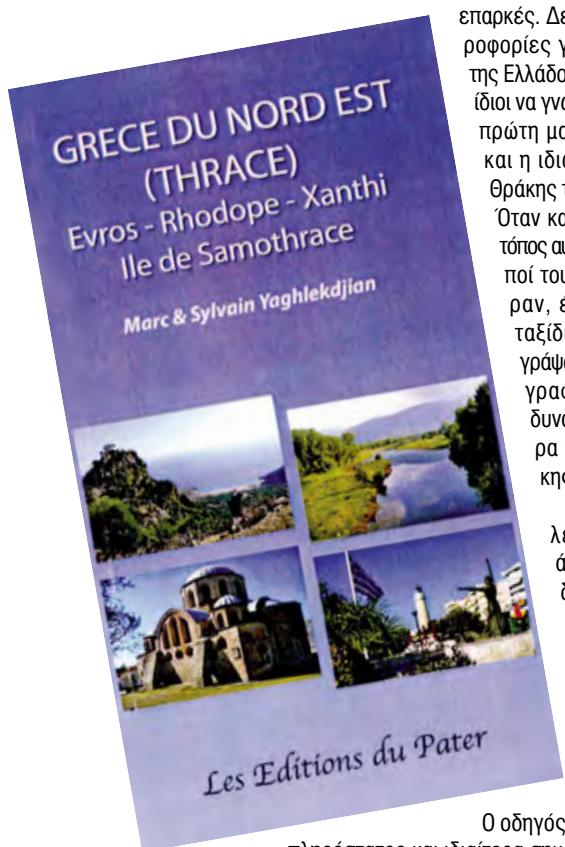
επαρκές. Δεν υπήρχαν πληροφορίες για ένα κομμάτι της Ελλάδος που ήθελαν οι ίδιοι να γνωρίσουν. Με την πρώτη ματιά, η ομορφιά και η ιδιαιτερότητα της Θράκης τους συγκίνησε. Όταν κατάλαβαν πως ο τόπος αυτός και οι άνθρωποί τους ενδιέφεραν, έκαναν αρκετά ταξίδια για να καταγράψουν και να φωτογραφήσουν όσο το δυνατόν περισσότερα τοπία της Θράκης.

Όπως οι ίδιοι λένε: «Η Θράκη άξιζε έναν ταξιδιωτικό οδηγό για να γίνει γνωστή σε όλους τους Γάλλους που ενδιαφέρονται να επισκεφθούν την περιοχή».

Ο οδηγός χαρακτηρίζεται

πληρέστατος και ιδιαίτερα σημαντικός. Κυκλοφορεί μόνο στα γαλλικά και αξίζει να μεταφραστεί και στα ελληνικά. Αυτός ο οδηγός βρίσκεται ήδη στις προθήκες πολλών γαλλικών βιβλιοπωλείων, ενώ η περιοχή μας προβάλλεται στη Γαλλία. Αξίζει να σημειωθεί πως για να γίνει ο οδηγός, οι δύο περιηγητές προχώρησαν στη δημιουργία εκδοτικού οίκου με χρηματοδότηση από την οικογένειά τους. Οι πρώτοι χιλιοί οδηγοί έχουν σχεδόν πουληθεί και ετοιμαζεται καινούργια έκδοση.

Ο Σύλλογος Ελληνογαλλικής Φιλίας, σε συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ροδόπης-Έβρου και τα βιβλιοπωλεία Παπασωτηρίου, διοργάνωσαν εκδήλωση, την Τετάρτη 22 Σεπτεμβρίου 2010, στη μεγάλη αίθουσα του Συλλόγου Αρχαιοφίλων Αλεξανδρούπολης, προκειμένου να παρουσιάσουν τους συγγραφείς και το έργο τους.

Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του ο Γάλλος πρόξενος στη Θεσσαλονίκη κ. Κριστιάν Τιμονέ, οι τοπικές αρχές και πλήθος κόσμου.

Το βιβλίο, με 190 σελίδες, σχήματος 22x13 εκ., τεσπης, είναι εύχρηστο για τον ταξιδιώτη. Ο οδηγός κυκλοφορεί στα βιβλιοπωλεία «Παπασωτηρίου» Αλεξανδρούπολης, Κομοτηνής και Ξάνθης.

Μαρίνα Δουλάμη

Επίπημη πρόξενος της Γαλλίας στην Αλεξανδρούπολη

Ελένη Συράκη Κλεμμένος Χρόνος

Μυθιστόρημα, σελ. 420, εκδ. Αιγέας, Χίος

Η Ελένη Συράκη, γεννημένη στη Χίο, έζησε αρκετά χρόνια στην Αλεξανδρούπολη και θεωρείται πια συμπατριώτισσά μας.

Ο «**Κλεμμένος χρόνος**» είναι το πρώτο της μυθιστόρημα, ενώ ετοιμάζει πλέον και το δεύτερό της.

Η ηρώιδα, η Μαριάνθη, ξεριζωμένο ορφανό από την Κάτω Παναγιά, ένα χωριό της Ιωνίας, ζεκινά την καινούργια της ζωή σε μία νέα οικογένεια, πλούσια άτεκνη οικογένεια στην απέναντι Χίο, στο χωριό Καλλιμασιά, πριν τη μεγάλη καταστροφή του '22.

Οι ήρωες, στην νέα της οικογένεια, πληθαίνουν και μπλέκονται με τη ζωή της. Οι νέοι γονείς, η γιαγιά, τα παιδιά του αδελφού της οικογένειας, οι φίλες και άλλα πρόσωπα μπλέκονται στη ζωή της Μαριάνθης, την ανατρέπουν, τη στιγματίζουν, την καθορίζουν.

«Μεγαλωμένη η Μαριάνθη σε μία οικογένεια που το καθήκον κατείχε μία θέση στο εικονοστάσι, στράγγιξε την καρδιά της, μεταμόρφωσε σε φαντάσματα τα αισθήματά της, έπνιξε τις ανάγκες της, σήκωσε τα μανίκια και πάλεψε. Πάλεψε σε δύσκολους καιρούς, σε λάθος εποχές, επιζητώντας τη νίκη, ποτέ για τον εαυτό της, πάντα για τους άλλους. Και αυτή, μια γυναίκα όπως τόσες άλλες, που έδωσε το περίσσευμα της αγάπης της, που δίδαξε με τις πράξεις της τις αξίες της ζωής, καίγοντας την ύπαρξή της σαν κεράκι μπροστά στα εικονίσματα...».

Το μυθιστόρημα διαβάζεται με ευχαρίστηση και συναρπαστικό ενδιαφέρον. Ο λόγος τρέχει με κοφτή φράση και γρήγορες αλλαγές. Οι χαρακτήρες διαγράφονται αδροί, όπως ταιριάζει με την εποχή και το κοινωνικό πλαίσιο του χώρου και του χρόνου που πλαισιώνει το μυθιστόρημα.

«... Πρώτα πρέπει να χωρίσεις με την Αγγελική. Αυτό είναι το πρώτο βήμα. Το δεύτερο που πρέπει να κάνεις, είναι να δείξεις ενδιαφέρον για τις δουλειές μας. Σε λίγες βδομάδες θα αρχίσει να δουλεύει το λουτρουσιό. Να είσαι εκεί, να επιβλέπεις, να νοιάζεσαι. Να είσαι δίπλα στο θείο σου τον Χατζή-Παναγή. Να τον βοηθάς στο αλισθερίσι του. Να δίνεις ένα χέρι στον πατέρα σου για τα ζωντανά. Να δώσεις σε όλους να καταλάβουν πως άλλαξες. Αν το επιτύχεις αυτό, μη φοβάσαι. Όλα τα άλλα, άφησέ τα πάνω μου. Θα δεις τι θα κάνω για σένα.

– Τι θα κάνεις δηλαδή;

– Θα σε παντρέψω με τη Μαριάνθη.

– Τι λες, βρε μάνα; Αυτήν την αγαπάει ο Δημητρός...

Η Ελένη Συράκη χρησιμοποιεί συχνά το flash back (ή in media res) για να συμπληρώσει καταστάσεις ή να ολοκληρώσει χαρακτήρες και να προχωρήσει στο μύθο της.

Όσον αφορά στη γλώσσα, που χρησιμοποιεί η συγγραφέας, διακρίνουμε στα διαλογικά μέρη την προσπάθειά της να πλησιάσει το ιδίωμα της Χίου, γι' αυτό και στο τέλος του βιβλίου υπάρχει βοηθητικό γλωσσάρι.

Συνεπής προς την πραγματικότητα και τα ιστορικά γεγονότα, στα οποία στηρίζει το μύθο της, η Ε.Σ. αναφέρει επώνυμα τις πηγές της.

Ένα πολύ καλό μυθιστόρημα και το συνιστούμε σε όλους τους αναγνώστες μας, όχι μόνο στις γυναίκες. Αυτές θα το διαβάσουν σίγουρα απινευστι!

A.M

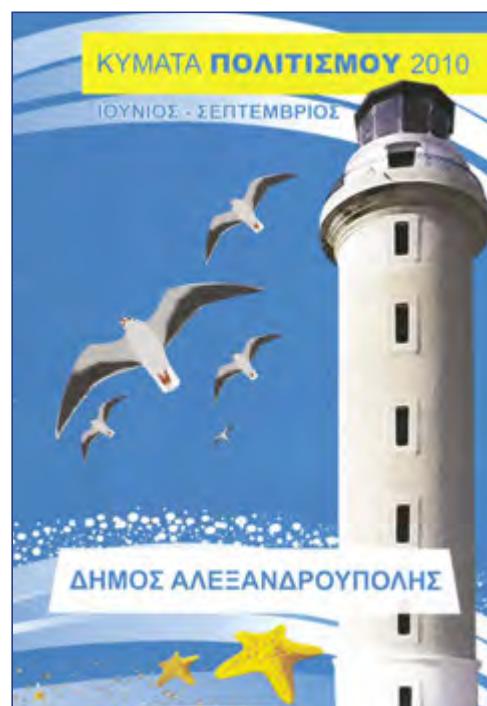
Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Πολιτιστικά καλοκαίρια στην Αλεξανδρούπολη και Σαμοθράκη

Γράφει η Αμαλία Καραϊσκάκη - Δούκα

Το καλοκαίρι της Αλεξανδρούπολης ταυτίστηκε ακόμη μία φορά με τον πολιτισμό, με εκπροσώπηση από καταξιωμένους καλλιτέχνες, εικαστικά δρώμενα, συναυλίες, παραδοσιακά σχήματα που θυμίζουν το χθες, αλλά και ροκ μπάντες που μας παραπέμπουν στο αύριο. Τριούμφιο μήνες γεμάτοι θέαμα, μελωδίες, ακούσματα στους ομορφότερους χώρους της πόλης μας. Διοργανώθηκαν από «Τα κύματα πολιτισμού» του Δήμου Αλεξανδρούπολης, από «Το τρένο του πολιτισμού» της Νομαρχίας Έβρου, αλλά έλαβαν χώρα και ανεξάρτητα δρώμενα, όπως η συναυλία της ορχήστρας της XII Μεραρχίας, με ερμηνευτές την υπογράφουσα και τον κ. Αθανάσιο Καραΐση (Λοχαγό και διοικητή της στρατιωτικής μουσικής), που πραγματοποιήθηκε στο Κηποθέατρο στις 26 Ιουνίου 2010 για τους καρκινοπαθείς του νομού μας, με τίτλο «Καλοκαρινά Φεγγάρια».

Εξαιρετική επίσης προσπάθεια η καθιέρωση γιορτών με συγκεκριμένη ημερομηνία, όπως η Παγκόσμια Ημέρα Μουσικής στις 21 Ιουνίου που πραγματοποιήθηκε στην Πλατεία του Φάρου για δεύτερη χρονιά με εξαιρετική επι-

τυχία με τη συμμετοχή τοπικών συγκροτημάτων, όπως οι Rebels, οι Black and White, οι Pleasure, οι Sparks κ.ά.

Η αναβίωση του εθίμου του Αϊ-Γιάννη του Κλήδωνα στις γειτονιές της πόλης μας, αλλά και στην Πλατεία του Φάρου, μας ταξίδεψε στα παιδικά μας χρόνια...

Στην 5η Γιορτή της Θάλασσας, ζήσαμε μια φαράδικη βραδιά στο λιμανάκι της Μάκρης με ψητή σαρδέλα, λαϊκή μουσική και τρελό κέφι.

Βεβαίως, ένας θεσμός που κάθε φορά προσελκύει όλο και περισσότερους είναι και το Φεστιβάλ Βιβλίου, στο παραλιακό δρόμο της Αλεξανδρούπολης. Φέτος ήταν το 19ο κατά σειρά.

Αλλά και η Εμπορική Έκθεση, που διοργανώνεται από το Επιμελητήριο Έβρου κάθε δεύτερη χρονιά, σημείωσε και φέτος εξαιρετική επιτυχία.

Επίσης, για πρώτη φορά έγινε το Φεστιβάλ Ήρ-Ηρ που είναι αλήθεια ότι «ξένισε» αρκετούς, διότι προφανώς ήταν λάθος ο χώρος που επιλέχθηκε. Εάν γινόταν, π.χ. στο Κηποθέατρο, θα συγκέντρωνε τους *funs*, χωρίς να «ενοχλήσει» τους θαμώνες των ΚΑΦΕ της παραλίας. Επικριτούμε τέτοιες προσπάθειες και συνιστούμε να επαναληφθούν. Συναρπαστική συναυλία της Σαμοθρακίσσας ακορντεονίστριας Ζωής Τηγανούρια.

Η παράδοση υπήρξε παρούσα με το 5ο Φεστιβάλ Λύρας του Συλλόγου Ποντίων Αλέξης Κομνηνός και το «γαβούστημα» των Καππαδοκών.

Στο εκκλησάκι του Αγίου Εύπλου, στο λιμάνι της πόλης, κάθε 11 Αυγούστου τελείται η λειτουργία και το μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των Αινιτών ηρώων και απανταχού Αινιτών και αποτελεί ένα προσκύνημα που συγκεντρώνει πλήθος κόσμου.

Και θέβαια, οι γιορτές και τα πανηγύρια που γίνονται κάθε 15αύγουστο ζωντανεύουν τα χωριά και τους οικισμούς μας.

Εκτός όμως από τα καθιερωμένα παί «ραντεβού», οι μεγάλες θεατρικές παραγωγές ήταν αυτές που έκλεψαν κυριολεκτικά την... παράσταση!

Δράματα, αρχαία τραγωδία, αλλά περισσότερες κωμωδίες, έδωσαν το παρόν τους στη σκηνή του Κρηποθέάτρου: Ο «Οιδίπους Τύραννος» με την Καριοφύλλιά Καραμπέτη και τον Κών/νο Μαρκουλάκη, η «Λοκαντιέρα», «Ο θάνατος του εμποράκου», «Ο φίλος μου ο Λευτέρακης», «Ο μπακαλόγατος», «Απόψε τρώμε στης Ιοκάστης», «Κανεμαν» (εξαιρετικό), «Τί τους κοιτάτε ρε...», «Η στρίγγα που έγινε αρνάκι» κ.λπ., είναι μερικές από τις παραστάσεις που χαρήκαμε.

Θέλω, όμως, να αναφερθώ ειδικά σε δύο παραστάσεις, που κυριολεκτικά μάγεψαν το κοινό, κάθε μία με διαφορετικό ύφος.

Οι «Ιππείς», μία ωμή πολιτική κωμωδία του «παππού» Αριστοφάνη, πάντοτε επίκαιρη, λες και είναι γραμμένη σήμερα, με εξαιρετικές ερμηνείες από τον Γιώργο Αρμένη και τον Παύλο Χαϊκάλη. Μία ιδιοφής σάτιρα, που θεμελιώνει την άποψη πως όταν σε μία πολιτεία κυριαρχήσει η απάτη, η εξαγορά, η φαυλότητα, η αναξιοκρατία και το φέμα, μόνο με τα ίδια μέσα μπορεί να καταπολεμηθεί!

Η δεύτερη αναφορά μου είναι στην παιδική παράσταση «Ομήρου Οδύσσεια» με την έξοχη Κάρμεν Ρουγγέρη, η οποία πραγματικά έπλασε ένα... «παραμύθι» με δομή, με νοήματα, υπέροχη μουσική και σκηνικά, που ομολογώ δεν με ξέφνιασε, γιατί όλες οι παραγωγές της είναι εξαιρετικές και γοητεύουν όχι μόνο το παιδικό κοινό, αλλά και τους πολύ μεγαλύτερους.

Εναλλακτική μορφή ψυχαγωγίας και πολιτισμού αποτέλεσε και ο θερινός κινηματογράφος ΦΛΟΙΣΒΟΣ, που λειτουργεί στο χώρο του ΕΟΤ σε ένα δροσερό, καταπράσινο σκηνικό. Μας υποδέχτηκε, λοιπόν, όπως κάθε χρόνο, με μοναδικές κινηματογραφικές προβο-

«Ιππείς». Ο αγράμματος αλλαντοπώλης Αγοράκριτος και ο κόλακας Παφλαγόνας (Κλέων) μαλώνουν ποιος θα κερδίσει το γερασμένο Δίρμο τον Πνυκίτη (τον λαό της Αθήνας)

**Η μεγάλη μας χορογράφος
Αποστολία Παπαδαμάκη**

Η εκρηκτική Ζωή!

λές, που άπονταν κοινωνικών θεμάτων, μυστηρίου, δράσης, αλλά και κωμωδίες, με την ευθύνη και τον προγραμματισμό της ΔΗ.ΚΕ.Α.Λ. (Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Αλεξανδρούπολης) και της Κ.Λ.Α. (Κινηματογραφική Λέσχη Αλεξανδρούπολης). Τανίες, όπως «AVATAR», «Εξομολογήσεις ενός οικονομικού δολοφόνου» του Στέλιου Κούλογλου (εξαιρετικό!), «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων», «Ακαδημία Πλάτωνος», «Άδωνι Μπάσταρδη» (επίτηδες ανορθόγραφο) κ.λπ., φάνηκαν αντάξιες των προσδοκιών των συνεφίλ Αλεξανδρούπολιτών αλλά και των επισκεπτών τους.

Εκδηλώσεις πολιτισμού όμως πραγματοποιήθηκαν από το «Τρένο του Πολιτισμού» της Νομαρχίας Έβρου και στη Σαμοθράκη, ένα νησί με ρίζες που φθάνουν μέχρι την αρχαιότητα.

Αναφέρομαι στην εμφάνιση της Παιδικής Χορωδίας της Βουλγαρίας Dros G. Dimitrov, με τη συμμετοχή και της ντόπιας Παιδικής Χορωδίας, αλλά και στις μουσικές βραδιές με παραδοσιακή, έντεχνη και ροκ μουσική στη Χώρα, στην Καμαριώτισσα, στην Παλιάπολη.

Διοργανώσεις σεμιναρίων μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος «ART and PARKS», υλοποιήθηκαν από το «Τρένο του Πολιτισμού» επίσης, που πραγματεύθηκαν θέματα ανατολικής και παραδοσιακής μουσικής, ως επίσης και «Μουσικές του ΒΑ Αιγαίου με αμανέδες από τη Μυτιλήνη».

Την κορύφωση όμως όλων των εκδηλώσεων αποτέλεσε η εμφάνιση της γνωστής ντόπιας χορογράφου κυρίας Αποστολίας Παπαδαμάκη, που παρουσίασε ένα χορευτικό σόλο, ανάμεσα στα ερείπια του Ιερού των Μεγάλων Θεών, εκεί όπου ανασύρθηκε η Νίκη και τελούνταν τα Καθείρια Μυστήρια, λουσμένη με το φως της τελευταίας πανσελήνου του Αυγούστου.

Όλα αυτά, λοιπόν, μας χάρισαν ένα πολύχρωμο πολιτιστικό ψηφιδωτό, που με τις εκδηλώσεις του σεβάστηκε και εμπλούτισε ποιητικά τα καλοκαιρινά μας βράδια, καλύπτοντας όλες τις ηλικίες και όλες τις προτιμήσεις μας.

Και του χρόνου!

Σ Y N E N T E Y Ε E I S

Eγνατία Οδός

Ιστορία και διαδρομή στο χώρο της Θράκης

Mια συζήτηση με την αρχαιολόγο κ. Πολυξένη Τσατσοπούλου -Καλούδη

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

«...βεβηματισμένη κατά μίλιον και κατεστηλωμένη μέχρι Κνυφέλων και «Έβδον ποταμοῦ...»

Ιστορικός Πολύβιος

Σε ελάχιστες ώρες, ο ταξιδιώτης από την Αλεξανδρούπολη φθάνει στη Θεσσαλονίκη, οδικώς, άνετα και με ασφάλεια, μέσω της πολυσυζητημένης νέας Εγνατίας οδού και από εκεί, χωρίς δυσκολίες, μέσα από σήραγγες, «βουνά και λαγκάδια», χωρίς να το καταλάβει φθάνει στα παράλια του Ιονίου πελάγους.

Ο δρόμος αυτός ονομάσθηκε «Εγνατία οδός». Το όνομα του καινούργιου αυτού δρόμου παραπέμπει άμεσα στην αρχαία Εγνατία Οδό, την οποία όλοι σχεδόν οι Αλεξανδρουπόλεις έχουμε συναντήσει κατά τις μαθητικές μας εκδρομές.

Παρακαλέσαμε λοιπόν την αρχαιολόγο κα Πολυξένη Τσατσοπούλου-Καλούδη, υπεύθυνη για την έρευνα, ανάδειξη και αξιοποίηση της αρχαίας Εγνατίας Οδού στο χώρο της Θράκης, που υπηρετεί στην ΙΘ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, να μας ξεναγήσει στην αρχαία Εγνατία Οδό και να μας απαντήσει στα ερωτηματικά τα οποία γεννώνται σε κάθε Έλληνα ταξιδιώτη που ταξιδεύει στη νέα Εγνατία και χαίρεται τη «σύντομη» διαδρομή.

ΜΕΡΟΣ 1ο

Κυρία Τσατσοπούλου, μια γενική προσέγγιση του θέματος θα ήταν χρήσιμη για τον αναγνώστη.

Η Εγνατία ήταν ένας από τους μεγαλύτερους στρατιωτικούς και εμπορικούς δρόμους του αρχαίου κόσμου, ο ίδιος που συνέδεε τη Ρώμη με τις κτήσεις της στην Ανατολή. **Κατασκευάστηκε το 2ο αι. π.Χ.** και ήταν ο πρώτος δημόσιος δρόμος που έγινε από τους Ρωμαίους έξω από την Ιταλία. Ξεκινούσε από την Απολλωνία και το Δυρράχιο στην Ιλλυρία (τη σημερινή Αλβανία), διέσχιζε τη Μακεδονία μέχρι τον ποταμό Νέστο, περνούσε στη Θράκη και συνέχιζε στον Ελλήσποντο και το Βυζάντιο. Αποτελούσε προέκταση της Αππίας οδού που ένωνε το σημερινό Μπρίντεζι με τη Ρώμη και εξασφάλιζε στη Βόρεια Ιταλία την πρόσβαση στο Αιγαίο, την Ανατολική Μεσόγειο, τον Εύξεινο Γόντο και την Ασία.

Πόσους αιώνες διήρκεσε η ζωή της και ποιους πολιτισμούς, εποχές, αυτοκρατορίες εξυπηρέτησε;

Για περισσότερα από 2.000 χρόνια υπήρξε ο μοναδικός αξιόλογος δρόμος σε αυτή την περιοχή και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην τύχη της Ρώμης, του Βυζαντίου και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ρωμαίοι αυτοκράτορες και στρατηγοί –ο Καίσαρας, ο Πομπήιος, ο Οκταβιανός, ο Μάρκος Αυρήλιος, ο Βρούτος και ο Κάσσιος– επιχείρησαν να τον ελέγχουν, καθώς αυτό θα εξασφάλιζε την υπεροχή τους στον αρχαίο μεσογειακό κόσμο. Την Εγνατία οδό ακολούθησε ο Απόστολος Παύλος κηρύσσοντας καθ' οδόν το Χριστιανισμό από την Παλαιστίνη έως τη Ρώμη. Όταν ο

Μέγας Κωνσταντίνος θέλησε να ανασυγκροτήσει τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία τον 4ο αι. μ.Χ., ολοκλήρωσε την Εγνατία οδό και ίδρυσε τη νέα αυτοκρατορική του πρωτεύουσα, κοιτίδα για δέκα αιώνες του παγκόσμιου πολιτισμού, την Κωνσταντινούπολη, στο ανατολικό άκρο αυτής της οδού. Ο δρόμος αυτός εξακολούθησε να έχει μεγάλη σημασία έως τον 4ο αι. μ.Χ., όταν η Ρώμη εξαρτίσταν ακόμη πολιτικά από το Βυζάντιο, αλλά και όταν η Δύση εισέβαλε στην Ανατολή από τον 11ο έως τον 13ο αιώνα. Ήταν, επίσης, ο καλύτερος τρόπος επικοινωνίας της Οθωμανικής αυτοκρατορίας με την Ευρώπη και διατηρήθηκε σε χρήση μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα. Ακολούθησε ένα διάλειμμα, όταν οι εθνικιστικές εξεγέρσεις των λαών της Βαλκανικής, οι παγκόσμιοι πόλεμοι, οι εμφύλιες συρράξεις και ο ψυχρός πόλεμος την έκλεισαν με πολλαπλά εμπόδια. Η ιστορία ξεχάστηκε, τα αρχαία οδοιστρώματα σκεπάστηκαν ή καταστράφηκαν.

Ποιες σύγχρονες συνθήκες προκάλεσαν την «αναγέννηση» της παλιάς Εγνατίας και τη δημιουργία της νέας;

Σήμερα που οι γεωπολιτικές συνθήκες επιβάλλουν ένα πνεύμα οικονομικής συνεργασίας στις χώρες της περιοχής, παραμερίζοντας τις παλαιές αντιθέσεις, η αρχαία αυτή διαδρομή έρχεται ξανά στο προσκήνιο. Και ως συνέπεια αυτής της νέας, αλλά ταυτόχρονα και τόσο παλαιάς κατάστασης, η Εγνατία οδός γίνεται ξανά πραγματικότητα.

Πριν από τη δημιουργία της Εγνατίας οδού υπήρχε σχετικός χερσαίος δρόμος που ακολουθούσε περίπου την ίδια διαδρομή;

Ο Πευπηγεριανός Πίνακας είναι ένας χάρτης συγκοινωνιών της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Στο τμήμα που απεικονίζεται, διακρίνεται μεταξύ άλλων και η διαδρομή της Εγνατίας οδού στο χώρο της Θράκης.

Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη (II, 97, 1-2), ο κυριότερος και πιο πολυσύχναστος από τους αρχαίους δρόμους ήταν η «κάτω οδός» που ερχόταν από το Βυζάντιο και αφού διέσχιζε την Ανατολική Μακεδονία οδηγούσε στη Θέρμη. Από τη Θέρμη διακλαδίζόταν σε δύο αρτηρίες, από τις οποίες η μία οδηγούσε στη Νότια Ελλάδα και η άλλη διασχίζοντας τη Μακεδονία και την Ιλλυρία και ακολουθώντας την κατεύθυνση της κατοπινής Εγνατίας, έφθανε στο Δυρράχιο, εξασφαλίζοντας την επικοινωνία ανάμεσα στα παράλια της Αδριατικής και της Μαύρης Θάλασσας. Το δρόμο αυτόν ακολούθησαν τα στρατεύματα του Δαρείου και του Ξέρξη στις εκστρατείες των Περσών κατά της Ελλάδας, στις αρχές του 5ου αι. π.Χ. Τον ίδιο δρόμο ακολούθησε και ο Μέγας Αλέξανδρος στην εκστρατεία του από την Ευρώπη προς την Ασία.

Πότε κατασκευάσθηκε η Εγνατία οδός και από πού αντλούμε τις πληροφορίες;

Δεν έχουμε άμεση αναφορά σχετικά με τη χρονολογία κατασκευής της Εγνατίας. Ο Έλληνας γεωγράφος Στράβων τον 1ο αι. μ.Χ. μας μεταφέρει πληροφορίες από τον ιστορικό Πολύβιο, ο οποίος αναφέρει την Εγνατία οδό. Γνωρίζουμε ότι ο Πολύβιος πέθανε το 120 π.Χ. Επομένως, η οδός κατασκευάστηκε μετοξύ του 146 π.Χ., όταν η Μακεδονία έγινε

επαρχία του Ρωμαϊκού κράτους, και της χρονιάς θανάτου του Πολυβίου, το 120 π.Χ. Πληροφορίες για την Εγνατία αντλούμε από το έργο του ιστορικού Πολυβίου, τον Πλίνιο, τον Κικέρωνα, τον Καίσαρα, τον Στράβωνα και άλλους αρχαίους συγγραφείς. Επίσης, από κάποια βυζαντινά και άλλα μεσαιωνικά κείμενα και, τέλος, από αναφορές ταξιδιωτών πιο πρόσφατων εποχών (Belon, Leake, Rouquerville κ.ά.).

Από πού προήλθε η ονομασία της;

Σε δύο από τα παλαιότερα μιλιάρια που έχουν βρεθεί, το πρώτο στις προσχώσεις του Γαλλικού ποταμού στη Θεσσαλονίκη και το δεύτερο στον Αμυγδαλέωνα κοντά στην Καβάλα, διασώζεται **το όνομα του ανθύπατου Γναίου Εγνάτιου, διοικητή της Επαρχίας της Μακεδονίας στα πρώτα χρόνια της κατάκτησής της από τους Ρωμαίους.** Αυτός, λοιπόν, είναι ο κατασκευαστής της οδού και σε αυτόν οφείλεται **το όνομά της.**

Μπορείτε να μας εξηγήσετε τους όρους «itineraria» και «μιλιάρια»;

Τα «itineraria» είναι ένας ειδος ταξιδιωτικού οδηγού της αρχαιότητας με καταγεγραμμένους σταθμούς και πόλεις

επάνω στην πορεία των ρωμαϊκών δρόμων καθώς και στις μεταξύ τους αποστάσεις σε μίλια. Ένας από τους οδηγούς αυτούς, που είναι και ο μοναδικός που σώζεται σήμερα, έχει τη μορφή χάρτη και είναι γνωστός ως Πευτιγγεριανός Πίνακας. Σ' αυτόν καταγράφονται οι πορείες των Ρωμαϊκών χρόνων με μορφή τεθλασμένης γραμμής, αλλά και στοιχεία του περιβάλλοντος, π.χ. βουνά, ποτάμια, αξιοθέατα, ακτογραμμή κ.λπ.

Τα «μιλιάρια» είναι κυλινδρικής διατομής μαρμάρινες στήλες –οδοδείκτες– τοποθετημένες στο πλάι του δρόμου ανά ένα μίλι. Σε αυτό οφείλουν και το όνομά τους. Επάνω τους ήταν χαραγμένη ελληνική, λατινική ή δίγλωσση επιγραφή με την απόσταση του επόμενου σταθμού.

Ποια η διαδρομή της αρχαίας Εγνατίας και πόσο το συνολικό της μήκος και το πλάτος;

Η οδός ξεκινούσε με δύο κλάδους από την Επίδαμνο (Δυρράχιο) και την Απολλωνία, που ενώνονταν στο σημερινό Ελμπασάν της Αλβανίας σε ίση απόσταση από τα δύο λιμάνια. Από εκεί, ακολουθώντας ανατολική πορεία, περνούσε από τη Λίχνιδο, την Ηράκλεια Λιγκηστίδα, την Έδεσσα και την Πέλλα και έφθανε μέχρι τη Θεσσαλονίκη, όπου συνδέοταν με το Αιγαίο πέλαγος. Στη συνέχεια, τέμνοντας τη

Χαλκιδική από τη νότια όχθη των λιμνών, έφθανε στην Αμφίπολη, παρέκαμπτε από βορρά το Παγγαίο όρος και μέσω των Φιλίππων προσέγγιζε τη Νεάπολη, τη σημερινή Καβάλα. Συνέχιζε παράλληλα με την ακτή, περνώντας από το Ακόντισμα και την Τόπειρο και, ακολουθώντας τις νότιες πλαγιές της οροσειράς της Ροδόπης, κατέληγε κοντά στη θάλασσα, λίγο πριν από τη σημερινή Αλεξανδρούπολη. Από εκεί, ακολουθώντας παραλιακή διαδρομή, περνούσε από την Τραϊανούπολη και κατέληγε στα Κύψελα του ποταμού Έβρου. Αργότερα, επεκτάθηκε μέχρι την Κωνσταντινούπολη.

Το συνολικό μήκος της Εγνατίας οδού από το Δυρράχιο μέχρι τα Κύψελα και τον Έβρο ήταν, σύμφωνα με τον Στράβωνα και τον Πολύβιο, 535 μίλια ή 4.280 στάδια. Το ρωμαϊκό μίλι, όπως προαναφέρθηκε, έχει μήκος 1.482 μ., το δε στάδιο έχει μήκος περίπου 180 μ. Επομένως, η απόσταση από το Δυρράχιο μέχρι τα Κύψελα ισοδυναμεί με 750 χλμ. περίπου.

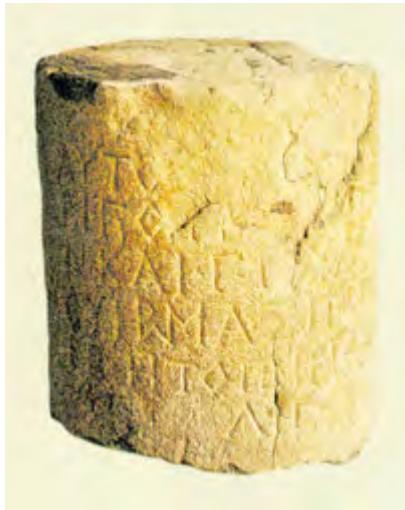
Το πλάτος του δρόμου κυμαινόταν από 4 έως 9 μ., ανάλογα με το υπέδαφος και τις ανάγκες της κυκλοφορίας.

Μπορείτε να μας δώσετε μία απλή περιγραφή της οδού;

Το πάχος και οι επιστρώσεις του οδοστρώματος διαφο-

Επιζωγραφισμένη χαλκογραφία του A. Ortelius, του 1585. Διακρίνονται οι ελληνικές αποικίες της αρχαιότητας, καθώς και τοπωνύμια σχετικά με την πορεία της Εγνατίας, όπως αυτά αναφέρονται στα οδοιπορικά.

Μιλιάριο με επιγραφή που αναφέρεται στην πόλη της Τοπείρου
(Αρχαιολογικό Μουσείο Κομοτηνής)

ροποιούνταν ανάλογα με την ποιότητα του εδάφους. Σε σταθερά και βραχώδη εδάφη το οδόστρωμα αποτελείτο από ένα μόνο στρώμα από πολύ καλά τοποθετημένες κροκάλες, ενώ σε μαλακά και ασταθή εδάφη το χώμα απομακρυνόταν και τη θέση του έπαιρναν στρώματα από κροκάλες, αμμοχάλικο και ακατέργαστους λίθους που συνδέονταν μεταξύ τους με συμπιεσμένο αμμώδες χώμα ή ασβεστοκονίαμα. Μεγάλοι λίθοι τοποθετούνταν στα άκρα του οδοστρώματος και εξείχαν πάνω από την επιφάνειά του, για να το εμποδίσουν να απλωθεί προς τα πλάγια και να αποφεύγεται το γλίστρημα των κάρων και των αμαξιών. Μια σειρά από επιμήκεις λίθους τοποθετούνταν στο μέσον του οδοστρώματος, για να ελέγχεται το αντίθετο ρεύμα κυκλοφορίας. **Η πορεία γινόταν από τα αριστερά, ώστε οι οδηγοί των αρμάτων, που κρατούσαν τα ηνία με το δεξί χέρι και το μαστίγιο με το αριστερό, να μην τραυματίζουν τον αντιθέτως διερχόμενο.** Όλοι οι ρωμαϊκοί δρόμοι είχαν πορεία από το αριστερό ρεύμα. Το σύστημα αυτό διατηρήθηκε αιώνιμη και σήμερα σε χώρες αγγλοσαξονικής επιρροής, που δεν άλλαξαν την κατεύθυνση των δρόμων, όπως άλλος ο άλλος κόσμος, στα χρόνια του Ναπολέοντα.

Η Εγνατία οδός χρησιμοποιούνταν από όλους τους διερχόμενους; Πώς ήλεγ-

χε η κρατική μηχανή τη χρήση της;

Η Εγνατία οδός προορίζόταν αρχικά για τις μετακινήσεις του στρατού και των κυβερνητικών υπαλλήλων. Οι συνηθισμένοι ταξιδιώτες και οι μεταφορείς ήταν υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν δευτερεύοντες ή παράλληλους δρόμους, κυρίως όταν περνούσε ο στρατός. Οι κύριοι ταξιδιώτες ήταν κυβερνητικοί υπάλληλοι οι οποίοι έφεραν διαβατήρια, γνωστά ως **diplomata**. Τα έγγραφα αυτά συνοδεύονταν από ταξιδιωτικές άδειες που έδιναν τη δυνατότητα σε κάποιον να χρησιμοποιεί αυτοκρατορικά οχήματα και άλλα. Κάποιοι βέβαια ταξιδεύαν χωρίς άδεια, εξαπατώντας ή δωροδοκώντας. Ειδικοί υπάλληλοι –πράκτορες– είχαν ως καθήκον να ελέγχονται τέτοιου είδους παραβάσεις και να εξασφαλίζουν τα δηλωμένα δρομολόγια των ταξιδιωτών.

Υπήρχαν στάσεις και σταθμοί κατά τη διαδρομή;

Οι στάσεις και οι σταθμοί κατά μήκος της Εγνατίας ήταν διαφόρων ειδών. Τα **mutationes** (σταθμοί ανεφοδιασμού) απείχαν μεταξύ τους 7 έως 14 μίλια (10-20 χλμ.). Σύμφωνα με τον Προκόπιο, υπήρχαν από πέντε έως οκτώ σταθμοί

Μιλιάριο του Δορίσκου
(Αρχαιολογικός χώρος της Τραϊανούπολης)

στο ταξίδι μιας ημέρας. Τα **mansiones** (πανδοχεία) ήταν εγκατεστημένα στο τέλος μιας πλήρους ταξιδιωτικής ημέρας (30-40 μίλια ή 45-60 χλμ.). Το γεγονός αυτό επηρέασε βαθύτατα τη χωροταξική οργάνωση της Μακεδονίας και της Θράκης, αφού ακόμη και σήμερα οι μεγαλύτερες πόλεις, που βρίσκονται στον άξονα της Εγνατίας, απέχουν μεταξύ τους από 45 έως 60 χλμ. (Έδεσσα - Γιαννιτσά - Θεσσαλονίκη - Απολλωνία - Αμφίπολη - Φιλιπποί, αλλά και Καβάλα - Ξάνθη - Κομοτηνή - Αλεξανδρούπολη). Υπήρχαν επίσης καταλύματα (**deversoria**) και καπηλειά (**cauponae**), εκτός του επίσημου συστήματος. Σε όλη τη διαδρομή της Οδού, που κατασκευάστηκε κυρίως για την εξυπηρέτηση των ρωμαϊκών λεγεώνων, υπήρχαν και στρατόπεδα, φυλάκια, σταθμοί ελέγχου, φρουρές και φρούρια σε ποτάμια, σε υψώματα, σε στενά και σε ορεινά περάσματα.

H ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ
ΣΤΟ ΕΠΙΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

Τμήμα μιλιαρίου Φερών από την αυλή του ναού Παναγίας Κοσμοσάτειρας
(Αρχαιολογικό Μουσείο Κομοτηνής)

Φωτογραφίες **Κώστα Καλούδη** και **Πολυζένης Τσατσοπούλου** από το έντυπο "ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ" του Υπουργείου Πολιτισμού ΤΑΠ

ΣΤΗΛΗ ΝΕΩΝ

Διδακτική πρόταση για την τοπική ιστορία και την περιβαλλοντική εκπαίδευση

Κατά το φετινό εορτασμό για τα 110 χρόνια από την απελευθέρωση και ενσωμάτωση της Δ. Θράκης στον ελληνικό κορμό, ρίχθηκε το σύνθημα «Η ιστορία της Θράκης στα σχολικά βιβλία». Η εργασία που ακολουθεί ανήκει στη νεαρή φιλόλογο κ. Μαρίνα Γκούτη και συνδέεται άμεσα με την επιθυμία όλων των Θρακών να γνωρίσουν την ιστορία της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Η συντάκτις του άρθρου τεκμηριώνει με επιστημονικά επιχειρήματα την ανάγκη αυτή.

Γράφει η Μαρία Γκούτη

Οι σύγχρονες θέσεις που διατύπωσε μεγάλο εύρος ερευνητών συγκλίνουν σε κοινές απόψεις σχετικά με τη σημασία του περιβάλλοντος για τη «μάθηση». Ο ρόλος του δασκάλου μεταβάλλεται. Ο ρόλος του μαθητή γίνεται πιο ενεργητικός καθώς η επαφή με τα γνωστικά αντικείμενα απομακρύνεται από το παραδοσιακό μοντέλο. Σύμφωνα με τις απόψεις του Vygodskij, η εκπαίδευση πρέπει να προσφέρει ευκαιρίες για ενασχόληση με «ουσιαστικές δραστηριότητες»¹.

Κατά τον Vygodskij, ο πολιτισμός και η γνώση αλληλοδημιουργούνται. Ο πολιτισμός δημιουργεί γνώση «όταν ο ενήλικος χρησιμοποιεί εργαλεία και πρακτικές από τον πολιτισμό, όπως γλώσσα, χάρτες, υπολογιστές, για να αωθήσει το παιδί σε σκοπούς που η κοινωνία θεωρεί σημαντικούς». Το στήριγμα που ο δάσκαλος προσφέρει μειώνεται καθώς ο μαθητής οικοδομεί πάνω στην προηγούμενη γνώση, «μαθαίνοντας πώς να μαθαίνει». Προτείνεται η μαθητοκεντρική μέθοδος με το δάσκαλο καθοδηγητή και βοηθό.² Οι υποστηρικτές της βιωματικής μάθησης δίνουν έμφαση στις διδακτικές δραστηριότητες που συνδέονται με βιωματικές καταστάσεις που συνδέουν το σχολείο με την κοινωνία.³

Χαρακτηριστική εφαρμογή της πρότασης από το Κλασικό Λυκείο Αλεξανδρούπολης

Τέλος, ο Bruner με την ερευνητική-ανακαλυπτική μέθοδο δίνει έμφαση στην έννοια του μαθητή-επιστήμονα που παράγει μάθηση. Ο μαθητής μαθαίνει, στην προκειμένη περίπτωση, τον κόσμο μέσω ομαδικών δραστηριοτήτων και μοιράσματος του πολιτισμού. Στόχος και εδώ «να μαθαίνει πώς να μαθαίνει».⁴ Όπως και στην ενεργητική κοινωνική μάθηση του Vygodskij το σχολείο πρέπει να πρωθεί την έρευνα μέσα και έξω από αυτό με διαθεματικές δραστηριότητες αφού «η μάθηση πραγματώνεται μέσα από την ενασχόληση με τα πράγματα»⁵.

Στο πλαίσιο της αυξανόμενης συνειδητοποίησης, από τους διδάσκοντες, της ανάγκης για ανανέωση των μεθόδων και πρακτικών διδασκαλίας της Ιστορίας, η τοπική Ιστορία με τις δυνατότητες που προσφέρει στη διδακτική πράξη είναι δυνατό να ενισχύει σημαντικά τη σχολική πραγματικότητα της Ιστορίας, αποσυμφορώντας την από παραδοσιακές συνήθειες και δύσκαμπτες πρακτικές απομνημόνευσης χρονολογιών καθώς και από τον περιγραφικό τρόπο προσφοράς της ιστορικής ύλης.⁶

Ακόμη, η τοπική Ιστορία μπορεί να δημιουργήσει

1. Τριλιανός Α., Σημειώσεις για το μάθημα: Θέματα διδακτικής μεθοδολογίας και σχολικής πρακτικής, Μαράσλειο Διδασκαλείο, Αθήνα, 2007, σελ.9 2. Ο.π. σελ.10 3. Ο.π. σελ.19 4. Κολιάδης Ε., Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη, Αθήνα, 2007, σελ.153-154 5. Ο.π. σελ.203 6. Λεοντσίνης Γ., Διδακτική της Ιστορίας - γενική - τοπική Ιστορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση, Καρδαμίτσα, Αθήνα, 2006, σελ.50

δεσμό ανάμεσα στην Ιστορία που διδάσκεται στο σχολείο και τη συλλογική ιστορική μνήμη. Η γενική Ιστορία τροφοδοτεί την αναζήτηση των τοπικών θεμάτων και φωτίζει διαρκώς τις αναζητήσεις της τοπικής. Οι δυο αυτές μορφές, αυτοί οι δυο κλάδοι της ίδιας επιστήμης, αλληλοσυμπληρώνονται και η μια προσφέρει στην άλλη ανοικτό πεδίο για περισσότερη κατανόηση.⁷

Όσα προσδιορίζονται από τις προτάσεις διδασκαλίας στην τοπική ιστορία, δεν μπορούν να αφίστανται από τις αρχές και τους βασικούς κανόνες της παιδαγωγικής και της διδακτικής μεθοδολογίας της γενικής ιστορίας. Στηρίζομενοι στη θεωρία του εποικοδομισμού του Vygotsky, στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και στο μαθητοκεντρικό μοντέλο οι ιστορικοί εφάρμοσαν σε πειραματικό στάδιο τις προτάσεις τους στις πρώτες τάξεις του college της Γαλλίας, σε μαθητές των περιφερειών τους. Έτσι, στο βιβλίο Guide de l' histoire locale (1990), μια ομάδα ερευνητών παρουσιάζει, υπό τη μορφή άρθρων, τα συμπεράσματα των ερευνών και οι σχετικές προτάσεις προς το διδάσκοντα στο γαλλικό σχολείο το διττό μάθημα histoire-geographie, ενώ ο Καθηγητής του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών, Γ. Ν. Λεοντσίνης, καταγράφει προτάσεις για τη χρησιμότητα της τοπικής ιστορίας και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην ελληνική πραγματικότητα των τελευταίων χρόνων.⁸

Στις αρχές του ελληνικού 19ου αιώνα, εντοπίζει ο Κ.Θ.Δημαράς το φαινόμενο της τοπικής ιστοριογραφίας, ως ένα ιδιαίτερο τύπο λογισμού, και της αποδίδει τα τοπικά ιστορικά ενδιαφέροντα που διαγράφονται σε όλη την έκταση του ελληνόφωνου χώρου πριν ακόμη την επανάσταση του 1821.⁹ **Παρατηρούμε πως ο αγώνας και οι τοπικές αντιπαλότητες συνέβαλαν στην ανάπτυξη του φαινομένου και προσέδωσαν σε αυτό ένα έντονο τοπικιστικό πνεύμα που συνετέλεσε στην περαιτέρω περιθωριοποίηση της τοπικής ιστοριογραφίας.**

Έτσι, ο τοπικισμός της τοπικής ιστοριογραφίας φαίνεται να αντιγράφει σε κάποιο βαθμό τον εθνικισμό της

εθνικής ιστοριογραφίας. Την επίκληση του αρχέγονου παρελθόντος του τόπου, που τοποθετείται κατά κανόνα στην ελληνική αρχαιότητα, συνοδεύει η ανάδειξη της προσφοράς του τόπου στις μεγάλες στιγμές του έθνους και πολύ συχνά μια πικρία για την αγνόηση της προσφοράς αυτής. Εδώ, ενυπάρχει και η προσπάθεια τεκμηρίωσης της ελληνικότητας διάφορων περιοχών που δεν συμπεριλήφθησαν στο νέο ελληνικό κράτος.

Στα πλαίσια των αλλαγών που συνέβησαν κατά την πάροδο των ετών, ο χώρος της κοινωνικής ιστορίας επαναπροσδιορίστηκε μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων οικογενειακής δομής και κοινοτικής οργάνωσης. Η **τοπική ιστορία** εμφανίζει σημαντική ανάπτυξη σε χώρες που απουσίαζε ο κεντρικός σχεδιασμός των μαθημάτων και το αναλυτικό πρόγραμμα όπως στη Μεγάλη Βρετανία.¹⁰

Σήμερα, η τοπική ιστορία είναι τόσο αναγκαία όσο και περιστασιακά ενταγμένη στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ξεφυλλίζοντας, το διδακτικό εγχειρίδιο της Δ'τάξης του δημοτικού σχολείου, παρατηρούμε μετά την περάτωση της βασικής διδακτέας ύλης, ένα κεφάλαιο για την τοπική ιστορία της Κρήτης. Επαφέται λοιπόν, στη διάθεση του εκάστοτε

εκπαιδευτικού η προσέγγιση της ιστορίας του τόπου, η οποία συντελεί στην ανάπτυξη τόσο γνωστικών όσο και ψυχικών δεξιοτήτων; Σήγουρα, ο εκπαιδευτικός σήμερα μπορεί να έχει πρόσβαση σε πλούσιο υλικό διαδικτυακά και μη. Ειρήσθω εν παρόδω, η πρόσφατη έκδοση, που πραγματοποιήθηκε με τη συμβολή του συλλόγου μας «Σελίδες από την ιστορία της Αλεξανδρούπολης και της γύρω περιοχής»¹¹ καλύπτει όλες τις φάσεις του θρακικού ιστορικού γίγνεσθαι και αποτελεί συμβολή στην προσέγγιση της τοπικής ιστορίας.

Σε άλλες μελέτες, σχετικά με τη Θράκη παρατηρούμε ότι γίνεται μια προσεκτική ανασύσταση των οικογενειών που επιτέλεσαν σημαντικό ρόλο στην περιοχή, μέσα από τις δωρεές που καταγράφονται εκ μέρους τους

4^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ
ΜΑΪΟΣ 2008

Άλλη μία εφαρμογή της πρότασης από το 4ο Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης

7. Ο.π. σελ.53 8. Γ.Ν. Λεοντσίνης, Διδακτική της Ιστορίας, γενική-τοπική ιστορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση, Καρδαμίτσα, Αθήνα, 2006 9. Λεοντσίνης Γ.-Ρεπούση Μ., Η Τοπική Ιστορία ως πεδίο σπουδής στο πλαίσιο της σχολικής παιδείας, ΟΕΔΒ, Αθήνα, σελ.11 10. Ο.π..σελ.20 11. Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός Σύλλογος Αλεξ/πολιτών Αττικής, Σελίδες από την ιστορία της Αλεξανδρούπολης και της γύρω περιοχής, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ροδόπης-Εβρου, Αθήνα, 2010.

και έχουν σχέση με εκπαιδευτικούς ή απλώς με χριστιανικούς λόγους. Έτσι, εξάγουμε συμπεράσματα για την κινητικότητα του πληθυσμού και τη λειτουργία της τοπικής κοινωνίας.¹²

Οι τοπικές εφημερίδες έχουν αποτελέσει ένα νεωτερικό όπλο στην υπηρεσία των τοπικών εξελίξεων σε όλη την Ευρώπη. Στα σχετικά αρχεία εκπαιδευτικός και μαθητής μπορούν να έρθουν σε επαφή με την έκφραση της τοπικής κοινωνίας, καθώς ο τοπικός τύπος παρουσιάζεται δυναμικά σε κάθε εθνικό ζήτημα και αποτελεί το πεδίο έκφρασης των τοπικών κοινωνιών. Σε αρχεία τοπικών εφημερίδων μπορούμε να εντοπίσουμε υλικό, για να καταγράψουμε τις θέσεις που εκφράστηκαν στη μελετώμενη περιοχή στις διάφορες φάσεις του πρόσφατου παρελθόντος. Γίνονται αναφορές σε όλη τη λειτουργία της κοινότητας, από τις πολιτικές απόψεις μέχρι την πολιτιστική δραστηριότητα των κατοίκων. Οι αναφορές στις τοπικές γιορτές και τις εμποροπανηγύρεις δίνουν στοιχεία χρήσιμα και για λαογραφική έρευνα.¹³ Σημαντικό ρόλο επιτελεί και η χρήση της προφορικής παράδοσης.

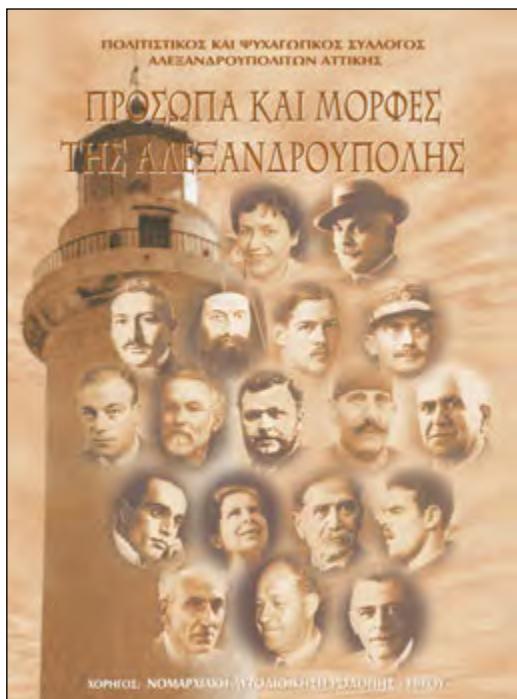
Η μελέτη του **περιβάλλοντος** και του **τοπίου** συνδέεται άμεσα με τη μελέτη της τοπικής ιστορίας. Οι μεταβολές που συντελούνται στο χώρο και η οικιστική ανάπτυξη αποτελούν πηγές που θα μπορούσαν με την κατάλληλη επεξεργασία να συντελέσουν στην ανάπτυξη της ιδιότητας του πολίτη στους μαθητές, της αγάπης για τον τόπο τους και κατ' επέκταση της ορθολογικής διαχείρισής του στο μέλλον ως πολίτες. Άλλα και το φυσικό τοπίο, αν απομονώσουμε, μπορούμε να έχουμε πληροφορίες για το παρελθόν ενός τόπου. Για παράδειγμα το πεδινό τοπίο της περιοχής του Έβρου και η ίδια η ύπαρξη του ποταμού, όπου η αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή συνδέθηκε άμεσα με την οικονομική ανάπτυξη, αποτελεί πηγή κατανόησης των δραστηριοτήτων των κατοίκων.

Θέματα για την τοπική ιστορία και το περιβάλλον μπορούν να αποτελέσουν η μελέτη της ιστορίας ενός χωριού ή μιας συνοικίας, η θρησκευτική ιστορία, δηλα-

δή η ιστορία ενός ναού και η απήχηση των εθνικών γεγονότων σε μια συγκεκριμένη κοινότητα. Η ιστορία ενός εργοστασίου παραγωγής μεταξιού στο Σουφλί ή γενικότερα μιας επιχείρησης με καθοριστική παρουσία για την οικονομία της περιοχής αποτελούν ένα θέμα μελέτης που θα άγγιζε και άλλες πτυχές της τοπικής ιστορίας και θα σκιαγραφούσε ευρύτερα το χαρακτήρα της περιοχής. Η ίδρυση και η λειτουργία ένος σχολείου ή ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος, όπως η Ζαρίφειος Παιδαγωγική Ακαδημία της Αλεξανδρούπολης, είναι ένα θέμα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για τους ίδιους τους μαθητές της κοινότητας. Τα οικογενειακά ονόματα και τα βαπτιστικά που συναντάμε σε μια περιοχή μπορούν να αποτελέσουν θέμα μελέτης, για το οποίο θα φαίνονται χρήσιμα τα ενοριακά αρχεία της Μητρόπολης.

Τελικά διαπιστώνεται ότι χάρις στις πρακτικές της τοπικής ιστορίας αφυπνίζεται το ενδιαφέρον όχι μόνο των μελετητών, αλλά και των πολιτών που ενδιαφέρονται για τον τόπο τους. Μάλιστα, οι δεύτεροι καλούνται να συμβάλουν στην έρευνα της τοπικής ιστορίας, προσφέροντας πηγές, όπως φωτογραφίες, συμβόλαια ή τίτλους ιδιοκτησίας ή ένα οικογενειακό ημερολόγιο από

το παρελθόν της οικογένειάς τους. «Το υποκείμενο είναι συχνά στο επίκεντρο αυτής της μελέτης του παρελθόντος. Ωστόσο, το να αναζητάει κανείς την εφημερίδα της ημέρας που γεννήθηκε είναι ένα παιχνίδι με τον εαυτό μας και το παρελθόν, όμως η αναζήτηση των οικογενειακών αρχείων γεννά ένα πάθος για το παρελθόν».¹⁴ Ζητούμενο δεν είναι η καλλιέργεια νοσταλγικής διάθεσης ή, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο ιστορικός Pierre Goubert ο «συναισθηματικός επαρχιατισμός» ή η «mode retro», αλλά η παραγωγή της ιστορικής γνώσης μέσα από μορφές και πρακτικές βιωμένης πρακτικής εμπειρίας και όσον αφορά τους ενήλικες θα μπορούν να σταθούν αρωγοί σ' αυτή την προσπάθεια, αν πιστέψουν στην αξία των ανθρωπιστικών σπουδών στην εποχή της νέας τεχνολογίας.

Και το βιβλίο "Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης", έκδοση του Συλλόγου μας, μπορεί να αποτελέσει πρόταση για τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας.

12. Lebrun., F., Les registres paroissiaux et d' etat civil, p. 42-47

13. Sanclivier., J., La presse, p. 124-5.

14. Guyvarch. D., Histoire pour tous?, Guide de l'histoire locale (ed. Croix A.) , Seuil, Paris, 1990, p.17.

ΟΡΦΕΑΣ, ΟΡΦΙΣΜΟΣ, ΟΡΦΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ

Ο ΟΡΦΕΑΣ ΚΑΙ Η ΙΕΡΑ ΝΗΣΟΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

Επιμέλεια: Πασχάλη Α. Χριστοδούλου, δρ. Χημακού Μηχανικού

ΙΖ' ΜΕΡΟΣ

Αστρονομική ερμηνεία του ορφικού Ύμνου του Κορύβαντος

Κορύβαντος,
θυμίαμα λίβανον

Κικλήσκω χθονός ἀενάου βασιλῆα μέγιστον,
Κύρβαντ' ὀλβιόμοιρον, Ἀρήιον, ἀποοσόρατον,
νυκτερινόν Κουρῆτα, φόβων ἀποπαύστορα δεινῶν,
φαντασιῶν ἐπαρωγόν, ἐρημοπλάνον Κορύβαντα,
αἰολόμορφον ἄνακτα, θεόν διφυῆ, πολύμορφον,
φοίνιον, αἴμαχθέντα καστιγνήτων ὑπό δισσῶν,
Δηοῦς δς γνώμαισιν ἐνήλλαξες δέμας ὅγνόν,
θηρότυπον θέμενος μορφήν δνοφερού δράκοντος·
κλῆθι, μάκαρ, φωνῶν, χαλεπήν δ' ἀποπέμπει μῆνιν,
παύων φαντασίας, ψυχῆς ἐκπλήκτου ανάγκας.

Ο ζος ορφικός ύμνος, αφιερωμένος στην Σαμοθράκη, είναι ο ύμνος του Κορύβαντος. Ο Κορύβας υμνείται εδώ ως ένας από τους Κουρήτας, αποκαλείται Κουρήτης και μάλιστα νυχτερινός. Συμπεραίνουμε ότι ίσως είναι η τελευταία μονάδα της τριάδας των Κουρήτων και το άκρον κάθε θεϊκής τάξης, όντας μετατρέψιμης φύσης (αιολόμορφος, διφυής, πολύμορφος). Λέγεται ότι ο Κορύβας φονεύθηκε από τους δύο αδελφούς του. Ο φόνος, όταν αναφέρεται στους θεούς, σημαίνει αποχωρισμό από μια κατώτερη και μετατροπή σε ανώτερη φύση και τάξη. **Συνεπώς ο φόνος του Κορύβαντα από τους Κουρήτες μετέτρεψε αυτόν σε μια ανώτερη τάξη θεών** [1].

Η Δηώ, η οποία αναφέρεται στον ύμνο, είναι ένα από τα ονόματα της Δήμητρας, που είναι η χαρακτηριστικότερη αρχαία ελληνική θεότητα της αύξησης, των δημιουργικών δυνάμεων της γης και της μυστικής θείας ισορροπίας ανάμεσα στη φθορά, την αναπαραγωγή και την καλυτέρευση της ζωής. Στην πράξη, η Δήμητρα¹ είναι η προστάτιδα της γεωργίας και ειδικότερα της καλλιέργειας των σιτηρών, που ως τις μέρες μας ονομάζονται "δημητριακά". Είναι η θεά που έχει ιδιαίτερη σχέση με τον Κάτω Κόσμο και τους χθόνιους δαιμονες, χωρίς όμως συνήθως να μοιράζεται τη φοβερή τους όψη [2].

Τα ορφικά έπη σχετίζουν τους άρρενες Καβείρους προς την Δήμητραν και Περσεφόνην, ο δε Στράβων αναφερόμενος στα μυστήρια της Σαμοθράκης παρατηρεί ότι αυτά ετελούντο προς τιμήν της Δήμητρος και της Κόρης, δηλαδή της Περσεφόνης [3].

Τον Κορύβαντος,
θυμίαμα με λίβανο

Επικαλούμαι τον μέγιστο βασιλέα της αιώνιας γης,
τον καλόμισο Κύρβαντα, τον Άρειο, τον φοβερό,
τον νυχτερινό Κουρήτη, τον διαλυτή τρομερών φόβων,
βιοθό των φαντασιώσεων, τον ερημοπλάνητα Κορύβαντα,
τον ποικιλόμορφο ἄνακτα, θεόν δισυπόστατο, πολύμορφο,
τον φονικό, αιματοκυλισμένον απ' τους δυο αδελφούς,
συ που με συγκατανεύσεις της Δηούς το αγνό ἄλλαξες σώμα,
παίρνοντας θηριώδη σκοτεινού δράκοντα μορφή,
άκουσε, μακάριε, τις προσφωνήσεις, κι απόδιωξε τη φοβερή οργή,
απομακρύνοντας τη φαντασίωση, την παράδοξη ανάγκη της ψυχής.

Ερμηνεύοντας τον 8ο στίχο του ύμνου του Κορύβαντος

«θηρότυπον θέμενος μορφήν δνοφερού δράκοντος»

(παίρνοντας θηριώδη σκοτεινού δράκοντα μορφή) παρατηρούμε τα εξής: Τα σύμβολα των Καβείρων ἔταν ο όφις και τα ἄστρα [2]. Στο περίφημο ανάγλυφο του Β' αι. το οποίο ευρίσκεται στο Μουσείο της Μοδένας (Ιταλία) και εικονίζει τον Ορφικό θεό Φάνητα², επάνω από την κεφαλή και γύρω από το σώμα του Φάνητος ελίσσεται ο όφις - δράκων (Χρόνος και Πρωτόγονος). Τα σύμβολα των 12 ζωδίων παραλληλα περιβάλλουν την μορφή του Φάνητα [4], [5].

Αφού λάβουμε υπόψη αφ' ενός ότι **σκοπός των μυστηρίων** ἔταν **τόσο η θέωση του ανθρώπου, όσον και η μύηση του στη γνώση του φυσικού κόσμου, ιδιαιτέρως των ουρανίων φαινομένων** [4], [5] και αφ' ετέρου τα ανωτέρω, συμπεραίνουμε ότι «η μορφή του σκοτεινού δράκοντα» του ύμνου του Κορύβαντος αναφέρεται στον αστερισμό του Δράκοντα. Ο «α» Δράκοντος (a Dra) ἔταν πολικός αστέρας την εποχή που χρονολογούνται οι ιδέες των ύμνων της Ορφικής λατρείας, δηλαδή μεταξύ 1841 π.Χ. έως το 1366 π.Χ. [4], [6], [7], [8]. Ο αστέρας a Dra (ή Thuban) βρίσκεται σε απόσταση 220 ετών φωτός από εμάς και έχει μέγεθος 3,6. Πριν από περίπου 5.000 χρόνια βρισκόταν μόνο 10' μακριά από τον πόλο και ἔταν ο πολικός αστέρας της εποχής εκείνης κατά την οποία οι πολύ προχωρημένοι στην αστρονομία Αιγύπτιοι έχτισαν την πυραμίδα του Χεοπού. Το φως του a Dra έμπαινε από άνοιγμα της πυραμίδας στην βόρεια πλευρά και μέσα από διάδρο-

1. Ο ορφικός ύμνος της Δήμητρας δημοσιεύτηκε στο 15ο τεύχος του περιοδικού "Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης", 2005.

2. Δες περιοδικό "Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης", τ.32, σελ. 21.

μο έφτανε μέχρι το κέντρο της γιγάντιας πυραμίδας, έπεφτε σε λεκάνη με νερό και υφίστατο ανάκλαση. Με τη διάταξη αυτή οι ιερείς προσδιόριζαν τον χρόνο. Αυτό όμως κράτησε για 2.000 χρόνια, γιατί ύστερα η μετάπτωση της Γης έβγαλε από την ευθυγραμμία τον αστέρα με τον διάδρομο [2].

Ο Δράκοντας είναι “αειφανής” αστερισμός, ανάμεσα στους αστερισμούς της Μικρής και της Μεγάλης Άρκτου. Από τους αρχαίους Έλληνες ονομάστηκε Όφις, επειδή μοιάζει με φίδι ή **Λάδων** που θυμίζει το ποτάμι της Αρκαδίας. Άλλοι λαοί τον ονομάζουν **Κροκόδειλο** (οι Αιγύπτιοι), **Μέγα Δράκοντα, Αλιγάτορα, Δελφίνι** κ.λπ.

Κατά την ελληνική μυθολογία ο Δράκοντας αποτελεί το φίδι το οποίο, αφού σκότωσε ο Κάδμος, έβγαλε τα δόντια του, τα έσπειρε και στη θέση τους φύτρωσαν ένοπλοι άνδρες [9].

Κατά μια άλλη εκδοχή, κατά την άφιξή τους στην Κολχίδα οι Αργοναύτες έσπευσαν για την ανεύρεση του χρυσόμαλλου δέρατος. Αυτό κρεμόταν από μια δρυ που βρισκόταν στο «άλσος του Άρεως» και το φύλαγε ένας δράκος. Ο Ιάσων με την βοήθεια της Μήδειας, της κόρης του Αιήτη, η οποία ήταν έμπειρη στην μαγεία και είχε επιπλέον την προστασία της Εκάτης, θανάτωσε τον δράκοντα, έσπειρε τα δόντια του σκοτωμένου δράκοντα στη γη και σκότωσε τους άγριους πολεμιστές που ξεφύτρωναν από αυτά. Έτσι οι Αργοναύτες ανέκτησαν το χρυσόμαλλο δέρας [2].

Σύμφωνα με άλλη εκδοχή ο Δράκοντας συμβολίζει τον Λάδωνα ποταμό, που χύνεται στον Αλφειό, ο οποίος αποτελεί το σύνορο του κήπου των Εσπερίδων, των θυγατέρων του Άτλαντα. Τον κήπο αυτό σύμφωνα με το σχετικό μύθο **φρουρούσε μέρα-νύχτα ο Δράκοντας αγρυπνώντας**. Αυτός είναι ο λόγος κατά τους αρχαίους Έλληνες που ο αστερισμός αυτός είναι “αειφανής”. Τον Δράκοντα τον κατανίκησε ο Ήρακλής στον 11ο άθλο του, παραβιάζοντας έτσι το άσυλο του κήπου, πήρε τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων και τα μετέφερε στην Ελλάδα. Τα μήλα αυτά τα πρόσφερε στον Δία η Ήρα, όταν παντρεύτηκαν. Για να ανταμείψει τον Δράκοντα ο Δίας, τον ανέβασε πάνω στους ουρανούς και τον έκανε αστερισμό.

Ο Δράκοντας είναι ένας από τους μεγαλύτερους αστερισμούς του Βόρειου ημισφαιρίου του ουρανού και έχει έκταση 1.083 τετραγωνικές μοίρες. Αποτελείται από 220 αστέρες, οι εμφανέστεροι είναι 2ου και 4ου μεγέθους. Ο Πτολεμαίος κατέγραψε στον αστερισμό αυτό 36 αστέρες [9].

Ο δράκοντας έχει διάφορες εννοιολογικές σημασίες στην Ανατολή και στην Δύση. Στην Δύση **συμβολίζει την βασική πρωταρχική φύση της ανθρωπότητας που πρέπει να υπερνικηθεί με δύναμη και αυτοπειθαρχία και στον Χριστιανισμό ενσαρκώνει τις δυνάμεις του κάτω κόσμου και τον Σατανά**. Στην Ανατολή, από την άλλη πλευρά, ο δράκοντας θεωρείται σύμβολο χαράς, δυναμισμού, καλής υγείας και γονιμό-

Οι Κουρήτες-Κορύβαντες παιζουν μουσική για να καλύψουν το κλάμα του νεογέννητου Διός, ο οποίος θηλάζει την σαννάδα (άγρια αίγα) Αράλθεια (Βάση γύρω στο 160 μ.Χ. Ρώμη Museo Capitolino).

Γεωργίου Λεκάκη: Η ιερά νήσος Σαμοθράκη, εκδόσεις Ερωδίος, Θεσσαλονίκη 2006

τητας και η εικόνα του πιστεύεται ότι προφυλάσσει από τα κακά πνεύματα [10].

Στην Παλαιά Διαθήκη ενσωματώνει ο Δράκων (μαζί με τον Λεβιάθαν) **την δράση του προκοσμικού χάους**, που απειλεί την δημιουργία και πρέπει να υπερνικηθεί (Ψαλμός 103, 26 – Ιώβ 40, 25).

Στην Αποκάλυψη το μυθικό αυτό ον παριστάνει τον **Σατανά** (Αποκ. 12, 3-17) μαζί με το επτακέφαλο θηρίο που εκπροσωπεί την κοσμική εξουσία (Αποκ. 13) και συγκεκριμένα, την εποχή εκείνη, την ρωμαϊκή εξουσία [11]. Είναι χαρακτηριστικό ότι η περιγραφή της Αποκαλύψεως κεφ. 12, 3, 4 «και ώφθη άλλο σημείον εν τω ουρανώ και ιδού δράκων πυρρός μέγας, έχων κεφαλάς

Απεικόνιση του Αστερισμού του Δράκοντα από την Ουρανομετρία (1603) του Γιόχαν Μπάγιερ

επτά και κέρατα δέκα και επί τας κεφαλάς αυτού επτά διαδήματα, και η ουρά αυτού σύρει το τρίτον των αστέρων του ουρανού» περιγράφει τον αστερισμό του Δράκοντος που μέσω του αστερισμού του Ήρακλή συνεχίζει με τον αστερισμό του Όφεως και του Σκορπιού προς νότον. Σημειώνουμε ότι ο Σκορπιός με τον ερυθρό αστέρα πρώτου μεγέθους, τον Αντάρη, θεωρείται δυσοίωνος αστερισμός.

Στον ορφικό ύμνο της Δήμητρος Ελευσινίας έχουμε αναφορά στον ομώνυμο αστερισμό:

“άρμα δρακοντείοισιν υποζεύξασα χαλινοίς, εγκυκλίοις δίναις περί σόν θρόνον ευαζόντων” (Ύμνος Δήμητρος Ελευσινίας).

“έζευξες το άρμα με χαλινούς που ανήκουν σε δράκοντα και με περιοδικούς στροβίλους γύρω από τον θρόνο σου κράζουν ευαί”

Αξίζει να σημειώσουμε το γεγονός ότι σε εικόνες του Αγίου Γεωργίου παρουσιάζεται ο Άγιος έφιππος να σκοτώνει τον δράκοντα και να απελευθερώνει την κόρη του βασιλιά που επρόκειτο να γίνει βορά του δράκοντα. Η παράδοση αυτής της δρακοκτονίας παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα με τον αρχαίο ελληνικό μύθο για την απελευθέρωση της Ανδρομέδας από τον Περσέα [2]. Η Ανδρομέδα και ο Περσέας μαζί με το Κήτος είναι λαμπροί αστερισμοί του φθινοπώρου.

Στους καθεδρικούς καθολικούς ναούς της Δύσης, π.χ. στην Παναγία των Παρισίων, στις άκρες στις στέγες και στις υδρορροές, βλέπουμε δράκοντες και άλλα φανταστικά όντα ως αποτρεπτικά σύμβολα. Άλλα και στη Μάκρη, που βρίσκεται απέναντι από την Σαμοθράκη, στον ναό της Αγίας Αναστασίας (με κτητορική επιγραφή 1833 και 1100) υψηλά στο εσωτερικό, περίπου στο κέντρο, ένθεν και ένθεν υπάρχουν δύο ξυλόγλυπτοι δράκοντες. Πιθανόν αυτοί οι δύο δράκοντες να συμβολίζουν τους δύο Κουρήτες Κορύβαντες Διδύμους Κάστορα και Πολυδεύκη, γιατί εκεί ήταν πριν ο ναός των. Θα ήθελα να εξηγήσω αυτήν την άποψη.

Οι εκκλησίες Άγιος Γεώργιος, Αγία Αναστασία¹, τα ερείπια του Αγίου Δημητρίου, η Αγία Παρασκευή και ο Προφήτης Ηλίας στην κορυφή του λόφου της Μάκρης, φαίνεται ότι είναι κτισμένες επάνω σε ερείπια αρχαίων ναών².

Ο Άγιος Γεώργιος επάνω σε λευκό άλογο, που συμβολίζει την άνοιξη, και ο Άγιος Δημήτριος επάνω σε καστανού χρώματος άλογο, που συμβολίζει το φθινόπωρο, αντικατέστησαν τους Κουρήτες - Καβείρους - Κορύβαντες στη λαϊκή δοξασία. Συγκεκριμένα στη Θεσσαλονίκη, η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου είναι κτισμένη επάνω στο χώρο που ήταν αρχαίος ναός αφιερωμένος στους Καβείρους. Μετά την ίδρυση της Θεσσαλονίκης από τον Κάσσανδρο, το 315 π.Χ., οι Κάβειροι λατρεύονταν στον ναό του Ήφαι-

στου, που ήταν χτισμένος στο χώρο όπου σήμερα βρίσκεται ο ναός της Παναγίας Χαλκέων. Άλλα και η Ροτόντα, που χτίστηκε από τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Γαλέριο στις αρχές του 4ου αιώνα μ.Χ., ήταν ναός αφιερωμένος στους Καβείρους. Οι χριστιανοί, γνωρίζοντας το μυστηριακό χαρακτήρα του ναού, τον ονόμασαν με το επίσης μυστικιστικό όνομα ναός των Ασωμάτων Αγγέλων. Αργότερα ονομάστηκε Άγιος Γεώργιος. Η επιλογή αυτής της ονομασίας δεν έγινε τυχαία, αλλά σκόπιμα, γιατί με αυτήν την ονομασία οι χριστιανοί, παραπλανώντας τους πιστούς της πατρώας θρησκείας, ισχυρίζονταν ότι τιμούν τους μεγάλους θεούς, που απεικονίζονταν σε διάφορες παραστάσεις ως φτερωτά όντα: χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η Νίκη της Σαμοθράκης και διάφορα ευρήματα σε ετρουσκικά αγγεία. (Έχει βρεθεί ετρουσκικό κάτοπτρο που εικονίζει τρεις Καβείρους, οι δύο είναι μεγαλύτεροι σε ηλικία, γενειοφόροι με φτερά, έχουν στη μέση τον νεότερο αδελφό τους, τον Καδμίλο, και ετοιμάζονται να τον θυσιάσουν.)

Στη Θεσσαλονίκη έχουν βρεθεί τοπικά νομίσματα της πόλεως που εικονίζουν Κάβειρο σε δύο παραλλαγές, στη μία κρατάει στο χέρι σφυρί ενώ στην άλλη ακουμπάει το σφυρί στον ώμο του, δηλωτικά της σχέσεώς τους με τον Ήφαιστο και τη μεταλλουργία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. HYMNS AND INITIATIONS, Translated by Thomas Taylor, published in 1994, revised edition published in 2003, A republication of the Mystical Hymns of Orpheus (1824), The Prometheus Trust, UK, p. 95.
2. ΔΗΜΗΤΡΑ, Εγκυλοπαίδεια ΠΑΠΥΡΟΣ LAROUSSE BRITANICA, Αθήνα (2007). Εκδ. ΠΑΠΥΡΟΣ, λήμματα ΔΗΩ, ΚΑΒΕΙΡΟΙ, ΔΡΑΚΩΝ, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ.
3. ΑΧΙΛΛΕΩΣ Θ. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, έκδοσις Β' 1963, λήμμα ΚΑΒΕΙΡΟΙ.
4. ΜΑΡΩ Κ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, ΟΡΦΙΚΗ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ, Αστρονομία και μυστηριακή λατρεία, Πρακτικά Συμποσίου, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ροδόπης - Έβρου, Κομοτηνή 2009.
5. ΠΑΣΧΑΛΗ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Περιλήψεις εργασιών στο ανωτέρω συμπόσιο [4], Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης, τ. 32, σελ. 19, 20, 21.
6. ΜΑΡΩ Κ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Κοσμολογικά και Κοσμογονικά Αντιλήψεις εις την Ελλάδα κατά την Β' χιλιετία π.Χ. Διδακτορική Διατριβή, Αθήναι 1978, σελ. 106.
7. ΠΑΣΧΑΛΗ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Η Ελληνική Αστρονομία της Β' χιλιετίας π.Χ. Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης, τ. 25 , σελ. 26-27.
8. ΧΑΣΑΠΗ Κ., Η Ελληνική Αστρονομία της Β' χιλιετίας π.Χ. κατά τους Ορφικούς Ύμνους, διδακτορική διατριβή, Αθήναι 1967.
9. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ, Η ουρανογραφία των Αγίων, Εταιρεία Αστρονομίας και Διαστήματος, Βόλος (2005).
10. DAVID FONTANA, The Secret Language of Symbols, Pavillon Books Limited, London (1993).
11. UDO BECKER, Lexikon der Symbole, Herder Spektrum, München (2002).
12. RUDOLF OTTO, Das Heilige, Becksche Verlag, München (1923)

1. Δες περιοδικό “Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης”, τ. 26 και 29.

2. Αυτό έχει τη θετική πλευρά γιατί μας δείχνουν τους ιερούς τόπους των προγόνων μας. Σημαδεύουν και προστατεύουν κατά κάποιο τρόπο αυτούς τους χώρους, που αλλιώς θα γίνονταν χωράφια, οικόπεδα και οικισμοί.

Ε Κ Δ Η Λ Ω Σ Ε Ι Σ Θ Ρ Α Κ Ω Ν

Η Θράκη πατάει Γκάζι

Στις 10, 11 και 12 Σεπτεμβρίου 2010 από τον Δήμο Αθηναίων διοργανώθηκε πολιτιστική εκδήλωση στο χώρο του «ΓΚΑΖΙ», Πειραιώς 100, με τίτλο «Η Θράκη πατάει Γκάζι». Η ιστορία και τα επιτεύγματα της ευρύτερης πατρίδας μας συγκινεί μεγάλο μέρος πολιτών από όλα τα μέρη της Ελλάδας και όλος ο χώρος γέμισε ασφυκτικά, κυρίως την ημέρα των εγκαινίων. Πρωτοστάτης ο Δήμαρχος Αθηναίων Νικήτας Κακλαμάνης, ο οποίος εκήρυξε την έναρξη των εορτών, ενώ μίλησαν απευθύνοντας χαιρετισμούς ο Αντιδήμαρχος Αθηναίων Νικ. Βαφειάδης, ο Νομάρχης Έβρου Νικ. Ζαμπούνιδης και ο Νομάρχης Ξάνθης Γεώρ. Παυλίδης. Το τριήμερο στόλισαν: Έκθεση Ζωγραφικής στην αίθουσα Κωστή Παλαμά των καλλιτεχνών Γιάννη Μητράκα, Σύνης Αναστασιάδη, Δημ. Ναλμπάντη κ.ά., συναυλία με το συγκρότημα του Βαγγέλη Δημούδη, αφιέρωμα στην οικογένεια του Αλ. Καραθεοδωρίου Αλέξανδρου και Δέσποινα Σκούταρη, πολύχρωμη μουσική παράσταση με την Ζωή Τηγανούρια, συναυλία με τον Καριοφύλλη Δοϊτσίδη, θέατρο Σκιών και τραγούδια του Μάνου Χατζηδάκι με τις αδελφές Βουγιουκλή και πλούσια θρακιώτικα εδέσματα από τον γυναικείο συνεταιρισμό ΓΑΙΑ. Πάρα πολύ εντυπωσίασαν οι παραδοσιακοί θρακικοί χοροί από τους χορευτές της ΠΑΟΝΕ και το Λύκειο Ελληνίδων της Ξάνθης. Για την επιτυχία και την αρτιότητα των εκδηλώσεων συνέβαλε τα μέγιστα και το Δ.Σ. της Πανθρακικής Ομοσπονδίας με επικεφαλής την πρόεδρο Α. Πεντιφράγκα, ενώ στην αναφερθείσα αίθουσα Κωστή Παλαμά φιλοξενήθηκαν και εκθέσεις κοσμημάτων, γλυπτικής και φωτογραφίας.

Κράτης Ποιμενίδης

Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Κ Α

Στις 14 Αυγούστου 2010 αναπαύθηκε ο γνωστός ζωγράφος-αγιογράφος συμπολίτης μας Ράλλης Κοφίδης. Στη σύζυγό του Μαρία, στην κόρη του Σοφία και σε όλους τους συγγενείς εκφράζουμε τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

Τον Ιούλιο του 2010 αναπαύθηκε ο Ηρώ Σαχτούρη, ύστερα από πολύχρονη ασθένεια. Η εκλιπούσσα υπήρξε ένα από τα μέλη της διοικούσας επιτροπής που ορίστηκε για να διεξαγάγει τις πρώτες εκλογές που ανέδειξε το πρώτο Δ.Σ. του συλλόγου μας. Ας είναι ελαφρό το χώρα που τη σκεπάζει.

Στις 14 Αυγούστου 2010 έφυγε από τη ζωή ο Δημήτρης Μαγιάφας, σύζυγος της Ειρήνης Γιαννικάκη-Μαγιάφα. Ο Σύλλογός μας εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια στην αγαπημένη του γυναίκα, στα παιδιά του Αλέξανδρου και Ευρυδίκη, στα εγγόνια του Δημήτρη και Ειρήνη, στα αδέλφια του Βασίλη και Σμαρώ, στα ανήψια του και σε όλους τους συγγενείς.

Π α ρ ο ρ ά μ α τ α : Το κείμενο «ιδιαίτερες διακρίσεις» στο προηγούμενο τεύχος (34ο) σελ. 23 φέρει την υπογραφή σύνταξης «Ελευθερία Παλαιού» αντί του ορθού «Ευαγγελία Παλαιού». Για το λάθος μας ζητούμε συγγνώμη από την κ. Παλαιού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

«ΣΠΑΡΤΑΦΛΩΝ 2010» ΕΝΑΣ ΑΓΩΝΑΣ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕ ΤΑ 28 ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ ΕΝΩ ΠΕΡΑΣΑΝ 2.500 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ ΤΟΥ ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗ

Γράφει ο Παναγιώτης Τσιακίρης

Mε τη λαμπρή τελετή απονομής των μεταλλίων στο χώρο εκκίνησης του Μαραθωνίου δρόμου έπεισε η αυλαία του 28ου διεθνούς αγώνα υπεραποστάσεων «ΣΠΑΡΤΑΘΛΟΝ 2010».

Ο αγώνας προγραμματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στις 24 και 25 Σεπτεμβρίου με τη συμμετοχή 325 αθλητών από τριάντα δύο χώρες. Η διάρκεια του αγώνα είναι 36 ώρες και καλύπτει την απόσταση των 246 χλμ. από την Αθήνα στη Σπάρτη, θεωρείται δε ως ένας από τους πιό δύσκολους αγώνες στον κόσμο μαζί με το Μαραθώνιο της Σαχάρας που είναι ίσης απόστασης και διαφέρει επτά μέρες.

Τερμάτισαν 128 δρομείς, πουσσόστο σημαντικό, αν λάβουμε υπόψη μας τις δύσκολες καιρικές συνθήκες που επικράτησαν φέτος, ανάμεσά τους 13 γυναίκες, με πρώτο, τον εκτληκτικό 35χρονο Ιταλό **Ivan Cudin** που κάλυψε την απόσταση σε 23 ώρες 03' και 06''. Ο δεύτερος αθλητής **Jan Lantink**, Ολλανδός, που τερμάτισε σε 23:31':22'' έλαβε μέρος και πέρυσι, τερματίζοντας σε καλή σειρά. Ακολούθησε στην τρίτη θέση ο Γερμανός **Jan Prochaska** με χρόνο 24:55':58''. Πρώτη από τις γυναίκες τερμάτισε η Αγγλίδα

Ο **Ivan Cudin**, που τερμάτισε πρώτος, ανάμεσα σε διοργανωτές του αγώνα. Διακρίνουμε τον πρόεδρο μας κ. Παναγιώτη Τσιακίρη.

Η **Emily Gelder** που τερμάτισε πρώτη από τις γυναίκες.

Emily Gelder, με χρόνο 30:17':03'' και κατέλαβε τη 14η θέση, δεύτερη η Γιαπωνέζα **Masumi Yoshimura** σε 32:32':41'', 32η στη γενική κατάταξη και τρίτη η Αγγλίδα **Heather Founding** με χρόνο 32:43':24'', 34η στη γενική κατάταξη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ανάμεσα στους 128 που τερμάτισαν φέτος είναι και ένδεκα Έλληνες, ένας από τους οποίους, ο **Στέργιος Αναστασιάδης**, κατέλαβε τη 10η θέση στη γενική κατάταξη.

Ο μεγαλύτερος σε ηλικία ήταν ο 75χρονος Γερμανός **Alfred Schippes**, που τερμάτισε 114ος σε 35:23':19''.

Ένας πατέρας με την κόρη του από την Εσθονία τερμάτισαν μαζί, αφήνοντας πίσω τη μητέρα που έλαβε μέρος και εκείνη στον αγώνα. Επίσης τερμάτισαν μαζί και οι **αδελφοί Κρυστάλλη** από τη Θεσσαλονίκη.

Ενθουσιασμένοι από την άρτια διοργάνωση του αγώνα έμειναν οι αθλητές που συμμετείχαν στο φετινό αγώνα και πολλά τα συγχαρητήρια στα πληρώματα των σταθμών εφοδιασμού και στον επί δεκαπέντε χρόνια πρόεδρο του Διεθνούς Συνδέσμου ΣΠΑΡΤΑΘΛΟΝ και δικό μας πρόεδρο κ. Παναγιώτη Τσιακίρη.

Ένας δρομέας, ενώ διέρχεται μπροστά από τα ερείπια της αρχαίας Κορίνθου.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

Δεδέγατς - Νεάποδη - Αλεξανδρούποδη

Μια συζήτηση γύρω από τα τρία ονόματα της πόλης μας

Γράφει ο Αντώνης Τερζής

Επειδή η αντιπαράθεση δεν έχει τελειωμό σχετικά με την ονοματολογία της πόλης μας, θα επαναλάβω για μια τελευταία φορά τη θέση μου, όπως αυτή εκφράστηκε στην «ΕΝΔΟΧΩΡΑ»¹. Στο άγονο πνευματικό τοπίο της σημερινής Αλεξανδρούπολης οι ασχολούμενοι με την ιστορία της πόλης είναι σπάνιο είδος και αυτή η ιστορική αρρυθμία των πολλών δηλώνει τη νοοτροπία και την ελαφρότητα με την οποία αντιμετωπίζουν οι συμπολίτες μας την ιστορική μας μνήμη.

Αλλά και η ακατάσχετη ρητορεία και προχειρότητα κατά καιρούς από άσχετους, όπως και η στείρα αντιπαράθεση από τους «ειδικούς» που φλυαρούν χωρίς τεκμήρια και αποδείξεις, αποπροσανατολίζουν και τελματώνουν την έρευνα.

Σοβαρός μελετητής της ιστορίας της πόλης, ο Σαράντος Καργάκος στο επίτομο έργο του² τοποθετείται με αξιόλογες παρατηρήσεις, κρίσεις και σχολιασμούς που θα αποτελέσουν αφετηρία για γόνιμη συζήτηση και θα δώσουν απάντηση στους προχειρολόγους. Ερμηνεύοντας τα Πρακτικά της εποχής που πρώτος έφερα στο φως και δημοσίευσα στο έγκριτο περιοδικό «ΕΝΔΟΧΩΡΑ»³ και αναφερόμενος συγκεκριμένα στο πρόγραμμα υποδοχής του βασιλέως Αλεξάνδρου Α', που συντάχθηκε από τον τότε πολιτικό Διοικητή Κ. Σνωκ και φέρει τόπο και ημερομηνία «Δεδέαγατς τη 8η Ιουλίου 1920», προβληματίζεται ο συγγραφέας και πολύ σωστά επισημαίνει:

«Εντύπωση προκαλεί που ούτε και ο πολιτικός Διοικητής κ. Σνωκ χρησιμοποιεί πην ονομασία Νεάπολις, που φαίνεται πως κυριορίθμηκε αλλά δεν κυκλοφορήθηκε, πολύ δε περισσότερο δεν επισημοποιήθηκε»⁴.

Ο παραπάνω προβληματισμός του συγγραφέα εικάζω βάσισμα πως προέρχεται από την αντίφαση που παρουσιάζουν τα γραπτά κείμενα που δημοσίευσα, σε σχέση με τις ζώσες προφορικές μαρτυρίες που θέλουν μέσα στο δίμηνο χρονικό διάστημα από την απελευθέρωση (14η Μαΐου 1920) και μέχρι την επίσκεψη του βασιλιά Αλεξάνδρου Α' (8η Ιουλίου 1920) να έχει αλλάξει η πόλη το όνομα από Δεδέαγατς που ήταν, σε Νεά-

πολη και στη συνέχεια προς τιμή του βασιλέα σε Αλεξανδρούπολη.

Κάθε αντιπαράθεση (πάντα καλόπιστη), γεννά στον γράφοντα αμφίθυμη διάθεση και στην προκειμένη περίπτωση αισθάνομαι χαρά και συντάσσομαι απόλυτα με την άποψη του συγγραφέα που πιστεύει πως το όνομα Νεάπολις δεν «κυκλοφορήθηκε» και δεν «επισημοποιήθηκε» σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα. Σαν αδιάψευστη μαρτυρία του ισχυρισμού μου αυτού, παραθέτω απόσπασμα από τα Πρακτικά ΣΤ' της εφοροδημογραφίας Δεδέαγατς:

«Σήμερον 26η του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1920 εν τη αιθούσῃ της Ιεράς Μητροπόλεως συνείλθεν η ἐντίμος

Αντιπροσωπεία υπό την Προεδρείαν του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αγίου Αίνου κ. Ιωακείμ, παρόντων των κάτωθι υπογεγραμμένων μελών, την νόμιμον απαρτίαν αποτελούντων. Ο Σεβασμιώτατος Πρόεδρος ανακοινών την εις Κωνσταντινούπολιν αναχώρησίν του αποχαιρετά την Κοινότητα...

Είτα συμφώνως εκφρασθήση γενική ευχή, όπως η πόλις μετονομασθή με πρόσφορον τινά ελληνικήν ονομασίαν, ο Πρόεδρος δηλοί ότι προέβη σήμερον επ' εκκλησίας εις την βάπτισην της πόλεως διά του ονόματος Νεάπολις προτρέπει δε όπως του λοιπού όλοι εις τε τας επιστολάς και εις τα διάφορα αυτών εμπορικά ή άλλα έγγραφα συμπληρώσων εν παρενθέσει μετά

το όνομα Νεάπολις το τέως τουρκικόν της πόλεως όνομα Δεδέαγατς, συνιστών προσέτι εις τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως προβώσιν αρμοδίως εις την επισημοποίησην της πράξεως διά της εκδόσεως του σχετικού Βασιλικού Διατάγματος...».

Συμπερασματικά κατά τα παραπάνω και μέχρι την 26η Οκτωβρίου του έτους 1920 η πόλη παραμένει ακόμη και τυπικά αβάπτιστη.

Αυτά και μόνο για την ιστορία και χωρίς άλλο σχόλιο για να κλείσει αυτή η άγονη αντιπαράθεση.

1. Περιοδικό Ενδοχώρα τ.73, Μάρτιος 2001 - 3. τ.62, Απρίλιος 1999, σελ. 43-51

2, 4. Σαράντος Καργάκος, Αλεξανδρούπολη - Μια νέα πόλη με παλιά ιστορία, Αθήνα 2000

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Ἀραφιώτικα

Γράψει ο Γιώργος Ψύλλας

Σβαλε τα γέλια ο καπετάν Τζωρτζάκης Συρίγος, που άκουσε από τον κυβερνητικό κουμανταδόρο της Ανάφης, πως τόχια ο Ντελής δεν το 'χει σε τίποτα, να πάρει με το φελουκάκι του πρίμα τον καιρό και μην τον είδατε, μην τον απαντήσατε, σε μια-δυο μέρες, μ' όλλα λόγια, θα είναι στην Αλεξανδρούπολη.

"Μη σκας, κυρ μινίστρο μου. Έτσι όπως εγώ βλέπω τα πράγματα και σήκω φύγε, να πεις στον Ντελή, ελεύθερο από την εξορία να τον αφήσεις, αυτός δεν φεύγει. Κόλλησε, με φαίνεται, στο νησί, σαν πεταλίδα κόλλησε, δεν φεύγει σε λέω", τον είπε και πήρε να χαιδεύει την γενειάδα του, κοιτάζοντας με τα καταπράσινα μάτια του την λυσσασμένη θάλασσα.

Αντάρα βαριά!

Πέμπτη μέρα σήμερα και δεν λέει να το γυρίσει βιοριαδάκι. Εκεί!

Κακιά μια σοροκάδα, βάσταγε γερά. Τρεις νοματαίοι, εξόριστοι κι αυτοί, ξέμειναν στα ξερονήσια, στα Φτενά, χωρίς νερό, χωρίς ψωμί, χειμώνα καιρό, την βγάζαν δεν την βγάζαν. Ποιον να στείλουν, στα Φτενά, σ' αυτόν τον χολασμό; Ο επόπτης των εξορίστων δεν έβρισκε μια λύση.

Πού ακούστηκε, ένας πολιτικάντης καρεκλάς, να βρίσκει λύσεις;

"Μόνο ο Ντελής μπορεί!", τον είπε ο Συρίγος, πάνω που τον ρώτησε, αν ξέρει κανέναν όξιο της θάλασσας.

"Εμ, αυτός είναι, που θα το σκάσει", είπε ο μινίστρος κι ο Συρίγος πήρε να γελά, μέχρι που δάκρυσε στο τέλος.

"Μπαίνεις εγγύηση, Τζωρτζάκη;"

"Το κόβω το κεφάλι μου, για τον Ντελή".

Ήξερε δύο πράγματα ο νοικοκύρης της Ανάφης, που γύρισε και είπε "το κόβω το κεφάλι μου". Την μαεστρία του Ντελή στην θάλασσα και την αγάπη του για την κόρη του, την Μαρία. Χωρίς την Μαρία, ο Ντελής δεν θα 'φευγε ποτέ απ 'το νησί.

"Τι λες Γιώργο; Θα τα καταφέρεις;"

Δεν απάντησε ο Ντελής στον Συρίγο.

Μόνο κοίταζε τριγύρω, σαν να φαχούλευε μέτρο-μέτρο τον ορίζοντα, άνοιξε τα ρουθούνια του καλάκαλά, να μυρίσει τα ρέματα του ανέμου κι άφησε το ένστικτό του, να προφητεύσει, για την επικείμενη αποκοτιά. Έλεγε η πείρα του, πως πριν βραδιάσει, λεβάντε θα τον γύριζε και από , στα γρήγορα, γρεγολεβάντε. Μα... για την ώρα, η μπουκαδούρα καλά κρατεί. Τρεις σύντροφοι μονάχοι! Ένας υποψήφιος πεθερός, υπερήφανος γι αυτόν. Και μια απάνθρωπη εξουσία του φόβου, που έπρεπε, να πάρει μάθημα, πως τα κουμμούνια δεν το σκάνε, μένουν στα ταμπούρια της πίστης τους, με το κεφάλι τους ψηλά.

"Φεύγω κιδλας", είπε μια απότομα στον Συρίγο και τράβηξε για το φελουκάκι του, πέντ' έξη μέτρα δηλαδή, χαρά στο πράμα. Με το φελουκάκι του αγκαλιά, έκανε εξορία ο Ντελής. Ψαρέματα, χταπόδια, καλαμάρια, όλα τα καλά της θάλασσας, να φάνε τα Αναφιώτικα και όλα τα συντρόφια. Αυτός και το φελουκάκι του! Αν ήθελε, να το σκάσει, την κακιά θάλασσα θα διάλεγε, μαθές;

Φόρτωσε στην βάρκα του νερό και φαγώσιμα και λύθηκε, για τα μανιασμένα κύματα. Θα είπε και μια προσευχή, που λένε μυστικά οι θαλασσινοί, να καλοπιάσουν τα κακά νερά και άνοιξε διστακτικά το λατίνι του, να πάρει τον καιρό στο πλάι, όσο γινόταν. Σιγά-σιγά. Γλυκά- γλυκά. Είχε μέρα μπροστά του. Έπρεπε, να κλέβει τον άνεμο στο πανάκι του και να 'ρθει η ώρα η καλή, μια στιγμούλα ανάπταυλας, που κάνει ο αέρας και θα πριμάριζε για τα ξερονήσια. Ζικ-ζακ το βαρκάκι. Ζικ-ζακ και η καρδούλα του. Την Μαρία είχε για φυλαχτό του.

Η Μαρία!

Πρασινομάτα κι αυτή, σαν τον πατέρα της. Μαλλιά μαύρα κατσαρά, στητή, περήφανη μια γυναίκα, γέννημα του διάφανου Αιγαίου και του ήλιου της προκοπής. Γελαστή και άοκνη, μια κόρη. Το νοικοκυρίο του καπετάν Τζωρτζάκη, κρατιόταν απ' τα χέρια της.

Τα μιλήσανε οι δυο τους. Μια χαρά τα βρήκανε. Μα... είπανε, να μην πούνε ακόμη τίποτε στον πατέρα της. Μυστικό να το χουν!

Τι μυστικό, καλέ κι σεις;

Μοσχοβιολά ο έρωτας, αν δεν το ξέρετε. Σαν την φρεσκοκομμένη ρίγανη, μυρίζει ένα πράμα. Δεν έβλεπε ο Συρίγος τα ξαναμένα μάγουλα της κόρης του; Για, μήπως, το λαμπτήρισμα δεν έβλεπε των ματιών της;

Η κόντρα με τον άνεμο, κόντεψε να τον πάει ίσαμε την Θήρα, που λέει ο λόγος. Μα ήξερε τα χούγια του σορόκου. Κουράζεται καμιά φορά κι αγκομαχάει, κόβει για λίγο, λες και θέλει, να πάρει φόρα και ξανά λυσσά, το βάζει αμέτι μουχαμέτι, να ξεκαρφώσει κάβους και στεριές, ανάποδος και μοχθηρός που είναι.

Όμως... κι αν του 'μεινε μισό πανί, σωστό ρετάλι κι αν τα νερά στην βάρκα του, λιγάκι θέλανε να την φουντάρουν, πάνω που η μέρα λιγόστευε το φως της, το γύρισε από ανατολικά κι ορτσάρισε ολότελα για το ξερόνησο, κατάκοπος.

Σώθηκαν κι αυτός κι οι σύντροφοί του!

Πέρασε κάμποσος καιρός κι άλλαξε πρόσωπο η εξουσία. Άλλαζουν όλα με τον Πόλεμο, με την Κατοχή. Ήλθε και γι αυτόν η ώρα, να φεύγει απ' την Ανάφη, με την Μαρία αγκαλιά και την πανέμορφη αδελφή της, την Αρτεμισία, από δίπλα.

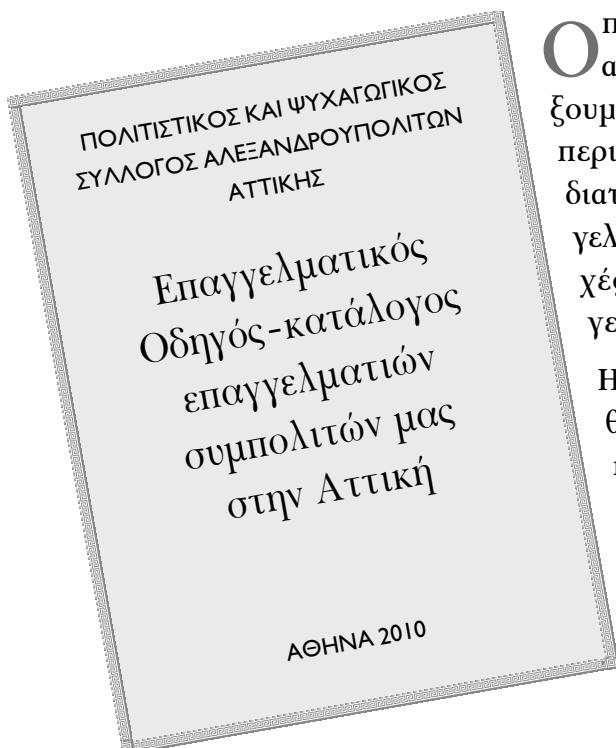
Στην Αλεξανδρούπολη!

Τα άλλα τα ξέρετε. Τι να τα λέω πάλι;

Να πω μόνο, πως η πόλη μας περπάτησε την ιστορία της με πράματα απλά, με αφανείς ανθρώπους, απ' αυτούς που κυλάνε την μυλόπετρα της ρωμιοσύνης και δεν τους φαίνεται.

Χαιρετώ σας

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ				
1 Δετσαρίδης Παναγιώτης Εις μνήμην του αδελφού του Χαράλαμπου	100,00 €	12 Γούδα 13 Γούδα 14 Δουλάμη 15 Δούπα 16 Θωμαΐδου 17 Καλαμογιώργου 18 Καραπατζοπούλου-Ρηγοπούλου 19 Καραμανή 20 Κουτρούλας 21 Κουφού 22 Λιανίδης 23 Μάλλιου - Τσελεμπή 24 Μασκαλέρης 25 Μασκαλέρης 26 Μπιλιμπίνης 27 Ντομπρουόδης 28 Παλακίδου 29 Παμπορίδης 30 Πάντσιου 31 Παχυγιανάκης 32 Πετρίδου - Μουφτόγλου 33 Ρούμπου 34 Σισμανίδης 35 Σοϊμοίρη 36 Σταματοπούλου 37 Σταυρακούδη - Αδαμοπούλου Αλίκη	Αφρούλα Ελένη Παναγιώτα Μαρία Θάλεια Νίκη Σεμίραμις Μαρία Βασήλης Αρχοντούλα Ιωάννης Άννα Χρήστος - Δανάη Αθανάσιος Ξάνθηππος Ευάγγελος & Ελένη Πέπη Δημήτριος Λυδία Γεώργιος Αντωνία Τιτίκα Πέτρος Γιώτα Χρυσάνθη Επίκληση Ερήνη Ελευθέριος Κωνσταντίνα Ζαφειρώ Αικατερίνη Σταύρος Κυριαζής Ελένη Βέτα	40,00 € 50,00 € 20,00 € 20,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 20,00 € 50,00 € 20,00 € 50,00 € 50,00 € 100,00 € 20,00 € 50,00 € 20,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 € 100,00 € 20,00 € 50,00 € 20,00 € 50,00 € 30,00 € 100,00 € 100,00 € 20,00 € 20,00 € 50,00 € 30,00 € 100,00 € 50,00 € 30,00 € 60,00 € 30,00 €
ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΕΣ				
1 ΑΝΩΝΥΜΟΣ 2 Βερβερίδης 3 Βερβερίδης 4 Βερβερίδης 5 Βερβερίδης 6 Βλαχοπούλου 7 Βουτσινά-Τσαλαγράδα 8 Γεροντοπούλου 9 Γεωργιάδου 10 Γιαννούλη 11 Γιαννούτσος	A.Τ Νικόλαος Μόσχος Αθανάσιος Χαράλαμπος Ντίνα Άννα Ασπασία Νίνα Σωτηρία Γεώργιος	50,00 € 20,00 € 20,00 € 20,00 € 20,00 € 20,00 € 30,00 € 100,00 € 50,00 € 50,00 € 50,00 €	38 ΤΑΞΗ ΤΟΥ 1955 39 Τσαϊρίδου 40 Τσινταράκης 41 Φατφατούλη 42 Χαμπούρη 43 Χαμπούρη 44 Χαριτούδης 45 Χατζηαποστόλου 46 Χατζήγιανακείμ-Καφετζή 47 Χατζησταυρακίδου	20,00 € 20,00 € 50,00 € 30,00 € 100,00 € 100,00 € 50,00 € 30,00 € 30,00 € 60,00 € 30,00 €

Όπως προαναφέραμε στο εισαγωγικό σημείωμα αυτού του τεύχους, θα προσπαθήσουμε να συντάξουμε και να διανείμουμε στους αναγνώστες του περιοδικού μας έναν οδηγό συμπολιτών μας, που διατηρούν επιχειρήσεις ή ασκούν ελεύθερο επαγγελματικά στην περιοχή της Αττικής ή σε άλλες περιοχές, εφ' όσον ενδιαφέρονται να γίνουν επαγγελματικά γνωστοί.

Η φιλοσοφία και ο στόχος αυτής της προσπάθειάς μας είναι να γνωρίσουμε τους νεότερους ή παλαιότερους επαγγελματίες που κατάγονται από την ιδιαίτερη πατρίδα μας, να τους στηρίξουμε και να αναπτύξουμε μια σωστή και ειλικρινή σχέση σε επαγγελματικό πεδίο.

Περιμένουμε τις προτάσεις σας.

Συμπληρώστε και αποστέλτε το απόκομμα στη διεύθυνση του περιοδικού μας.

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ		
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΟΝΟΜΑ		
ΕΠΩΝΥΜΟ		
ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ		
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		
ΠΟΛΗ		
ΚΩΔΙΚΟΣ		
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΕΡΓΑΣΙΑΣ	
	ΟΙΚΙΑΣ	
	ΚΙΝΗΤΟ	
E-Mail		
Site-www		
ΩΡΑΡΙΟ		
ΕΤΑΙΡΕΙΑ		
ΕΠΩΝΥΜΙΑ		
ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΣΙΑΚΙΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 210-60 04 855 6928 231 083 ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗΣ 210-99 56 411 6977 253 260		

100 ΧΡΟΝΙΑ 1909-2009

ΜΙΚΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Κείμενα - Σκέψεις - Φωτογραφίες

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

ΚΑΘΗΓΗΤΟΛΟΓΙΟΝ

Της πρώτης μεταπολεμικής - ταραγμένης γυμνασιακής εξαετίας (1945-1951)

Γράφει ο Γιώργος Χατζηανδρέου

ΓΑΣΠΑΡΗΣ ΚΩΝ., Μουσικός

Μάλλον επτανησιακής καταγωγής, καλλιεργημένος, ευγενικός και προς τους μαθητές, προσπαθούσε να μας αποσπάσει από το τραχύ μεταπολεμικό και εμφυλιοπολεμικό περιβάλλον και να μας βάλει στο χώρο της μουσικής που και τ' αγρίμια ημερεύει. Στο θεωρητικό μέρος έκανε ό,τι μπορούσε. Πεντάγραμμο, κλειδιά, νότες, διέσεις και ημιτόνια, όλο και κάτι μας έμεινε, όπως και η εικόνα συμμαθητών μας να εξετάζονται στους τόνους και τις νότες, με αδέξιες κινήσεις του αντιβροχίονα πάνω-κάτω. Στην πρακτική, εκτός από την αντιξότητα των παραφωνιών μας, είχε ν' αντιμετωπίσει και το αρμόνιο που, αντί βοηθείας, μάλλον πρόβλημα τού δημιουργούσε. Το πιθανότερο είναι να έμεινε υπόλειμμα του προπολεμικού εξοπλισμού του σχολείου που, λόγω της σαραβαλοποίησής του, γλίτωσε το βουλγαρικό «σλίβωμα»¹ των πιάνων και διάφορων καλλιτεχνημάτων κατά την αποχώρηση των αρπακτικών, τέως αμαχητί κατακτητών, του ηττημένου πλέον στρατοπέδου του άξονα.

**Ο Σύλλογος των καθηγητών σε μια αίθουσα του σχολείου.
Διακρίνονται από αριστερά προς τα δεξιά
οι Κ. Γάσπαρης, Σκορδίνη, Μιαούλη, Παπάζογλου,
Αλιφέρης, ο Γυμναστάρχης Αδ. Ταμβακίδης.**

*1910-1920;
1920-1930;
1930-1940;*

Αυτό το αρμόνιο, λοιπόν, όταν επιχειρούσε να παίξει, έβγαζε, εκτός των 7 μουσικών φθόγγων, πέρα από κλίμακες και χωρίς θωπευτικό χειρισμό των πλήκτρων του κλαβιζέ, τις ισχυρότερες υπερνότες... «γκράγκα»-«γκρούγκα» που παρήγοντο από τα πεντάλια και υπερκάλυπταν κάθε άλλο ήχο.

ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ ΘΕΟΔ., Φυσικός

Γνώστης της φυσικής, θρησκευόμενος συνειδητά, δεν σταματούσε στα όρια των προδιαγεγραμμένων καθηκόντων του και έκανε το «κάτι παραπάνω» επ' επωφελεία των μαθητών που τους έκανε να την αγαπήσουν με το ζωντανέμα της στα πειράματα του εργαστηρίου που έστησε και με άσκες προσπάθειες εμπλούτιζε διαρκώς. Αυτός

**Μαθήτριες της Ε' Γυμνασίου, έτους 1948, με τους καθηγητές
Θ. Γεωργούση, Φ. Φουρτούνα, Θεοδωρίδην Αφρούλα, Γωγώ
Θεολογίδην, Χρυσούλα Θεοδωρίκου, Δέσποινα Φουσταζήδην,
Αζαρκιανίδην, Ευδοκία Καλαϊτζή, Διανέλου Ελένη, Κική
Ραπποπούλου, Σουρτέση Σοφία, Γκιούρδα Όλγα, Ζάλου
Σοφία, Μπίζιου Ελένη, Μούτλια-Καρυπίδου Μαρία.**

1. Η λέξη «σλίβωμα» αποδίδει απόλυτα την πράξη της έντεχνης κλοπής ενός πράγματος με το βλέμμα προστηλωμένο παραπλανητικώς αλλού, και προέρχεται από το ρήμα «σλίβώνω» της σαμοθρακίτικης διαλέκτου· όταν μάλιστα συνοδεύεται από τη σχετική νοηματική ακτινοειδή περιστροφή των δακτύλων της στραμμένης προς τα κάτω πταλάμης είναι ο τέλειος αμετάφραστος προσδιορισμός της πράξης. Δυστυχώς, αυτή η πράξη, με το προαναφερθέν άγνωστο-παράξενο όνομα, έχει τεράστια εφαρμογή στη σημερινή δημόσια ζωή...

τόλμησε και διηγύρυνε τον κύκλο των πηγών μας, πέρα από τα σχολικά βιβλία, με τους δύο τόμους Φυσικής των Παπαγεωργίου-Παλαιολόγου. Στην αρχή που ήλθε, έδωσε την εικόνα του ζόρικου και όγριου, σκιζόντας την γάτα σε κάθε ευκαιρία.

Μία φορά, όταν στα τελευταία θρανία της «γερουσίας» εντόπισε τον Τακημπάση (φανταστικό όνομα) να χαζεύει ενώρα μαθήματος, εκτόξευσε με φόρα από την έδρα την κιμωλία που κρατούσε. Ο γερουσιαστής-συμμαθητής, που την δέχθηκε καταμεσής στο κούτελο (μπράβο ευστοχία!), πετάχθηκε τρομαγμένος, ενώ οι άλλοι βάλαμε τα γέλια αλλά κατά βάθος ανησυχήσαμε.

Εκ πεποιθήσεως «προστάτης της ηθικής μας», ήταν όλα τα χρόνια ο «αρχιδιώκης» των μαθητών φίλων της 7ης τεχνής, αλλά ποτέ, με πέραν της επιπλήξεως συνέπειες, ενώ παράλληλα ήταν συμπαραστάτης και βοηθός όποιου είχε κάποια ανάγκη και γι' αυτά είχε αποσπάσει την εκτίμηση, την αγάπη και την ευγνωμοσύνη όλων μας. Πανταχού παρών και οικούραστος σε όλες τις φάσεις της προσπάθειας του σχολείου να βρει τον μεταπολεμικό βηματισμό του. Καθηγητής που «πετεούσε» και με το παράδειγμά του, φυσικό ήταν, πριν από τους μαθητές, να επηρεάζει το οικογενειακό του περιβάλλον· τα παιδιά του. Ο σπόρος της προκοπής, που σκορπούσε γύρω του, φύτρωνε όπου έβρισκε γόνιμο έδαφος. Όσες φορές έτυχε να δω στην τηλεόραση τον Πτέραρχο γιό του να ασχολείται με αεροπορικά θέματα, τον καμάρωνα, ενώ ο νους μου έτρεχε πίσω στα γυμνασικά μου χρόνια, όταν επισκεπτόμουν τον φίλο μου Σταύρο Μπ. στην αρχή της οδού Θερμοπυλών και έβλεπα στην αυλή του διπλανού σπιτιού τον Γιωργάκη να παίζει αμέριμνα με τα άλλα πιτσιρίκια αδέλφια του.

ΓΙΑΓΚΙΝΗΣ, Μαθηματικός

Από τη Λακωνία, πολύ καλός μαθηματικός και αυστηρός καθηγητής, που δεν μας έκανε μάθημα ούτε μιας ώρας.

Έτος 1947; Τάξη Δ' Γυμνασίου, εκδρομή στη Μαΐστρο με τους καθηγητές Γιαννακούρο και Γιαγκίνη.

Φωτ. αρχείο Μαρίας Μούτλια-Καρυπίδου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Διάβασα την περιγραφή του κ. Γιώργου Χατζηανδρέου.

Επειδή και εγώ, όπως και άλλοι, υπήρξαμε μαθητές του αειμνήστου γυμναστή μας Φ. Αλιφέρη. Άνθρωπος με ευαισθησίες, φίλος των μαθητών του, γι' αυτό ήταν αγαπητός από όλους μας.

Μετά την αποφοίτησή μας φρόντισε να μας βρει δουλειά.

Έτυχε να τον συναντήσω στην Αθήνα στον υπόγειο της Ομόνοιας με βαρυχειμωνιά, εγώ με παλτό και κασκόλ κι εκείνος μόνο με το κλασικό κουστούμι και λίγα γκρίζα μαλλιά. Ήταν τότε επιθεωρητής στο Υπουργείο Παιδείας· του ευχήθηκα και εις ανώτερα.

Θέλω να καταλήξω με το άδοξο τέλος της ζωής του που δεν είναι γνωστό σε πολλούς.

Υπηρετούσα τότε στην Κομοτηνή, όταν διάβασα σε εφημερίδα ότι σε διαμέρισμα των Αθηνών μπήκε κάποιος διαρρήκτης και συνεπλάκη με τον ιδιοκτήτη του διαμερίσματος, ο οποίος, παρά την ηλικία του, προέβαλε αντίσταση. Ο διαρρήκτης τον κτύπησε στο κεφάλι με αποτέλεσμα να υποκύψει στα τραύματά του. Αυτός ήταν ο γυμναστής μας Φώτης Αλιφέρης σε ηλικία 90 ή 92, αν θυμάμαι καλά.

Επικοινώνησα τότε με γνωστούς στην Αλεξανδρούπολη και η πληροφορία μου επιβεβαιώθηκε ότι δεν ήταν συνυμία αλλά ο γυμναστής μας Φ. Αλιφέρης. Είχε τρία παιδιά τα οποία δήλωσαν ότι ήταν ο πατέρας τους.

Πιστεύω ότι βοήθησα κι εγώ ελάχιστα στην περιγραφή του κ. Γιώργου Χατζηανδρέου.

Με εκτίμηση
Αθαν. Κουρουτζίδης

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Το Ιστορικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο για τη δημιουργία του μόνιμου εκθεσιακού χώρου και των θεματικών του ενοτήτων, στο κτήριο του στην Λεωφ. Δημοκρατίας στην Αλεξανδρούπολη.

Στόχος είναι έως το τέλος του έτους να ολοκληρωθεί ο βασικός εκθεσιακός χώρος.

Ένας μεγάλος όγκος υλικού, φωτογραφιών και τεκμηρίων έχει ήδη συγκεντρωθεί. Το Ιστορικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης καλεί όσους επιθυμούν να δωρήσουν ή να διαθέσουν προς χρήση φωτογραφικό ή άλλο υλικό, το δυνατόν συντομότερα, καθ' ότι ολοκληρώνεται η επεξεργασία του υλικού που θα παρουσιαστεί στις ενόπτες του μουσείου, όπου θα παρουσιάζεται η ιστορία της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Το ΔΣ του Συλλόγου Αρχαιοφίλων
και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Ν. Έβρου
Τηλ. Επικοινωνίας 25510 28926

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Συνεχίζονται τα ΜΑΘΗΜΑΤΑ του Τμήματος εκμάθησης ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ. Η ευθύνη είναι της Πανθρακικής Ομοσπονδίας, με στόχο τη δημιουργία και διατήρηση χορευτικού συγκροτήματος για τους πολιτιστικούς συλλόγους-μέλη της.

Τα μαθήματα απευθύνονται σε όλες τις ηλικίες και γίνονται στη μεγάλη ανακανισμένη αίθουσα της Π.Α.Ο.Ν.Ε., Συγγρού 137, 5ος όροφος (όπου και τα νέα γραφεία μας), κατά το εξής ωράριο:

Αρχάριοι: κάθε Τετάρτη 19.30 έως 21.00.

Προχωρημένοι: α) για χορούς Δυτικής Θράκης κάθε Τετάρτη, ώρα 21.00 έως 21.30

β) για χορούς Βόρειας Θράκης κάθε Πέμπτη, ώρα 20.00 έως 22.00.

Προχωρημένοι και αρχάριοι κάθε Σάββατο, ώρα 13.00 έως 15.00.

Κόστος συμμετοχής κατ' άτομο: 10 ευρώ το μήνα.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ στον υπεύθυνο-δάσκαλο του χορού κ. Γιώργο Παντζιαρίδη, τηλ.: 6948 883771 και στην κ. Καραμανίδου Γεωργία, τηλ.: 210 6536 419, κιν. 6973 393513.

Ο Σύλλογός μας αναλαμβάνει το κόστος συμμετοχής για τα μέλη μας νεανικής ηλικίας (15-40 ετών).

ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Το κλειδί

Μια αληθινή ιστορία

Για μια ακόμη χρονιά διοργανώθηκε με επιτυχία το 13ο “γαβούστημα” απανταχού καππαδοκών στην Αλεξανδρούπολη στις 20-21-22 Αυγούστου. Δέκα χιλιάδες καππαδόκες, μεταξύ των οποίων 28 καππαδοκά σωματεία απ' όλη την Ελλάδα συγκεντρώθηκαν προκειμένου να παρευρεθούν στην ετήσια αυτή γιορτή μνήμης, αναβίωσης εθίμων με όχημα το χορό, το τραγούδι, τη μουσική και τη λαϊκή μας παράδοση. Άλλωστε και η ίδια η λέξη “γαβούστημα” που προέρχεται από την τουρκική λέξη “καβουσμάκ” σημαίνει συγκέντρωση ατόμων, συνάθροιση.

Για άλλη μια φορά προσπαθήσαμε με αγάπη και νοσταλγία να συνθέσουμε νοερά την εικόνα της πατρίδας, των προγόνων μας και της καρδιάς μας, την εικόνα της Καππαδοκίας, της ομορφιάς και του μύθου. Βέβαια στους χαλεπούς καιρούς που ζούμε η παρουσίαση ενός καλλιτεχνικού γεγονότος για κάποιους είναι είδος πολυτελείας. Εμείς απαντούμε ότι είναι ανάγκη και χρεία πνευματικής και ψυχικής ανάτασης. Πολύ δε περισσότερο όταν αυτό το γεγονός συνδέεται άμεσα με τις ρίζες μας, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η Καππαδοκία.

Γράψει ο Ζαφείρης Αλεξιάδης

Εκλεισε τη βαριά εξώπορτα. Γύρισε το μεγάλο κλειδί στην κλειδωνιά και το άφησε εκεί. Με την ανάστροφη του χεριού του σκούπισε το δάκρυ που, παρά την προσπάθειά του, δεν μπόρεσε να συγκρατήσει και που τώρα πια κυλούσε και ύγραινε τις ρυτίδες στο πρόσωπό του.

Στάθηκε έτσι και κοίταζε εκείνο το κλειδί. Όχι, δεν το είχε φτιάξει ο ίδιος. Ούτε το σπίτι που άφηνε το είχε φτιάξει ο ίδιος. Τα είχε βρει από τον πατέρα του και κείνος από τον δικό του.

Τα θολά από τα δάκρυα μάτια του δεν ήθελαν, λες, να ξεκολλήσουν από εκείνο το κλειδί.

Έπρεπε να φύγουν.

Ήταν η μέρα που έπρεπε να φύγουν. Ήταν 24 Ιουλίου του 1924. Ήταν η μέρα που τελείωνε η ζωή τους

εδώ στην Καππαδοκία. Ήταν η ημέρα του ζεριζωμού τους. Άρχιζε η προσφυγιά τους και ο πηγαίμος τους, ούτε που ήξερε για πού.

Φοβήθηκε μη και χαθεί στο δρόμο.

Θυμήθηκε αυτό που έκανε ο Θησέας στον λαβύρινθο. Ήταν μεγάλος τώρα πια, αλλά από παιδί του άρεσαν οι ιστορίες που άκουγε για τους παλιούς πρόγονους της φυλής του.

Καθώς κοίταζε το κλειδί νόμισε πως έδεσε στο καμπύλωμά του την άκρη από ένα κουβάρι και ξετυλίγοντάς το σιγά-σιγά απομακρύνθηκε μαζί με την οικογένειά του.

Κάτω στο στένωμα του δρόμου στη στροφή, γύρισε, έριξε την ύστερη ματιά στο σπίτι του. Ο πόνος του δεν βολευόταν πια με ένα δάκρυ. Ξέσπασε σε λυγμούς και σε βογκητά, που ενώθηκαν με το θρήνο των άλλων ξεριζωμένων καθώς απομακρύνονταν.

Πέρασαν μέρες και μήνες και όλο ξετύλιγε το κουβάρι, που η άκρη του ήταν δεμένη στο κλειδί της εξώπορτας του σπιτιού του.

Τους ταξίδεψαν σε μέρη άγνωστα. Τους έσυραν σε τόπους αφιλόξενους, ανάμεσα σε ανθρώπους εχθρικούς. Και εκείνος όλο και ξετύ-

Το σπίτι.

Φωτ. αρχείο
Μ. Παρασκευόπουλου

λιγε το μίτο της προσφυγιάς του.

Στο διάβα της συμφοράς του έχασε απαπήτους γονείς και έθαψε σε άγνωστη γη νεαρά σπλάγχνα της οικογένειάς του. Και όλα αυτά έγιναν κόμποι στο κουβάρι που ξετύλιγε.

Κάποτε, ύστερα από πόσες, Θεέ μου, περιπλανήσεις σε μέρη, σε τόπους, σε πόλεις, έφτασαν στο τέρμα της οδύσσειάς τους, στην Αλεξανδρούπολη. Ακούμπησαν εδώ τα βάσανά τους και με χιλιους κόπους έστησαν τη ζωή τους σε καιρούς δύσκολους, μέσα σε πολέμους και σε καινούργιες συμφορές. Ας είναι, στο τέλος το κατόρθωσαν.

Η κλειδωμένη εξώπορτα πέρα στην Καππαδοκία τού ήταν πια πολύ μακριά, αλλά πάντοτε ορθωνόταν μπροστά του όταν στο βραδινό απόσταμα, μαζί με τους άλλους στο προσφυγικό αποκούμπι του Αλήμπεη, ταξιδεύαν νοερά ως εκεί και ένιωθαν ανακούφιση από το γλυκό πόνο της ανάμνησης, καθώς έζυναν την πληγή της μνήμης από τον ξεριζωμό τους. Και έλεγαν τις ιστορίες τους, και αναφέρονταν σε γεγονότα, σε γάμους, σε βαφτίσια, σε χορούς και σε πανηγύρια, σε πράγματα ευχάριστα και τότε πλημμυρισμένοι από αγαλλίαση γελούσε το χειλί τους.

Και άλλοτε θυμόταν γονείς και προγόνους που άφησαν εκεί και το δάκρυ στεκόταν στην άκρη του ματιού τους.

Και εγώ, μικρός, χωμένος ανάμεσά τους, άκουγα όλα αυτά τα θαυμάσια, άκουγα την καππαδοκική τοπολαλία τους, γελούσα με τα αστεία και τα πειράγματά τους, γευόμουν τις νοστιμίες που ανέφεραν στις κουβέντες τους, ώστου όλα αυτά έγιναν βιώματά μου και, χωρίς να το καταλάβω, κρατούσα εγώ πια το κουβάρι της κλωστής που η άκρη της ήταν δεμένη στο κλειδί της εξώπορτας στο σπίτι μας στην Καππαδοκία.

Και επιτέλους, το αποφάσισα.

Πήρα φέτος το καλοκάρι το γιο μου και τον εγγονό μου και άρχισα να τυλίγω το κουβάρι.

Κάναμε και οι τρεις μας το ταξίδι προσκύνημα στα Σίλατα της Καππαδοκίας,

στο χωριό των προγόνων μου. Η άκρη του κουβαριού μας οδήγησε στο σπίτι του παππού μου, του Δημήτρη Καράκη.

Η πόρτα του ανοιχτή, λες και μας περίμενε.

Η ματιά μου συγκλονισμένη έψαχνε για το κλειδί.

Ήταν εκεί.

Έφερα το χέρι μου και το χάιδεψα απαλά. Ένιωσα επάνω του τη ζεστασιά από το άγγιγμα του παππού μου. Τα δάκρυά μου έτρεχαν ασυγκράτητα.

Ο σημερινός ένοικος του σπιτιού το πρόσεξε. Έβγαλε το κλειδί από την κλειδωνιά και το απόθεσε στην παλάμη μου, ένα μεγάλο βαρύ κλειδί, μαύρο από το χρόνο, ίσως και από τα γεγονότα που εβίωσε κι εκείνο.

– Πάρτο, μου κάνει ο Τούρκος.

Στο πρόσωπό μου ήταν ζωγραφισμένη η ευχαρίστηση, λουσμένη στο δάκρυ.

Η γυναίκα του μας έφερε σε ένα δίσκο μέλι σε κηρήθρα με καϊμάκι.

Καθώς γευόμουν το κέρασμά του, γύρισα τη ματιά μου στο στένεμα του δρόμου, εκεί στη στροφή από όπου ο παππούς μου, η γιαγιά μου και η μάνα μου έβλεπαν το κατώφλι του σπιτιού τους, τρεις γενιές απογόνων τους...

Το κλειδί αναπαύεται πλέον στο τραπέζι της οικογένειας έχοντας παρέα τη σφραγίδα για το πρόσφορο
Φωτ. Ζαφ. Αλεξιάδη

ΚΟΙΤΑΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΙΣΩ

Αλεξανδρούπολη, κόμβος αεροθαλάσσιος - στεργιανός

Γράφει ο Γιώργος Χατζηανδρέου

Στο πέρασμα των σχετικά πρόσφατων χρόνων, πέντε (5) σιδηροδρομικοί σταθμοί(!), δύο (2) αεροδρόμια(!) και ένα (1) λιμάνι εξυπηρέτησαν τον τόπο. Ποιον τόπο; Μήπως κανένα πελώριο συγκοινωνιακό κόμβο ή καμιά σημαντική μεγαλούπολη μεγάλης χώρας; Τίποτα απ' αυτά γιατί η μικρή γλυκειά μας πατριδία μόλις ξεπερνούσε το αριθμητικό πληθυσμιακό όριο της κωμόπολης. Η Αλεξανδρούπολη· πρώην Δεδέαγατς από τον Ντεντέ (μουσουλμάνο μοναχό) που ασκήτευε κάτω από την πελώρια βελανιδιά που σωζόταν μπροστά στο καφενείο "ΛΟΝΔΙΝΟΝ", παραδίπλα από τη Νομαρχία, και που «τα πήρε και τα σήκωσε» για να γίνει ο θερινός κινηματογράφος ΕΒΡΟΣ.

ΜΕΡΟΣ 2ο

3. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΠΑ/ΚΑΛ - ΕΜΥ/Μ.Σ.

Το αεροδρόμιο της πόλης μας το έζησα από τον Μάρτιο του 1958 μέχρι τον Ιούνιο του 1967, δηλαδή από τη νηπιακή μέχρι την εφηβική του ηλικία και όταν ήταν ακόμη αβάπτιστο. Η προηγούμενη προνηπιακή κατάσταση ήταν εντελώς «πιονιέρικη»: ένα παλαιών αντιλήψεων και προδιαγραφών κτήριο, με στενόχωρο «πυργίσκο» άχρηστο, μη εξοπλισμένο και αχρησιμοποίητο, ενώ ο ασυρματιστής-ελεγκτής ήταν εγκατεστημένος με τους δέκτες, μικρόφωνα, χειριστήρια κ.λπ. σε ισόγειο χώρο, με περιορισμένο οπτικό πεδίο, μικρότερο του μισού κύκλου, ευτυχώς προς τη μεριά του δ/π. Στο κτήριο αυτό συστεγαζόταν, όλο το διάστημα, και ο 24ωρης λειτουργίας Μετεωρολογικός Σταθμός της ΕΜΥ. Προς το μέρος του Απαλού ήταν τα κτήρια μηχανοστασίου ήλεκτρογεννητηριών, του κέντρου εκπομπής και ο χώρος όπου ήταν ανεπτυγμένες οι κεραίες των ασυρμάτων. Ο αεροσταθμός και η αίθουσα επιβατών της ΤΑΕ στεγαζόταν σε μια στενόμακρη παράγκα στο βορειό άκρο του δ/π και δίπλα στο δρόμο.

Από το καλοκαίρι, όμως, του 1957, που η ΤΑΕ εξαγοράσθηκε από τον Ωνάση και μεταλλάχθηκε σε Ο.Α., ανοίγοντας τα φτερά της, που έφεραν τους ολυμπιακούς

κύκλους σε όλο τον κόσμο, το γραφείο Α/Σ και η αίθουσα επιβατών μεταφέρθηκαν στο προαναφερθέν κτήριο της ΥΠΑ.

Τον ανεφοδιασμό με καύσιμα έκανε η ΒΡ, με βαρέλια αρχικά και χειροκίνητη αντλία, μέχρι που ήλθε το ηλεκτρικό ρεύμα της ΔΕΗ και εγκαταστάθηκε κανονική υπόγεια δεξαμενή και ηλεκτραντλία.

Τελωνειακή εξυπηρέτηση και Αστυνομία ερχόταν μόνο στις ώρες δρομολογίων και όταν περιστασιακώς χρειαζόταν όπως και η Υπηρεσία Διαβατηρίων.

Όλο το προσωπικό ΥΠΑ, ΕΜΥ, άλλων Δ.Υ., Ο.Α. και ΒΡ, παρά τον αναπόφευκτο στην αρχή πρωτογονισμό, είχαν **άφοιγη** συνεργασία με όλη τη σημασία της λέξης και, σαν συγχρονισμένα γρανάζια καλοκουρντισμένου ρολογιού, εξασφάλιζαν την απαιτούμενη συνδυασμένη κίνηση απρόσκοπτης λειτουργίας του αερολιμένα.

Στα εννιάμισι περίπου χρόνια της υπηρεσίας μου στον ΚΑΛ (όπως τον λέγαμε), δεν αισθάνομαι ότι εργάσθηκα μόνο βιοποριστικά μέσα στα δημοσιοϋπαλληλικά όρια. Όπως και οι άλλοι συνάδελφοι, λειτουργούσαμε με όρεξη και κέφι γι' αυτό που κάναμε, χωρίς ωρομετρητές, με πολύ φιλότιμο και συναίσθημα (πράγματα που εκμεταλλεύόταν η υπηρεσία, μη θέτοντας σαφή όρια ευθυνών). Πολλές φορές η προσπάθειά μας ξεπερνούσε τα όρια του λογικού· αρκούσε που πετυχαίναμε το, μεγαλύτερο του αναγκαίου, ποθητό αποτέλεσμα. Γι' αυτόν το λόγο πικρανόμασταν, υποφέραμε και εξοργιζόμασταν αφάνταστα, όταν ακούγαμε συκοφαντικά απαξιωτικά σχόλια για τους δημόσιους υπαλλήλους. Δεν παραλείπω την διαπίστωση ότι, μεταξύ μας, δεν είμασταν μόνο συνάδελφοι, διαφόρων υπηρεσιών, βαθμών, ειδικοτήτων, καταγωγών και ηλικιών, αλλά κυρίως φίλοι. Οι περισσότεροι συνδεόμασταν και οικογενειακώς με μία φιλία που αντέχει μέχρι και σήμερα (50 χρόνια μετά), πράγμα που δεν συμβαίνει συνήθως και δεν συνάντησα σε άλλες εξίσου υπεύθυνες υπηρεσίες που θήτευσα.

Σε αυτή την περίοδο αερολιμενάρχες κατά χρονολογική σειρά ήταν οι: **Ανδρ. Τόγιας, Ιωάν. Σπύρου, Κων. Μπασούλης** και **Παν. Τσαπάρας**, όλοι του κλάδου αερολιμενικών ΥΠΑ. Οι των διαφόρων άλλων ειδικοτήτων ΥΠΑ, για

Ο νέος ΠΕΑ εσωτερικώς

μικρή ή μεγάλη περίοδο, συνάδελφοι έφθασαν τους 35 συνολικά. Από αυτούς, οι εντόπιοι διαφόρων κλάδων ΥΠΑ, που συνυπηρετήσαμε (με αλφαριθμητική σειρά) **Νικ. Βουτσάς, Πετρ.- Ηλ. Ιορδανίδης, Παν. Καραδημητρίου, Απ. Κουρτίδης** και ο περιγράφων **Γεώργ. Χατζηανδρέου**, φθάναμε στο απογοητευτικό ποσοστό του 14,3%, όταν σε άλλους αερολιμένες οι εντόπιοι ήταν συντριπτικά περισσότεροι, φθάνοντας και το 100%. Και αυτό παρά την έλλειψη προτιμήσεως για θητεία στην όμορφη και φιλόξενη πατρίδα μας με τους καλοκάγαθους ανθρώπους και με μια αγορά ξέχειλη από του κόσμου τα αγαθά. Ας μη γελούμαστε, για την αθηνοκεντρική κρατική μηχανή, ο τόπος μας είχε τον χαρακτηρισμό «τόπου δημοσιοϋπαλληλικής εξορίας» και «Πειθαρχείου». Ποιος δεν άκουσε τη μανδαρινοεκτοξεύμενη απειλή, «θα σε στείλω στον Έβρο»; Όταν έπιαναν μάλιστα στα χέρια τους αίτηση μετάθεσης στην Αλεξανδρούπολη, με διεσταλμένα από την έκπληξη μάτια κοίταζαν σαν παράξενο φαινόμενο τον αιτούντα. Αυτό το περίεργο βλέμμα το αντίκρυσα υποβάλλοντας αίτηση δύο φορές· μία όταν τελείωνα την στρατιωτική μου εκπαίδευση στη Σ.Α. Διαβιβάσεων και δεύτερη όταν προσελήφθην στην ΥΠΑ. Έτσι, οι περισσότεροι ξένοι υπάλληλοι έφθαναν με γυρισμένη την πλάτη και, όταν διεπίστωναν την συκοφάντηση της πόλης μας, άλλαζαν διάθεση και την συμπαθούσαν.

Οι παραπάνω θλιβερές αλήθειες δεν πρέπει να πονούν, μόνο να τσουζουν θεραπευτικά όπως το ιώδιο στην πληγή.

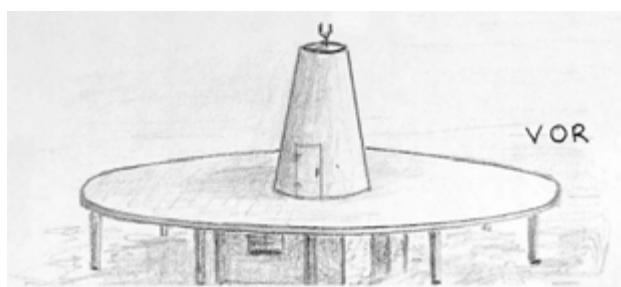
Μέσα στο πλαίσιο του θέματος αυτού έχει θέση και το «φαινόμενο των Μανιατών». Ποιος ισχυρός νοτιοδυτικός άνεμος έφερε στην Αλεξανδρούπολη τους Μανιάτες **Καμαρινό Ιωάν.** (ΕΜΥ), **Μαντούβαλο Θεοδ.** (ΥΠΑ), **Μητσάκο Κυρ.** (ΥΠΑ), **Ξιφαρά Γεώργ.** (ΕΜΥ), **Πουλάκο Γρηγ.** (ΥΠΑ), **Σαμπράκου Ειρ.** (ΕΜΥ), **Τσαπάρα Παν.** (ΥΠΑ) και **Τσαπατάρη Παν.** (ΕΜΥ); Άριστοι υπάλληλοι, άψογοι συνάδελφοι και καλοί φίλοι. Οι μισοί έφυγαν όπως ήλθαν· οι άλλοι μισοί ίμως, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο συνδέθηκαν με την πατρίδα μας. Αξιοσημείωτη είναι και η διαπίστωση ότι η κάλυψη των θέσεων του Μετεωρολογικού Σταθμού είχε γίνει κατά 100% από Μανιάτες. Σύμπτωση, ή μήπως ο Θράκες δεν τα πήγαιναν καλά με τους καιρούς, ενώ οι Λάκωνες είχαν ιδιαίτερη επιδίοση;

4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ Ο.Α. και ΒΡ

Αεροσταθμάρχης της Ο.Α. ήταν ο πανέμπειρος, χαμηλών τόνων **Κων. Λουκίδης**, με άμεσο συνεργάτη τον οδηγό του Α/Σ, τον στυλοβάτη θα έλεγα καλύτερα, τον «πανταχού παρόντα» και τα πάντα αντιμετωπίζοντα **Λευτέρη Δημάδη.** Το κοπιαστικό κουπί των φορτοεκφορτώσεων δεμάτων και αποσκευών (πρακτορείο - αυτοκίνητο - καρότσες - αεροπλάνο και αντίστροφα), ιδιαίτερα στον περιορισμένο χρόνο παραμονής του α/φ, εκτελούσαν οι **Πασχ. Ξενουδάκης** και **Μήτσος Τσερκεζίδης** (πρώην καντινέρης) και ένα άλλο, γελαστό πάντα, παλικάρι που δεν θυμάμαι το όνομά του.

Ο νέος ΠΕΑ εξωτερικώς. Διακρίνονται εξ αριστεράν,
Θεοφ. Λαΐτσας, Γ. Χατζηανδρέου, Στέφ. Τυράσκης

Παγκατευθυντικός ραδιοφάρος VOR. Διακρίνονται
εξ αριστεράν, Νικ. Βουτσάς, Χρ. Σφυρής και
Γεώργ. Χατζηανδρέου

Την πρακτόρευση της Ο.Α. ασκούσε ο **Μιχ. Σοφιανόπουλος** (μαζί με τον **Γ. Κλη** νομίζω), στο πρώην κατάστημά του με έπιπλα που βρισκόταν στην κεντρική λεωφόρο. Ψυχή του πρακτορείου και στέλεχος του Ναυτοπροσκοπισμού της πόλης μας ήταν ο **Χρ. Μπουνταλόδης** με συνεργάτιδα την **Όλγα Γκιουρδά.** Υψηλή εποπτεία

των δραστηριοτήτων της Ο.Α. ασκούσε με πολύ διακριτικό τρόπο ο επιφορτισμένος με αυτήν **Κόμνος Σαγβαλής**, επικεντρώνοντας τις δραστηριότητές του κυρίως στα της βίλας του Ωνάση στο Δέλτα του Έβρου και στις οργανώσεις κυνηγετικών εξορμήσεων στελεχών και φιλοξενουμένων της Ο.Α. και του Ωνάση. Επίσης, φρόντιζε για την προμήθεια και αποστολή στην Αθήνα του γνήσιου μαύρου ρωσικού χαβιαριού που έκανε το «μπαμ» στη διαφήμιση του σέρβις της Ο.Α. που το προσέφερε στους επιβάτες της όλων των θέσεων.

Ο ανεφοδιασμός των α/φ με καύσιμα είχε ανατεθεί στη ΒΡ που αντιπροσωπεύονταν μεν από τον **Αλκιβιάδη Αθανασιάδη**, αλλά τα καθήκοντα του σταθμού του α/δ εκτελούσαν οι **Γιάννης Βούλτος** και **Μιχ. Τσιρταβής**.

5. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΛ (1958-1967)

α) Αερολιμενικοί:

- 1) Μπασούλης Κων., 2) Σπύρου Ιωάν., 3) Τόγιας Ανδρ., 4) Τσαπάρας Παν.

β) Βενζινομηχανικοί:

- 1) Μαντούβαλος Θεοδ., 2) Μπιρμπίλης Πετρ., 3) Μπίτσικας Ιωάν., 4) Νικολόπουλος Νικ.

γ) Διοικητικοί: 1) Κουρτίδης Αποστ.

δ) Ηλεκτρονικοί:

- 1) Αϊβαλιώτης Ιωάν., 2) Αριστοτελίδης Γεώργ., 3) Βουτσάς Νικ., 4) Κοντιζάς Γεώργ., 5) Μπέσκος Αντ., 6) Πουλάκος Γρηγ., 7) Σισκόπουλος Θεοδ., 8) Στίνης Δημ., 9) Σφυρής Χρηστ., 10) Τζαμαλής Δημ., 11) Φλώρος Κων., 12) Χατζηανδρέου Γεώργ.

ε) Τηλεπικοινωνιακοί:

- 1) Γεωργιάδης Εμμ., 2) Ζαφείρης Ευάγ., 3) Καραδημητρίου Παν., 4) Λαΐτσας Θεοφ. (ΕΜΥ), 5) Μητσάκος Κυριάκος, 6) Παπαδάκης Χρήστ., 7) Ροδόπουλος Στυλ., 8) Σμυρνογιάννης Κων.

(ΕΜΥ), 9) Τυράσκης Στεφ., 10) Φουρτούνας Αλέξ.

στ) Οδηγοί αυτ. (πυροσβέστες):

- 1) Δημόπουλος Γεώργ., 2) Ιορδανίδης Πετρογιάλιας, 3) Λαμπράκης Δημ.

ζ) Υπομηχανικοί: 1) Παπαϊωάννου Ανδρέας.

6. ΣΚΗΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ

Αυτό ήταν το προσωπικό όλων των φορέων και ειδικοτήτων που μεριμνούσε για την εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία των εγκαταστάσεων του αερολιμένα και που είδε να περνά κόσμος και κοσμάκης, ενώ διάφορα περιστατικά, με ευχάριστες ή δυσάρεστες εξελίξεις, παίρνουν θέση στις «Ιστορίες του Αερομουράγιου» που θα ακολουθήσουν.

Αν παρομοιάσουμε το χώρο του αερολιμένα με θέατρο, οι εργαζόμενοι σε αυτόν ήσαν συντελεστές του συναρπαστικού καθημερινού έργου της αεροπορικής μετακίνησης των επιβατών με πρωταγωνίστρια την Ο.Α., που οι ιπτάμενοι άνθρωποι της περιβάλλονταν με την από-

Η Μαίρη, η Λευκή και η Γκρέτα ποιον περιμένουν στο αεροδρόμιο, στις 2 Ιουνίου 1954;

Φωτ. αρχείο Γκρέτας Ρωμαντζά λυτη εμπιστοσύνη του επιβατικού κοινού και την εισέ- πρατταν σαν αυξημένη ευθύνη.

Για σκεφθείτε μόνο πόσο σας απασχολεί κάθε θέμα που έχει πιθανό αντίκτυπο στα οικονομικά, την υγεία και προπάντων τη ζωή σας, ενώ, χωρίς καμμία τέτοια σκέψη, επιβιβάζεστε στο αεροπλάνο εναποθέτοντας αδι- στακτα τη ζωή σας στα χέρια των αγνώστων σας, κυβερ- νήτη και συγκυβερνήτη. Ενημερωτικά αναφέρεται ότι δύοι οι πιλότοι, που έκαναν τα δρομολόγια με τα πασίγνωστα «Ντακότα» (DC-3 ή C-47), τα πιο επιτυχημένα αεροπλά- να της εποχής τους, ήσαν πανέμπειροι και προήρχοντο από την Πολεμική Αεροπορία. Όσοι ήσαν της παλιάς «φρουράς», πολέμησαν γενναία στον ελληνοϊταλικό πόλε- μο του '40-'41 και μετά στη Μέση Ανατολή. Οι ιπτάμενες αεροσυνοδοί ήσαν ευγενικές, εξυπηρετικές, γλωσσομα- θείς και εμφανίσιμες σαν να προέρχονταν από καλλιστεία.

Στα παρασκήνια, όμως, και πίσω από τις κουίντες, καθώς και επί σκηνής όταν έπεφτε η αυλαία καί έσβηναν τα φώτα, υπήρχαν πράγματα, δημιουργούνταν κατα- στάσεις, εκινούντο πολύ ενδιαφέροντες άνθρωποι και συνέβαιναν γεγονότα άγνωστα και αθέατα στον περα- στικό επιβάτη-θεατή.

Σταχυολογώντας, σκόρπιες ξεχωριστές αναμνήσεις, με ελαστικά κριτήρια επιλογής χωρίς εννοιολογική ή θεμα- τική σχέση, θα προσπαθήσω να τις περιγράψω, ανασύ- ροντάς τες από τη μνήμη μου και δίνοντας προτεραιό- τητα στους ανθρώπους. Ευκαιρίες για γνωριμίες και συνα- ναστροφές έδιναν τα μικρά χρονικά διαστήματα που μεσο- λαβούσαν μεταξύ κανονικών αφίξεων και αναχωρήσεων, άλλα κυρίως οι παρατεταμένες, λόγω κακοκαιρίας, καθυ- στερήσεις εν αναμονή βελτιώσεως των συνθηκών. Τότε έσπαζε η «κρούστα» της στολής που ομοιογενοποιεί και ομαδοποιεί τους ανθρώπους καλύπτοντας τις προσω- πικότητές τους. Παραμεριζόνταν λοιπόν οι τύποι και οι αποστάσεις, ενώ σε κλίμα οικειότητας άρχιζαν οι ιστο- ρίες «για να περνά η ώρα»· αλλά από αυτές όλο και μαθαί- νουμε κάτι οι νεώτεροι.

Σονταρές (όχι μόνο Θρακιώτικες)

...από τα παλιά, για τους παλιούς...
αλλά και για τους νέους...

ΜΠΟΜΠΑΡΙ

Υλικά:

Τα 3/4 από ένα συκώτι και τα 3/4 από ένα πνευμόνι χοίρου

την καρδιά ολόκληρη και το έντερο του χοίρου

1 φλιτζάνι του καφέ ρύζι

3-4 κόκκοι μπαχάρι

(1 ξυλάκι κανέλα, 4-5 γαρύφαλλα προαιρετικά)

ξύσμα πορτοκαλιού

2 πράσα ψιλοκομμένα

2 μεγάλα κρεμμύδια

1 φλιτζάνι του καφέ λάδι

λάδι για το ψήσιμο

ξίδι, αλάτι, πιπέρι

Εκτέλεση

Πλένουμε πολύ καλά το έντερο με ζεστό νερό μέσα-έξω.

Έχοντας την εσωτερική πλευρά ραντίζουμε με ξίδι και το αφήνουμε να στραγγίσει. Πλένουμε τα εντόσθια και τα βράζουμε με μπόλικο νερό. Αφού τα ξαφρίσουμε, ρίχνουμε αλάτι, πιπέρι, μπαχάρι, κανέλα, γαρύφαλλα. Μόλις αυτά βράσουν, τα βγάζουμε

από την κατσαρόλα, τα αφήνουμε να κρύωσουν και τα ψιλοκόβουμε.

Τσιγαρίζουμε τα κρεμμύδια και τα πράσα με το λάδι.

Μόλις ροδίσουν, προσθέτουμε τα εντόσθια, το ρύζι, αλάτι, πιπέρι, ένα ποτήρι νερό.

Ενώ παίρνουν βράση, προσθέτουμε το ξύσμα πορτοκαλιού και το κατεβάζουμε από φωτιά για να κρύωσουν.

Στη συνέχεια, κόβουμε το έντερο σε 3-4 κομμάτια, δένουμε τη μια άκρη του κάθε κομματιού και τα γεμίζουμε με το μείγμα. Οταν τελειώσει το γέμισμα, δένουμε και την άλλη άκρη.

Τοποθετούμε τα μπομπάρια σε ένα ταψί, τα τρυπάμε με μια βελόνα, προσθέτουμε ένα ποτήρι χλιαρό νερό και λίγο λάδι. Τα φήνουμε στο φούρνο για μία ώρα.

ΚΑΤΣΑΜΑΚΙ

Υλικά:

2 κουταλιές της σούπας καλαμποκάλευρο

1 μέτριο κρεμμύδι ξερό ψιλοκομμένο

1 φλιτζάνι νερό

50 γρ. βούτυρο φρέσκο

λίγο λάδι για τηγάνισμα του ψωμιού

Επιμέλεια: Στρατούλα Κουκουρόκινον

2 φέτες μπαγιάτικο ψωμί κομμένο σε κύβους αλάτι, πιπέρι

Εκτέλεση

Ζεσταίνουμε σε ένα τηγανάκι το βούτυρο και τσιγαρίζουμε το κρεμμύδι με λίγο αλάτι. Σε ένα μπολ ρίχνουμε το νερό, διαλύουμε το καλαμποκάλευρο, αδειάζουμε το μείγμα σε ένα αντικολλητικό τηγάνι και προσθέτουμε αλάτι και πιπέρι.

Ανακατεύουμε το μείγμα σε χαμηλή φωτιά μέχρι να πήξει και κατόπιν το αδειάζουμε σε πιατέλα. Ρίχνουμε από πάνω το τσιγαρισμένο κρεμμύδι. Τέλος τηγανίζουμε με λάδι τους κύβους ψωμιού, τους ρίχνουμε επάνω από το κατσαμάκι και σερβίρουμε.

ΓΙΔΑ ΒΡΑΣΤΗ

1 1/2 κιλό σπάλα

1 κουταλιά της σούπας χοντρό αλάτι

1 μεγάλο κρεμμύδι ξερό χοντροκομμένο πιπέρι

Εκτέλεση

Πλένουμε καλά το κρέας, το βάζουμε σε κατσαρόλα με νερό επάνω στο μάτι και μόλις πάρει βράση, το ξαφρίζουμε. Προσθέτουμε το κρεμμύδι και αφήνουμε το φαγητό να βράσει σε χαμηλή φωτιά για 3-4 ώρες. Πριν το κατεβάσουμε από τη φωτιά προσθέτουμε το αλάτι. Σερβίρουμε με πιπέρι και λεμόνι.

ΑΧΝΙΣΤΗ ΡΙΝΑ ή ΒΑΤΟΣ ή ΟΥΡΕΣ ΑΠΟ ΦΑΝΑΡΙ (πεσκανδρίτσα)

Υλικά:

ψάρι για 4 άτομα

1-2 καρότα τριμμένα στον τρίφτη

1 μέτρια βρασμένη πατάτα

χυμό 1 λεμονιού

1 κουταλιά της σούπας ξίδι

1 μικρό κρεμμύδι κομμένο σε φέτες

1 ποτήρι νερό

3 κουταλιές λάδι

αλάτι, πιπέρι

Εκτέλεση

Σε ένα βαθύ τηγάνι βάζουμε το ψάρι και όλα τα υλικά και τα βράζουμε 15 λεπτά.

Το γαρνίρουμε με ψιλοκομμένο μαϊντανό.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ

24.7.10 Το παραεμπόριο ανθεί στην Αλεξανδρούπολη. Έχουν κατακλυσθεί οι δρόμοι από πλανόδιους αλλοδαπούς μικροπωλητές, κυρίως Βουλγάρους, που πωλούν, χωρίς παραστατικά, αμφιβόλου ποιότητος προϊόντα. Ο Εμπορικός Σύλλογος Αλεξανδρούπολης διαμαρτυρήθηκε προς τον Δήμαρχο, τον Αστυνομικό Διευθυντή, τη Δημοτική Αστυνομία, τον Αντιδήμαρχο και το Επιμελητήριο Έβρου.

19.8.10 Ο Ράλλης Κοψίδης «επί πτερύγων ανέμων»... Αθόρυβα και σεμνά, όπως θα το ήθελε και ο ίδιος, έφυγε από τη ζωή, σε ηλικία 81 ετών, ο σπουδαίος ζωγράφος και αγιογράφος Ράλλης Κοψίδης. Ο γεννημένος στο Κάστρο της Λήμνου καλλιτέχνης πέθανε το Σάββατο έπειτα από μακρά ασθένεια και κηδεύτηκε σε στενό οικογενειακό κύκλο στο νεκροταφείο Γλυφάδας.

26.8.10 Κλειστό γυμναστήριο θεμελιώθηκε στην Πανεπιστημιούπολη. Το γυμναστήριο αυτό στη Δραγάνα με το όνομα «ΦΩΛΕΑ ΚΛΕΙΩ» είναι μια ακόμη σημαντική δωρεά του Χρήστου Μανέα προς το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, προς τιμήν της αείμνηστης συζύγου του. Στο χώρο αυτό θα γίνονται όλων των ειδών οι γυμναστικές για τους φοιτητές πρώτα και παράλληλα θα μπορεί να χρησιμοποιείται και ως αίθουσα συνελεύσεων, συναυ-

λιών, χορών και οτιδήποτε άλλο.

4.9.10 Δεν θέλουμε πλέον και άλλα «κουφάρια». Οι βιομηχανές περιοχές (ΒΙ.ΠΕ) της Θράκης, με τους περιέργους Αναπτυξιακούς νόμους που ίσχυσαν μέχρι τώρα, έχουν μετατραπεί σε νεκροταφεία βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων. Να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη με το νέο Αναπτυξιακό που ετοιμάζει η κυβέρνηση.

7.9.10 Άναψε στης Φέρες η Φλόγα των Ευρωπαϊκών Αγώνων Special Olympics. Η Φλόγα της Πίστεως, Αγάπης και Ελπίδας θα σταθμεύσει σε διάφορες πόλεις της Γηραιάς Ήπειρου (Κωνσταντινούπολη, Λουμπλιάνα, Λισσαβώνα, Λουξεμβούργο, Παρίσι, Λονδίνο, Βρυξέλλες), μέχρι να καταλήξει στη Βαρσοβία της Πολωνίας, όπου θα διεξαχθούν οι φετείνοι αγώνες από 18 μέχρι 24 Σεπτεμβρίου 2010.

ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

21.7.10 Μαρίνα Αλεξανδρούπολης - χαρένη ή απλά ξεχασμένη υπόθεση; Στην απόφαση 600/03-04-1995 για το KAZINO ΞΑΝΘΗΣ προβλεπόταν μεταξύ άλλων και η υποχρέωση εκ μέρους του κατασκευής Μαρίνας στην Αλεξανδρούπολη σύμφωνα με την υπάρχουσα προμελέτη του ΕΟΤ, προϋπολογισμού 3 δισ. δρχ. σε διάστημα 84-102 μηνών. Σήμερα, επτά χρόνια μετά την εκπνοή

Επιμέλεια: Υβόννη Δαΐδου

της αρχικής προθεσμίας, ούτε Μαρίνα είδαμε, αλλά ούτε και κάποια προσφυγή των τοπικών μας αρχόντων στη δικαιοσύνη. Μήπως πρέπει να διεκδικήσουμε έστω και τώρα ό,τι νόμιμα δικαιούμαστε;

18.8.10 Άνοιξε τις πύλες της η 3η Γιορτή Κυνηγιού, που πραγματοποιείται φέτος στις όχθες του ποταμού Άρδα, στις Καστανιές. Περισσότερα από 35 περίπτερα εκθετών κυνηγετικών συλλόγων και φορέων βρίσκονται στη διάθεση των επισκεπτών, ενώ περιλαμβάνονται στην ατζέντα σεμινάρια κυνηγετικής εκπαίδευσης και ενημέρωσης, καθώς και πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων, μουσικού κυρίως χαρακτήρα, με συμμετοχή τοπικών συγκροτημάτων.

18.8.10 Ι3ο «Γαβούστημα» Καππαδοκών στην Αλεξανδρούπολη, δηλαδή συνάντηση των απανταχού Καππαδοκών όλης της Ελλάδος με εκδηλώσεις θύμισης μέσω θεατρικών και μουσικών εκδηλώσεων. Την εκδήλωση, που κάθε χρόνο γίνεται σε άλλη πόλη, διοργανώνει φέτος ο Σύλλογος Καππαδοκών Έβρου σε συνεργασία με το δήμο. Με τη συμμετοχή συνολικά 33 σωματείων από όλη την Ελλάδα, περισσότεροι από 10.000 Καππαδόκες θα προσέλθουν στην εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Πάρκο Εθνικής Ανεξαρτησίας, χώρο ίσως μικρό για το μέγεθος των εκδηλώσεων.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

27.7.10 Τα εγκαίνια του νέου Επιμελητηρίου Έβρου. Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν παρουσία του υφυπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κ. Μ. Μπόλαρη, του υφυπουργού εσωτερικών κ. Γ. Ντόλιου, του προέδρου της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδας κ. Γ. Κασιμάτη, του σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Διδυμοτείχου κ. Δαμασκηνού, βουλευτών του νομού και πλήθος κόσμου. Με την ευκαιρία τημήθηκε ο απελθών πρόεδρος Νίκος Δαστερίδης για την πολυετή προσφορά του στον επιχειρηματικό κόσμο του Έβρου.

29.7.10 Επώνυμο κρασί αποκτά ο

Η αφή της Ολυμπιακής Φλόγας στις Φέρες

Έβρος. Όπως ανακοινώνεται από τη Διεύθυνση Γεωργίας της Νομαρχίας Έβρου - Τμήμα Φυτικής Παραγωγής στέφθηκε με επιτυχία η εξέταση του φακέλου υποψηφιότητας του νομού μας για αναγνώριση του δικαιώματος χρήσης του όρου «Τοπικός Οίνος».

29.7.10 Η 16η Συνάντηση Νέων Άρδα άνοιξε τις πύλες της. Για ένα πενθήμερο εκδηλώσεων γεμάτο από μουσική, αθλητικά events, παιχνίδια, ενημερώσεις και πολλές σημαντικές δραστηριότητες που σηματοδοτούν έναν καταξιωμένο θεσμό, άνοιξε τις πύλες της 28 Ιουλίου 2010.

27.8.10 Από το 2011 αναμένεται η αναβάθμιση του λιμένα Αλεξανδρούπολης. «Στα τέλη του 2011 αναμένεται να ολοκληρωθεί η μελέτη αλλαγής της σιδηροδρομικής χάραξης στην ευρύτερη περιοχή της Αλεξανδρούπολης και της σύνδεσης με τον νέο λιμένα» διαβεβαιώνει ο Ο.Λ.Α. και το Υπουργείο Υποδομών, σε απάντηση ερωτήσεων που είχε καταθέσει στη Βουλή η βουλευτής Έβρου του ΠΑΣΟΚ κ. Ελένη Τσιαούση.

Παράλληλα αναμένεται να ξεκινήσει η εκπόνηση των μελετών για την επιλογή των χώρων του εμπορευματικού κέντρου.

28.8.10 Αερομοντελιστές... οι δικοί μας πιλότοι. Το Ιστορικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης διοργάνωσε και παρουσίαζει καθημερινά στους επισκέπτες του έκθεση αερομοντελισμού. Η έκθεση πραγματοποιείται στα πλαίσια του προγράμματος «Κύματα Πολιτισμού 2010» του δήμου Αλεξανδρούπολης. Όσοι την επισκεφθούν θα θαυμάσουν από κοντά αεροπλάνα, ελικόπτερα, αεροπλανοφόρα, που μπορούν να κερδίσουν και τον πιο δύσκολο και να τον μετατρέψουν σε θαυμαστή του αερομοντελισμού.

ΓΝΩΜΗ

22.7.10 Περιοχή ... διαμάντι η Βόρεια Ελλάδα. Από την Κεντρική Μακεδονία έως τη Θράκη υπάρχουν ζώνες διαμά-

ντιών. Σύμφωνα με τον πανεπιστημιακό Δ. Κωστόπουλο, εάν εξορυχθούν, μπορούν να αξιοποιηθούν σε πλήθος βιομηχανικών εφαρμογών.

24.7.10 14η Εμπορική Έκθεση Αλεξανδρούπολης. Σημαντικό γεγονός για τον επιχειρηματικό και επαγγελματικό κόσμο αποτελεί η Εμπορική Έκθεση Αλεξανδρούπολης. Στην παρούσα οικονομική συγκυρία το Επιμελητήριο δίνει έμφαση στη στήριξη της τοπικής αγοράς και την προβολή του Έβρου. Η καμπάνια έχει το σλόγκαν: «Αγαπάμε τον τόπο μας. Στηρίζουμε την τοπική οικονομία. Προτιμούμε τα Εβρίτικα προϊόντα».

28 Ιουλίου - 1 Αυγούστου

Stavento | Αλέξης Δέλτα (x-Νένα) + Δή Κώστας - LAVA - Μολτσίδης Ν. Πορτοκάλιογλου | Ν. Ζάγγελας | Μ. Φάμελλος Μύρα στη Φωτειά | Χίλια Χρόνια Γαλακερία | Μελίνα Ασλανίδου | Γ. Λιανός ΕΛ - Ζουγανέλη | Δ. Αναστασιάδης Sparx | Δ. Γαλάνη | Ε. Τσαληγούπουλου Imam Ballidi | Μπλε Goran Bregovic | Ζωή Τζαγανούρια Tatavia Keyfi

5.8.10 Κλειστό παραμένει το Λουύνα-Πάρκ στην παραλία της Αλεξανδρούπολης. «Στερείται η διασκέδαση από τα παιδιά» λένε στη «Γ» ντόπιοι και επισκέπτες. Σε αναμονή της υπογραφής της σύμβασης με την πλειοδότρια εταιρεία. Η ανακοίνωση του Ο.Λ.Α. για τις διαδικασίες και τον πλειοδοτικό διαγωνισμό.

29.9.10 Η έρευνα και οι νέες θεραπείες στο επίκεντρο του 3ου Οφθαλμολογικού Συνεδρίου. Ικανοποίηση από τα αποτέλεσματα και το επίπεδο του Συνεδρίου στο Δ.Π.Θ. Στροφή του Δ.Π.Θ. στην έρευνα των βλαστοκυττάρων. Αυξητικές τάσεις παρουσιάζουν οι επεμβάσεις για τη θεραπεία της μυωπίας στο Π.Γ.Ν.Α.

30.9.10 Πληθώρα αλιευμάτων σε καλές τιμές υπόσχονται οι ψαράδες της Αλεξανδρούπολης που από απόψε επιστρέφουν στη θάλασσα. Φόβοι για μείωση κατά 50% του αλιευτικού πεδίου από την τοποθέτηση ανεμογεννητριών μεταξύ Αλεξανδρούπολης και Σαμοθράκης και από το γεγονός ότι οι Τούρκοι ψαράδες συνεχίζουν ανενόχλητοι και αυτό το καλοκαίρι να ψαρεύουν στα χωρικά μας ύδατα, φτάνοντας μάλιστα πολύ κοντά στη Λήμνο.

30.9.10 Σχολές Γάμου από τη Μητρόπολη της Αλεξανδρούπολης. Μια προσπάθεια ενημέρωσης, συζήτησης, διαφωτισμού σε θέματα γάμου και διακονίας παιδιών με συνάξεις που θα γίνονται κάθε Τετάρτη στις 7 μ.μ. στο ΑΝΘΙΜΕΙΟ ΚΕΝΤΡΟ, δίπλα στην Αγία

Κυριακή. Δεκτοί όσοι είναι από 15-50 ετών.

2.10.10 Το 3ο Συνέδριο για τον Οφέας στη Θράκη, με τίτλο «Ο Οφέας στη Θράκη - Μία δική μας υπόθεση;» πραγματοποιείται από χθες έως και σήμερα στο ξενοδοχείο Thiraki Palace στην Αλεξανδρούπολη. Το συνέδριο περιλαμβάνει ομιλίες, συζητήσεις και μουσικές εκδηλώσεις, ενώ με την παρουσία επισημόνων και αστροφυσικών θα υπάρχει η δυνατότητα τηλεσκοπικής παρατήρησης των άστρων.

8.10.10 Γαλατικό χωριό του Αστερίξ και Οβελίξ στον Έβρο. Έγιναν μελέτες - Ετοιμάζονται μακέτες. Όνειρο ζωής Έλληνα μετανάστη στην Αυστρία η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συγκροτήματος φιλοξενίας και εστίασης στον Κυπρίνο. Το έργο θα ενταχθεί στον ευρύτερο αρχαιολογικό χώρο της Δοξιπάρας-Ζώνης στον Κυπρίνο και θα παραπέμπει στη Ρωμαϊκή εποχή.

ΠΥΡΣΟΣ

20.7.10 Ρύπανση στο λιμάνι από βυθισμένο πλοίο. Αποτράπηκε ο κίνδυνος ρύπανσης της θάλασσας, από τη βύθιση σκάφους με το οποίο εκτελούνταν οι εργασίες εκβάθυνσης του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης. Από άγνωστη αιτία το πλοίο, το οποίο ήταν ακινητοποιημένο, άρχισε να μπάζει νερά, με αποτέλεσμα να χυθεί στη θάλασσα το πετρέλαιο. Ο κίνδυνος της εκτεταμένης ρύπανσης αποτράπηκε προς στιγμήν με την τοποθέτηση πλωτών φραγμάτων. Η ανάσυρση του πλοίου και οι ευθύνες για τη βύθισή του βαρύνουν αποκλειστικά την πλοιοκτήτρια εταιρεία.

20.7.10 Οι απαντήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο ψήφισμα της Ευρωβουλής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέρριψε το ψήφισμα του Κοινοβουλίου για την πλήρη απαγόρευση της χρήσης κυανίου στις μεταλλευτικές δραστηριότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. ...«κια γενική απαγόρευση του κυανίου θα σήμαινε την παύση υφιστάμενων μεταλλείων που λειτουργούν κάτω από ασφαλείς συνθήκες, γεγονός καταστροφικό για την απασχόληση και χωρίς καμιά πρόσθετη αξία για την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας» αποφάνθηκε ο Janusz Potocnik, Ευρωπαίος Επίτροπος για το περιβάλλον.

Μνήμες & πρόσωπα

Εκδρομές πριν από το 1940

Μέλη της ΕΟΝ στη σπηλιά του Κύκλωπα Μάκρης.
Αρχ. Μ. Παρασκευόπουλου

Η σελίδα αυτή είναι μια πρόσκληση-πρόκληση.
Στείλτε μας φωτογραφίες από το οικογενειακό σας αρχείο, σε ενότητες (π.χ. σχολική ζωή, εκδρομές, σημαντικά γεγονότα της κοινωνικής και πνευματικής ζωής της πόλης κ.ά.).
Οι φωτογραφίες γράφουν ιστορία.
Το θέμα της επόμενης θα είναι
“Διδασκαλείο - Ζαρίφειος Παιδαγωγική Ακαδημία”.

Επιμέλεια: Π. Τσιακίρης

1924. Μια φιλική παρέα: Αθανάσιος και Κορίνα Πορταρίτη, Ανδρέας και Άννα Κεραμάρη, οι αδελφοί Σχίζογλου Άννα, Κώστας, Θεοφανή και ο αρραβωνιαστικός της τελευταίας Νικόλαος Κλεανθίδης.

Έτσι παραθέριζαν οι Αλεξανδρουπολίτες πριν από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο στα Θέρμα Σαμοθράκης.

Εκδρομή στη Μαΐστρο.
Αρχ. Μ. Παρασκευόπουλου

Οι φωτογραφίες 2 και 3 ανήκουν στο αρχείο της κ. Ραλλούς Ζαρκάδη

Περίπατος στο λιμάνι
της Αλεξανδρούπολης
με φόντο το ξενοδοχείο
“AKTAION”

Δεκαετία του 1930.
Διακρίνεται η Μαρία
Καφετζή ανάμεσα σε
φιλοξενούμενούς της
από την Αθήνα.

5

6

Η Αριστέα
Ρουμπή
με φίλη της
στο νερόμυλο
της Μάκρης
το 1924.

7

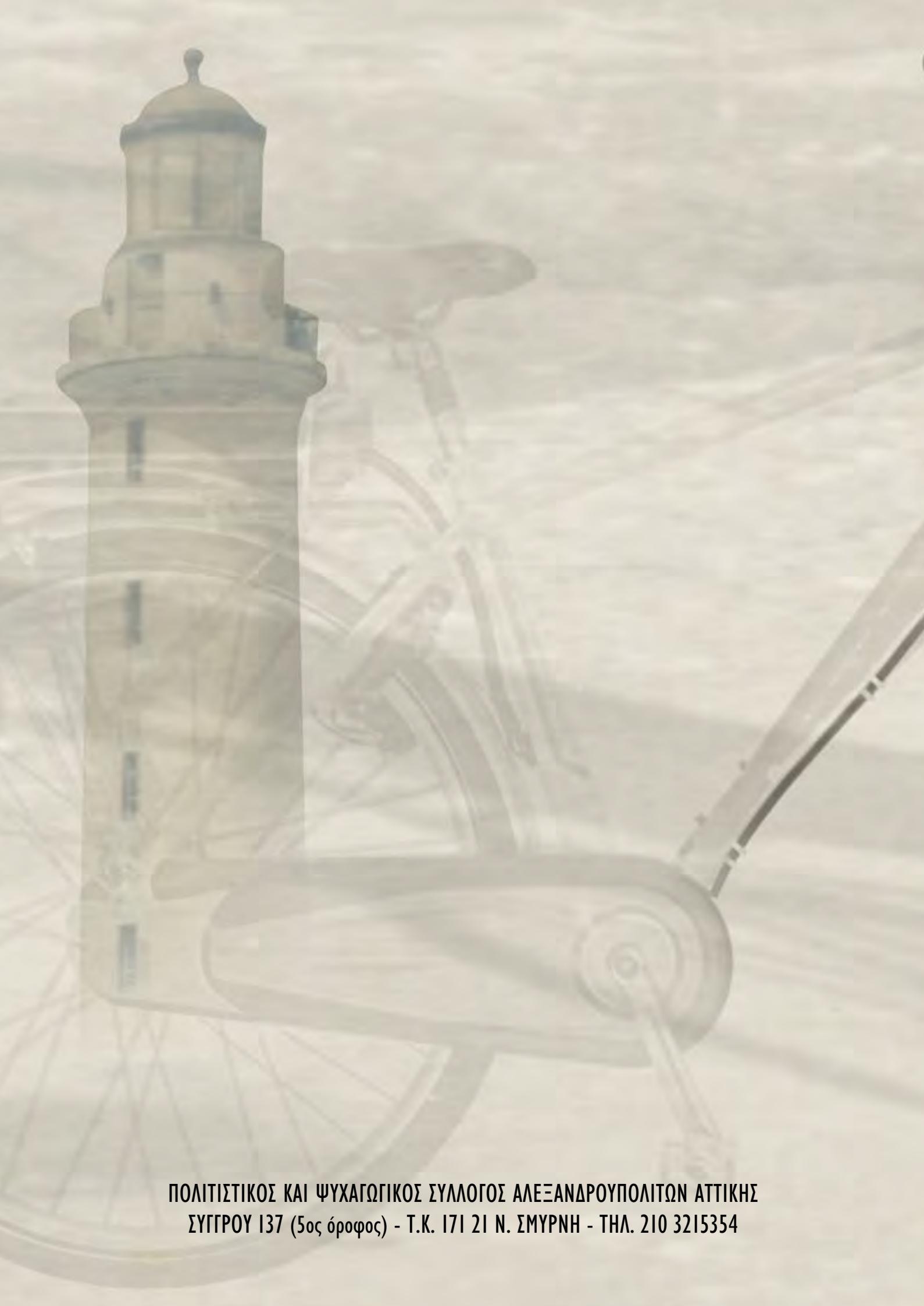
Εκδρομή στη Μάκρη
Ιούλιος 1937
Διακρίνονται ο Χαράλαμπος
Καλόθετος, ο Γιώργος
Κουτρούλας, ο Νίκος Καφετζής
κ.ά.(;)

8

Εκδρομή στο Λιμανάκι
της Μάκρης, Πρωτομαγιά 1939.
Διακρίνονται η κ. Φανούλα
Δουκίδου, η Αννούλα Χαλεπλή,
η Φωφώ Σταϊκίδου, οι αδελφές
Ανδρονίκου, η Ευανθία Δουκίδου
κ.ά.(;)

Οι φωτογραφίες 5, 6, 8 ανήκουν στο αρχείο της κ. Ελένης Καφετζή-Χατζηιωακείμ και η 7 στο αρχείο της κ. Λιλής Ρουμπή-Νικολαΐδου

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΓΓΡΟΥ 137 (5ος όροφος) - Τ.Κ. 171 21 Ν. ΣΜΥΡΝΗ - ΤΗΛ. 210 3215354